

دامپرواران

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دهه فجر
بر فجر آفرینان
مبارک باد

ماهنامه تحلیلی - کشاورزی

شماره انتشار بین المللی 1680-1350 ISSN

صاحب امتیاز:
نشر آوران اقتصاد سبز

مدیر مسوول:
مهندس محسن بیژن پور
mnbijanpoor@yahoo.com

قائم مقام مدیر مسوول و دبیر هیات تحریریه:
منصور انصاری
ansari@damparvaran.com

خبرنگار - دبیر سازمان آگهی ها:
حجت اله انصاری (جابری)

ویراستار و دبیر گزارش:
فرانک مسعودی

خبرنگاران:
عبدالحسین باخدا
سیاوش انصاری، محدثه بیگ زاده

طراح، صفحه آرا و حرفه چینی:
سید عمار هاشمی

طراح جلد و آگهی رنگی:
عاطفه روشن

چاپ، لیتوگرافی و صحافی:

چاپ میران

تهران - خیابان سعدی شمالی، خیابان منوچهری، کوچه

ژاندارک، پلاک ۴

تلفن: ۳۳۹۰۵۲۷۷، ۳۳۱۱۲۳۳۴

فکس: ۳۳۹۵۲۴۰۴

نشانی: تهران - میدان توحید - خیابان توحید

خیابان نادر - پلاک ۳۷

تلفن: ۵۴-۶۶۹۴۶۲۵، ۶۶۹۱۳۱۶۲ فکس: ۶۶۹۱۳۱۶۳

همراه: ۰۹۱۲۱۳۸۶۱۲، جابری، ۰۹۱۲۱۳۹۱۰۵ انصاری

کد پستی: ۱۴۵۷۸۴۸۷۱

◆ آنچه در این شماره می خوانید:

- ۹ شاخص اصلی برای تدوین استراتژی جدید کشاورزی (سر مقاله)..... ۱۰
- تعریف درست امنیت غذایی چیست؟..... ۱۲
- راه حل: ترک روش های سنتی آبیاری (مقاله تحلیلی)..... ۱۴
- اندر حکایت تولید گوشت مرغ سربی (مقاله تحلیلی)..... ۱۵
- گسترش مناسبات بین المللی، ضرورت توسعه کشاورزی پایدار (مقاله تحلیلی)..... ۱۸
- توجه به زیر ساخت های کشاورزی، یک ضرورت! (مقاله تحلیلی)..... ۲۰
- حال کشاورزی کشور هیچ خوب نیست!..... ۲۲
- نان به قیمت جان! (مقاله تحلیلی)..... ۲۴
- تغییر اقلیم یا سوء مدیریت؟ (مقاله تحلیلی)..... ۲۷
- انتقال صیفی و سبزی به گلخانه ها..... ۲۹
- نگاهی به تاریخچه ۳۰ ساله تراریخته ها (ترجمه مقاله علمی)..... ۳۰
- راه های مبارزه با انواع بیماری کوکسیدیوز برای مرغداران (ترجمه مقاله علمی)..... ۳۳
- تأثیر ضد میکروبی پر ویبوتیک ها و اسانس های گیاهی (مقاله علمی)..... ۳۶
- تخلیه روستاها؛ زنگ هایی که صدایشان شنیده نمی شود (مقاله تحلیلی)..... ۳۸
- کاهش سهم بخش کشاورزی از اعتبارات بانکی (گزارش)..... ۴۰
- چگونه تلفات ناشی از بیماری تنفسی گاوها را کاهش دهیم (ترجمه مقاله علمی)..... ۴۲
- گذر از رخدادهای کشاورزی..... ۴۵
- خلاصه برخی مقالات به زبان انگلیسی..... ۵۴

سر مقاله

۹ شاخص اصلی برای تدوین استراتژی جدید کشاورزی

چنین به نظر می رسد به تدریج شاخصه های اصلی تدوین راهبرد کشاورزی کشور آشکار می شود و آنچه که دلسوزان و صاحب نظران کشاورزی کشور، اعم از آن دسته که در دولت هستند و یا خارج از ساختار دولت می اندیشند و می گویند مقبولیت عمومی یافته است و شعارهای تکراری و بعضاً نگرش های قدیمی و البته ناکارآمد برای تعیین سرنوشت کشاورزی و کشاورزان مملکت در حوزه تصمیم گیری های کلان کاربرد پیشین خود را از دست داده است.

آنچه که قبلاً عمومیت داشت و سخنگویان بسیار، به ویژه فعالان بخش های مختلف دولت و یا عده ای از نمایندگان مجلس بر آن تأکید داشتند و هنوز هم دارند این بود که تولید محصولات کشاورزی به هر اندازه، به هر قیمت و در هر شرایطی....

ادامه در صفحه ۱۰

www.damparvaran.com

E-mail: damparvaran_magazine@yahoo.com

E-mail: damparvaran@damparvaran.com

۹ شاخص اصلی برای تدوین استراتژی جدید کشاورزی

چنین به نظر می‌رسد به تدریج شاخصه‌های اصلی تدوین راهبرد کشاورزی کشور آشکار می‌شود و آنچه که دلسوزان و صاحب نظران کشاورزی کشور، اعم از آن دسته که در دولت هستند و یا خارج از ساختار دولت می‌اندیشند و می‌گویند مقبولیت عمومی یافته است و شعارهای تکراری و بعضاً نگرش‌های قدیمی و البته ناکارآمد برای تعیین سرنوشت کشاورزی و کشاورزان مملکت در حوزه تصمیم‌گیری‌های کلان کاربرد پیشین خود را از دست داده است.

آنچه که قبلاً عمومیت داشت و سخنگویان بسیار، به ویژه فعالان بخش‌های مختلف دولت و یا عده‌ای از نمایندگان مجلس بر آن تأکید داشتند و هنوز هم دارند این بود که تولید محصولات کشاورزی به هر اندازه، به هر قیمت و در هر شرایطی، نامحدود و بدون توجه به رعایت حفظ منابع پایه همانند آب و خاک و محیط زیست و یا رقابت‌های بازرگانی «با» یا «بدون» کمک دولت باید صورت گیرد و «دولت خوب و مقبول»، دولتی بود که بالاترین آمار تولید در زیربخش‌های مختلف را داشته باشد یا اعلام کند، آمار کمی بدون توجه به کیفیت محصول. قیمت تمام شده نیز چندان معنی نداشت و سلامت مصرف‌کنندگان یا قدرت خرید آنان هم به شمار نمی‌آمد، توصیه عمومی این بود که هر چقدر دلت می‌خواهد کود از ته با هر کیفیتی بریز، «فقط تولید کن»، رقابت در

قیمت تمام شده محصولات داخلی با سایر کشورها و حتی کشورهای همجوار و هم طراز نیز اهمیت چندانی نداشت، ضریب وابستگی را با حجم کمی و بعضاً ارزی و ریالی واردات می‌سنجیدند و امنیت غذایی را نیز در این مشاهده می‌کردند که چند درصد از مثلاً فلان محصول کشاورزی یا خوراک دام و طیور و غلات در داخل تولید می‌شود و چند درصد آن وارد می‌شود. با تعبیر یک سو به از واردات، به این معنی که ما به سوی بیگانه دست دراز می‌کنیم، لذا وابسته ایم ولی آنان که صادر می‌کنند نیازی ندارند کالاهایشان را بفروشند پس به ما وابسته نیستند، علاوه بر طرح موضوع سلطه اجانب، درک ناقصی از مناسبات و روابط بازرگانی و تجاری بین‌المللی را پایه تفسیر و استدلال خود قرار می‌دادند و به این نکته فکر نمی‌کردند که تلاش وافر فروشندگان کالا نشان از وابستگی بیشتر آنان به ماست و در واقع، وابستگی، دو سو به و در چارچوب مناسبات بازرگانی عیناً موجود جامعه جهانی تعریف می‌شود.

دیربست در شرایط و مناسبات بازرگانی کنونی هیچ کالایی، حتی کالاهای راهبردی از موضع سلطه جویی و تبختر فروخته نمی‌شوند، فروش، از موضع تقاضا و پس از رفت و آمدهای بسیار و انعقاد پروتکل‌های «برد برد» صورت می‌گیرد، بازرگانی جهان در بسیاری از مناطق خود

با مازاد تولید و کالا روبرو است، پدیده ای همانند «استعمار سبز یا کشت فراسرزمینی» و مقولاتی از این دست در عرصه تحولات اخیر بازرگانی جهانی ایجاد شده است ولی اینان همچنان با طرح مفاهیم وابستگی یا عدم وابستگی در حوزه مبادلات بازرگانی، دانسته یا نادانسته سعی می‌کردند و هنوز هم می‌کنند که واردات کالاهای کشاورزی و مواد غذایی را به طور مطلق، «وابستگی» و مقابله با آن را در میان افکار عمومی امری «ملی و میهن پرستانه» تلقی کنند. بنابراین به طور مداوم شعار تولید انواع محصولات زراعی، باغی، دامی و غیره به هر قیمت، حتی نابودی منابع آب و خاک و محیط زیست و تمدن سرزمینی را سر می‌دهند.

جالب تر آنکه این نگرش هیچ پیشنهاد عملی و علمی برای افزایش تولید در واحد سطح یا بهره‌گیری از تکنولوژی‌های نوین، بذور اصلاح نژاد شده و به طور کلی انتقال دانش جهانی و دهها و بلکه صدها شاخصه تعیین کننده دیگر به این دلیل که لازمه آن تعاملات جهانی و لامحاله ورود به مناسبات بین‌المللی بود، نمی‌داد و نمی‌دهد ولی آنچه که اهمیت دارد این که ما در خرید و فروش کالاهای کشاورزی براساس راهبرد «مزیت»، مقرون به صرفه بخریم و مقرون به صرفه بفروشیم، یعنی در آنچه که به لحاظ بهره‌گیری کم یا زیاد از منابع پایه، آب و خاک و محیط زیست مزیت داریم «خوب بفروشیم» و در آنچه که مزیت نداریم «خوب بخریم»، این شاخص می‌تواند در تعیین راهبرد تولید تعیین کننده باشد، بحثی که کم و بیش در دولت و توسط دلسوزان، صاحب نظران و همه جانبه نگران سیاسی آغاز شده و می‌رود که در درون خود راهبرد تولیدات کشاورزی را تعریف و تدوین کند، کما اینکه دکتر عیسی کلانتری به عنوان مبدع و مدافع بحث کاهش تقاضا برای آب به خاطر حفظ تمدن سرزمینی، در سخنرانی‌ها و مصاحبه‌های خود یا گفتگو با رسانه‌های تخصصی می‌گوید: وقتی ما قادریم که با ۵ هزار متر مکعب آب ۲ تن پسته تولید و هر تن آن را ۱۰ هزار دلار در بازارهای جهانی بفروشیم چه ضرورتی دارد که در مناطق کم آب و غیر مناطق شمالی کشور در مقابل ۱۵ هزار متر مکعب آب ۳ تن برنج یعنی در مقابل ۵ هزار متر مکعب آب یک تن برنج با قیمت ۲۳۰ دلار تولید کنیم؟

آیا عقل سلیم و احکام علمی و منافع ملی این نیست که

تولید محصولات رانه براساس کمیت آنها بلکه به خاطر ارزش اقتصادی که دارند سازماندهی، حمایت و هدایت کنیم؟ دکتر کلانتری یادآور می‌شود که برای هر کیلو گوشت قرمز ۱۵ متر مکعب آب مصرف می‌شود، کمترین قیمت تمام شده هر متر مکعب آب پشت سدها هزار تومان است، یعنی ارزش ذاتی آب مصرفی برای هر کیلو گوشت قرمز ۱۵ هزار تومان می‌شود، ایشان بارها و طی سالهای گذشته به مصادیق متعدد دیگری در این زمینه تاکید می‌کند. جمع بندی نهایی این نگرش جدید که در واقع شاخصه های تدوین راهبردی متفاوت از گذشته است را به طو کلی می‌توان در ۹ سر فصل زیر خلاصه کرد: ۱- سرمایه گذاری ملی برای حفظ و نگهداری و حفاظت از ذخایر سفره های آب زیرزمینی. ۲- سرمایه گذاری برای استفاده بهینه از آب و افزایش ضریب بهره برداری از آن. ۳- سرمایه گذاری برای افزایش تولید ماده خشک در مقابل هر کیلو مصرف آب. ۴- رعایت مزیت نسبی در تولید محصولات کشاورزی با شاخص میزان مصرف آب. ۵- بهره گیری از تجارت آب مجازی با هدف حفظ منابع. ۶- استفاده از کشت فرا سرزمینی. ۷- بهبود روابط و مناسبات بین‌المللی و حسن همجواری با کشورهای همسایه برای ارزان کردن بازرگانی واردات و افزایش سود صادرات. ۸- حمایت های پروتکلی از بخش خصوصی برای صادرات. ۹- گسترش تعاملات جهانی برای بهره گیری از آخرین دستاوردهای علمی و دانش فنی.

هم‌اکنون این نوع نگرش و بسط مصادیق متعددی از آن را در اتخاذ سیاست‌های اجرایی مهندس عباس کشاورز معاونت زراعت وزارت جهاد کشاورزی نیز که خود از صاحب نظران این نگرش هستند و از دیرباز ضرورت بسط و گسترش آن را در سطح ملی توصیه می‌کردند، مشاهده می‌کنیم. این نوع سیاست‌های اجرایی امیدواری بسیاری برای تحکیم اقتصاد کشاورزی، بهبود تولید و افزایش کمی و کیفی آن در واحد سطح و همچنین صادرات آن دسته از محصولاتی که مزیت داریم ایجاد کرده است و در نهایت، با شاخصه‌هایی که ذکر شد می‌توان از راهبرد پیشین فاصله گرفت و برای قبول راهبرد جدید که در جهت منافع و اقتدار ملی است برنامه ریزی و سیاست گذاری کرد.

منصور انصاری

تعریف درست امنیت غذایی چیست؟

صد درصد ما می‌توانیم خود را در زیربخش‌های مختلف را در چارچوب مناسبات و روابط تعریف شده‌ای که دارد وارد کند و سخنی هم در مورد عدم امنیت غذایی در میان نباشد و البته برعکس، یعنی یک کشور، در تمامی زیربخش‌های کشاورزی تولید کافی و به اندازه نیاز مصرف‌کننده کشور داشته و حتی صادر کننده کالاهای کشاورزی نیز باشد ولی ضریب امنیت غذایی پایینی داشته باشد، اصولاً تعریف امنیت غذایی عبارتست از میزان دسترسی افراد مردم یک کشور به غذای مورد نیازشان که با درصدهای مختلف از اقلام اساسی مانند مواد پروتئینی، روغن، قند و شکر، نان و چند کالای دیگر مشخص می‌گردد. امنیت غذایی رابطه مستقیم و بلاواسطه با قدرت خرید مردم دارد، چه دکترا کلاسیکی یکی از صاحب نظران عرصه کشاورزی در مصاحبه اخیرش می‌گوید: «در تمامی نقاط کشور غذا به اندازه کافی وجود دارد ولی مردم ما نمی‌توانند خرید کنند و دچار سوء تغذیه هستند!»

تعریف می‌کنند چکار کنیم؟ بر مبنای همین تعریف و تفسیرهاست که سیاست‌گذاری می‌شود و اتخاذ تصمیم می‌کنند بی آنکه مسئولیت عواقبش را بپذیرند یا حتی به نتیجه آن فکر کنند» و بلافاصله گفت: «تعریف امنیت غذایی این نیست که اینها می‌گویند، امنیت غذایی با موضوع واردات و البته وابستگی سه مفهوم متفاوت و مجزا هستند و ربطی به هم ندارند». به یکباره بحث چون انداختن جرقه‌ای در انبار پنبه در گرفت، هر کسی چیزی می‌گفت، بحث‌های مختلف به میان آمد، از بازدید وزیر بهداشت از یک گاوداری تا بازدید رئیس جمهوری از بزرگترین مجتمع گلخانه‌ای اصفهان و مباحث آب و خلاصه بسیاری مسائل دیگر. من شنونده بودم، قلم و ویراستاری را زمین گذاشتم تا بحث پر حرارت آقایان و خانمها پایان یابد، لذا بیشتر یاد گرفتم. خلاصه این نظر مقبولیت یافت که امنیت غذایی می‌تواند هیچ ارتباطی با میزان واردات یا عدم واردات نداشته باشد، چه بسا یک کشور

در تحریریه نشسته بودیم، هر کسی سرش به کار خودش بود، یکی تلفن می‌زد، دیگری با دقت سایت‌ها را برای خبرهای تازه جستجو می‌کرد، یکی، مطلبی خارجی را گرفته و سعی داشت با استفاده از فرهنگ لغت معادل کلمه‌ای که کلافه‌اش کرده بود را به فارسی پیدا کند و نمی‌کرد، آخرش گفت: «خودش را می‌نویسم، خواننده‌های ما ما شاء الله فرهیخته‌اند»، کنار دستی‌اش باطنز و کنایه، زیر لب غرغر کنان گفت: «مگر در این و آن، کسی هم مقاله، تحلیل و یا ترجمه می‌خواند؟ دلش خوش است!» من هم ویراستاری می‌کردم و حرص می‌خوردم که چرا سکوت را رعایت نمی‌کنند، البته زیر لب گفتم: «بابا کارتان را بکنید»، ترسم این بود بحثی در نگیرد، چه خاتمه‌اش معلوم نبود. سردبیر از طبقه دوم پایین آمد، همین طور که مطلبی را با عصبانیت می‌داد گفت: «فوری است، اولویت بدهید» و بلند بلند گفت: «نمی‌دانیم با این گویندگان سرشناس و صاحب منصب که مفاهیم کلی را به غلط

اگر این نقل قول صحیح باشد معنی اش همین است که «غذا هست ولی امنیت غذایی نیست و بعضی از مردم در اثر فقر نمی توانند به اندازه کافی غذای مورد نیاز خود را تهیه کنند، حال این غذا از منابع داخل تامین شده یا وارداتی است ارتباطی به امنیت غذایی ندارد.»

این بحث در ادامه به مصادیق دیگری تسری یافت، مثل گوشت مرغ و تخم مرغ که هست، ولی روی دست مرغدار مانده است، آنچه که مردم باید طبق قاعده بخورند، نمی خورند یعنی نمی توانند بخورند، در ادامه این بحث دریافتم که وابستگی به کالاهای کشاورزی دو سویه است؛ یک سواشتیاق فروشنده، اعم از ذرت دانه ای، کنجاله سویا و یا حتی نژادهای تجاری برای پرورش مرغ

گوشتی و یک سو خریدار این کالاها، پس میزان واردات الزاماً ارتباطی به وجود یا عدم وجود امنیت غذایی که آن را به درستی به امنیت

اصولاً تعریف امنیت غذایی عبارتست از میزان دسترسی آحاد مردم یک کشور به غذای مورد نیازشان که با درصدهای مختلف از اقلام اساسی مانند مواد پروتئینی، روغن، قند و شکر، نان و چند کالای دیگر مشخص می گردد. امنیت غذایی رابطه مستقیم و بلاواسطه با قدرت خرید مردم دارد

ملی پیوند می زنند ندارد، مهم میزان دسترسی آحاد مردم از تمامی طبقات، به ویژه طبقات پایین دست به غذا است. در ادامه این مجادله که به ناگزیر تقاضای خاتمه آن را داشتم، مباحثی چون ضریب جینی، فاصله طبقاتی و امنیت غذایی، مسئولیت حکمرانی ها در ایجاد امنیت غذایی برای دهک های پایین و شیوه های اقتصادی غیر صدقه ای آن از سوی سردبیر مطرح شد که در حوصله این نگاشته نیست، خوشبختانه بحث خاتمه یافت و اینجانب که شنونده بودم لحظاتی بعد این نوشته را روی میز سردبیر گذاشتم. او خواند و گفت: «چاپ شود، جمع بندی خوبی است، گرچه بسیار مختصر است.»

فرانک مسعودی

فرم اشتراک مجله دامپرووران

دامپرووران
مجله تخصصی مرغداران و دامپرووران ایران

نام : ..... نام خانوادگی : ..... تاریخ تولد : .....

شغل : .....

نشانی : ..... کدپستی ۱۰ رقمی : .....

تلفن : ..... کد شهرستان : ..... اشتراک از شماره : ..... تا شماره : .....

پست الکترونیکی : .....

هزینه اشتراک یک ساله مجله دامپرووران به انضمام بسته بندی و پست : ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال (صد هزار تومان)

نحوه اشتراک :

۱- فرم فوق را به طور خوانا و کامل پر نمایید.

۲- مبلغ اشتراک را (۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال) به حساب شماره ۰۱۰۰۷۹۸۳۷۲۰۰۶ سپهر بانک صادرات

به نام آقای منصور انصاری واریز نمایید.

۳- فیش بانکی واریزی را همراه با فرم پر شده به شماره فاکس : ۶۶۹۱۳۱۶۳ (۰۲۱) و یا به نشانی :

تهران - میدان توحید، خیابان توحید، خیابان نادر، پلاک ۳۷ (ساختمان مجله دامپرووران) ارسال نمایید.

(لطفا در صورت ارسال فاکس، نام و شماره تلفن مستقیم خود را به صورت خوانا بر روی فیش واریزی درج نمایید)

« برای کسب اطلاعات بیشتر با تلفن های ۴-۰۶۶۹۴۶۲۵۰ (۰۲۱) تماس بگیرید »

راه حل؛ ترک روش‌های سنتی آبیاری

منطقه دشت عباس و شوش به زیر سوال برده و بسیاری موارد دیگر از قبیل محروم شدن آبخوان‌های مسیر رودخانه‌ها که به علت برداشت مضاعف و عدم ورود آبهای نفوذی به آنها به مشکل برخورد کرده‌اند. هم‌اکنون توپ بحران آب در زمین دولت به طور اعم و وزارت جهاد کشاورزی به طور اخص قرار دارد.

با هر یک درصد بهره‌وری در مصرف آب حدود ۹۰۰ میلیون متر مکعب آب صرفه جویی می‌شود که تنها راه رسیدن به درجاتی در بهره‌وری از آب و صرفه جویی در مصرف آن، کنار نهادن روش‌های سنتی آبیاری و جهشی در استفاده از سیستم‌های آبیاری نوین است. دولت، علیرغم تمامی مشکلاتی که همگی بر آنها آگاهی داریم باید نحوه نگرش به بخش آب را تغییر داده و اعتباراتی که تاکنون برای ساختن دیوارهای بتونی به منظور تبخیر آب در زیر اشعه سوزان آفتاب به این سرزمین اختصاص داده را به سمت توسعه روش‌های نوین آبیاری، حمایت از تولیدکنندگان این سیستم‌ها، اعطای تسهیلات بلاعوض و یا کم بهره به کشاورزان به منظور ایجاد انگیزه در آنها در به کارگیری این سیستم‌ها و حتی تاسیس تعاونی‌های تولید سیستم‌های آبیاری نوین سوق دهد.

هر روز آبیاری به روش سنتی بر شدت بحران آب می‌افزاید، بنابراین الزاماً باید در جهت ترک این روش‌ها اقدامات عاجل به عمل آید.

متر مکعب است که شرایط این تبخیر فاجعه‌بار به دست برنامه‌ریزان و تئوریسین‌های «توسعه پایدار» به وجود آمده است.

اصرار بر تداوم روش منسوخ سدسازی، هم‌اکنون مشکلاتی را در عرصه‌های اقتصاد کلان کشور به وجود آورده است که اگر چه

با هر یک درصد بهره‌وری در مصرف آب حدود ۹۰۰ میلیون متر مکعب آب صرفه جویی می‌شود که تنها راه رسیدن به درجاتی در بهره‌وری از آب و صرفه جویی در مصرف آن، کنار نهادن روش‌های سنتی آبیاری و جهشی در استفاده از سیستم‌های آبیاری نوین است

سعی بر پنهان کردن آنها می‌باشد اما به هر حال آثار سوء خود را از گوشه و کنار کشور عیان می‌نماید. به عنوان مثال سد‌هایی که آبی برای ذخیره در پشت آنها وجود ندارد و یا سدی مانند گتوند علیا که گویی برای نابود کردن اراضی کشاورزی خوزستان ساخته شده و یا سد سیمره که موجودیت سد کرخه را در

شناخت هر درد یا مشکل باید الزاماً به یافتن روش‌های درمانی و یا حل آن معضل منتهی شود. به نظر می‌رسد که با آگاهی از ابعاد بحران آب و شناسایی علل و عوامل ظهور و بروز این شرایط باید به سمت برنامه‌ریزی در جهت رفع بحران برآمد.

اگر چه قرار داشتن کشور در اقلیم جغرافیایی خشک امری لا یتغیر می‌باشد اما اقدامات غیر کارشناسانه و خطاهای انسانی که می‌توانست انجام نگردد دیگر ارتباطی به کره زمین و یا نزولات آسمانی ندارد، چرا که پر واضح است که برنامه‌های غلط با نام دهان پرکن «توسعه پایدار» و نیز فرار از ایجاد اشتغال واقعی به وضعیتی منتهی گردیده که هم‌اکنون عواقب آن دامن همگان را گرفته است.

از ۴۱۰ تا ۴۲۰ میلیارد متر مکعب نزولات آسمانی (با در نظر گرفتن میانگین سالیانه) کمتر از یک سوم آن، در حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ میلیارد متر مکعب در حوزه‌های آب کشاورزی (۹۲ میلیارد متر مکعب)، صنعت (۵ میلیارد متر مکعب) و مصارف انسانی (۳ میلیارد متر مکعب) مصرف می‌شود. از ۳۰۰ میلیارد متر مکعب باقیمانده، در حدود یک سوم به صورت روان آب‌ها، آب‌های ثقیلی وارد شده به سفره‌های زیرزمینی و همچنین ذخایر باقیمانده در پشت سد‌ها می‌باشد. اما نکته تاسف‌بار آن است که به همان دلیل قرار داشتن ایران در اقلیم گرم و خشک، میانگین تبخیر سطحی در این سرزمین ۳ برابر میانگین جهانی (۲۵۰ میلی‌متر) یعنی افزون بر ۷۰۰ میلی

اندر حکایت تولید گوشت مرغ سربی با ۴۷ برابر استاندارد جهانی توسط مرغداران ایرانی

با خودم گفتم: ای مرغدار بیچاره و بی کس، اگر جایی در میان این همه جایگاه داشتی، یا اتحادیه ای، تشکلی، نهادی، یا حتی اگر یک جوانصاف وجود داشت اینگونه حاصل دست رنجت را انکار نمی کردند. آخر یک تعمقی، تأملی یا چیزی در این مایه ها! وجود سرب، آن هم ۴۷ برابر استاندارد جهانی در گوشت مرغ! خب چنین تولیدی که جایزه دارد، باید در رکوردهای گینس ثبت شود، مرغی که ذرت دانه ای و کنجاله سویای وارداتی برزیلی، کانادایی یا آمریکایی می خورد چگونه می تواند ۴۷ برابر استاندارد جهانی سرب در داخل ماهیچه ها و گوشت ران و سینه اش تولید کند؟ در این صورت در واقع می شود ۲۰ هزار واحد مرغداری را تبدیل به کارخانجات تولید سرب کرد، حتما اقتصادی تر خواهد بود! اصولا استاندارد جهانی چند میلی گرم یا

چون فضلا گفت: «ای خواهر، نمی دونستی، قبلا مرغها هورمون داشتند یعنی هورمون را زیر بال آنها تزریق می کردند که زودتر بزرگ و چاق و چله شوند و رشد بیشتری داشته باشند، حالا مشکل هورمون مرغها را حل کرده اند، با مرغهای سرب دار مواجه شده ایم» و افزود: «مرغهایی که ۴۷ برابر استاندارد جهانی سرب دارند!» فکر کردم که حتما سردبیری، تهیه کننده ای یا کسی که کمی می داند قضایای تولید گوشت مرغ و تخم مرغ چیست از داخل همان ماسماسک هایی که مجریان در گوش می گذارند، یک طوری قضیه را جمع جور می کند و به قول خودشان از اتاق فرمان ندا می دهند که «ای بابا کلا خراب کردید»، ولی خبری نشد که نشد، البته همگان کم و بیش می دانند که هورمون غالبا موجب افزایش ریش و سبیل در خانمها و سرب هم کشنده است،

نشسته بودند و بروی هم، چشم در چشم دوربین برنامه زنده و پر بیننده صبح یک روز نه چندان زمستانی در روزهای هفته آغازین بهمن ماه، خوش بیان و خوش زبان، کم سن و سال، هر دو مجری توانا، جیک تو جیک می گفتند و خوش و سرحال پیامهای شادی بخش برای تقویت روحیه آن دسته از بینندگان که سرکار می روند پخش می کردند. ساعت بین ۸ تا ۹ صبح بود، طبعاً بیکاران فراوان، مخصوصا نسل جوان احتمالا به خاطر بیداری شبانه و دیدن برنامه های آنچنانی سعادت دیدن این برنامه را نداشتند، و این دو مجری جوان خانم با ظاهری کاملا آراسته صحبتشان گل گرفته، یکی خطاب به دیگری حرف می زد و مجری دوم حرفش را تکمیل می کرد و ادامه می داد، یکباره یکی خطاب به دیگری گفت: «این مرغهای سرب دار چیه؟» دیگری با آب و تاب

میکرو گرم است که مرغداران ایرانی توانسته اند ۴۷ برابر آن را تولید کنند؟ تهیه کننده، مدیر تولید یا مدیران شبکه های تلویزیونی، چونکه می دانند و تجربه بسیاری نیز دارند که هر چه بگویند هیچ کس نیست به آنان بگوید بالای چشم شما ابرو، پس از هر کجا که خبری جالب و البته محیرالعقول بخوانند یا بشنوند، بدون تحقیق یا پرسش از کسانی که ممکن است اطلاعات کامل تری داشته باشند، از جمله تولید کنندگان یا انجمن های مرتبط و امثال اینها، که مثلاً نظر آنان چیست، اعلام می کنند، اگر درست بود که بود و گر خلاف، غیر واقع، غیر منصفانه و یا اصولاً در جهت نابودی افکار عمومی یا تشویش روح و ذهن و فکر مردم بود، کسی جرأت ندارد بگوید چرا گفتمی یا حالا که گفتمی چرا اصلاحش نمی کنی! ظاهراً حکایت از این قرار است که رئیس کمیسیون سلامت شورای شهر تهران که نامش "رحمت الله حافظی" است در ۲۸ دیماه گذشته به ایسنا و چند خبرگزاری دیگر می گوید "گزارش پایش مواد غذایی در اواخر سال گذشته نشان داده است که میزان سرب موجود در گوشت مرغ ۴۷ درصد بیشتر از استاندارد است" - حالا چرا ایشان از اواخر سال گذشته تا امسال یعنی حدود ۱۲ ماه سکوت رادیویی داشته اند و یکباره و مصادف با آنچه می گوید "باید برای تخمین آخرین وضعیت وجود سرب در مرغ منتظر گزارش پایش امسال بود"، خاطرات سال گذشته برایشان تداعی شده است، جای پرسش دارد. البته این مسئول، حتی در مورد چرایی وجود این مقدار سرب در گوشت مرغ نیز اظهار نظر می کند و می گوید: "احتمالاً دستگاههای تولید خوراک طیور آلوده به قطعات سرب بوده و در نتیجه گوشت حاصله دارای سرب بالا بوده است" ایشان یک اظهار نظر داهیبانه

نیز در مورد هورمون در گوشت مرغ می کند و می گوید "نگرانی از وضعیت هورمون در گوشت مرغ وجود ندارد، و از پایش هایی که احتمالاً ایشان یا دوستانشان انجام داده اند هورمون در گوشت مرغ پیدا نکرده اند" (به مثابه جستجو برای یافتن نخود سیاه)، در واقع آقای حافظی، تلویحا و پیش از پایش نگران استفاده از هورمون رشد در دوره پرورش طیور

با خودم گفتم: ای مرغدار بیچاره و بی کس، اگر جایی در میان این همه جایگاه داشتی، یا اتحادیه ای، تشکلی، نهادی، یا حتی اگر یک جو انصاف وجود داشت اینگونه حاصل دست رنجت را انکار نمی کردند.

تهیه کننده، مدیر تولید یا مدیران شبکه های تلویزیونی، چونکه می دانند و تجربه بسیاری نیز دارند که هر چه بگویند هیچ کس نیست به آنان بگوید بالای چشم شما ابرو، پس از هر کجا که خبری جالب و البته محیرالعقول بخوانند یا بشنوند، بدون تحقیق یا پرسش از کسانی که ممکن است اطلاعات کامل تری داشته باشند، از جمله تولید کنندگان یا انجمن های مرتبط و امثال اینها، که مثلاً نظر آنان چیست، اعلام می کنند

بوده اند که حالا در اثر پایش های انجام شده می گویند نگرانی ایشان برای مصرف کنندگان تهرانی بر طرف شده است.

وقتی صدا و سیما ملاک صحت و سقم بعضی از سیاست های کلی و راهبردی کشور

را از جمع بندی اظهار نظر رهگذران کوچه و خیابان یا راننده تاکسی و وانت بار و دستفروش موتور استخر جاب و بر اساس گفته های پراکنده غیر متخصصان نتیجه گیری و اعلام می کند که باید چنین و چنان کرد از ایشان و بسیاری دیگر نباید گله مند شد، طبعاً مردم در کوچه و خیابان و تاکسی، با هر سطح اطلاعات و دانشی که دارند حق دارند اظهار نظر کنند حتی اگر اظهار نظر در مورد جراحی قلب باز یا فیزیک هسته ای و غیر آن باشد، ولی وقتی که مسئولی در جایگاه بالایی همانند جناب آقای رحمت الله حافظی رئیس کمیسیون سلامت شورای ابرشهری چون تهران با جمعیتی بالغ بر ۱۲ میلیون نفر می خواهد بر اساس یک آزمایش محدود، نظری کلی بدهد حتماً انتظار می رود که یک مطالعه هر چند مختصر در مورد صنعت مرغداری و پرورش طیور انجام دهد. یعنی کافی بود، از یک کارشناس تغذیه در صنعت مرغداری سؤال می کرد تا متوجه شود که هورمون رشد هیچ جایگاهی در مراحل پرورش طیور ندارد، زیرا اصولاً نژادهای تجاری مورد استفاده در واحدهای پرورشی طیور در سراسر کشور، نژادهای اصلاح شده و دارای شناسنامه و مشخصات دقیق پرورش هستند، همان نژادهایی که در کشورهای آمریکایی و اروپایی و کلاً اکثر کشورهای دنیا در واحدهای پرورش گوشتی مورد استفاده قرار می گیرند، رشد آنها سریع، محدود به زمان و تابع قاعده مشخصی است اگر بفرض محال، یک مرغدار یا مدیر تغذیه یک فارم گوشتی بخواهد در جیره طیور هورمون رشد استفاده کند قیمت این نوع هورمون آنقدر گران و سنگین است که حتماً آن مرغدار از تولیدش زیان می بیند، قرار نیست افراد و مسئولان، بدون مطالعه، هر چه که در تاکسی و کوچه و خیابان می شنوند به عنوان

یک امر قطعی در رسانه‌ها بگویند، در مورد سرب‌بی که ایشان و احتمالاً همکارانشان در اثر پایش در گوشت مرغ به دست آورده اند هزار سؤال منطقی برای تدقیق نتیجه وجود دارد که نیازی به طرح برخی از این سئوالات نیست زیرا مسئولانی چون رئیس کمیسیون سلامت شورای شهر تهران حتماً مسئولیتی متوجه خود نمی‌دانند. همین که موضوعی را بار رسانه‌ها در میان بگذارند و جلب توجهی حاصل شود برایشان کفایت می‌کند، شاید حظ وافر هم ببرند، همچنانکه تهیه‌کنندگان برنامه صبح صدا و سیما در روزهای آغازین هفته اول بهمن ماه نیز چندان مسئولیتی در مورد آنچه که گفتند متوجه خود ندیدند ولی آقای "رحمت الله حافظی" حداقل بدانند که ۴۰۰ کارخانه خوراک دام در کشور مشغول فعالیت هستند و حدود ۷ میلیون تن خوراک تولید می‌کنند، البته ظرفیت آنها ۱۴ میلیون تن است که در اقصی نقاط کشور هستند و تعدادی بالغ بر ۲۰ هزار واحد مرغداری نیز در ۳۲ استان کشور مرغ‌گوشتی پرورش می‌دهند که حاصل کار آنان نزدیک ۲ میلیون تن گوشت مرغ است، نمونه‌هایی از این پایش که ایشان اشاره می‌کنند مربوط به کدام استان و چه دوره پرورشی بوده است که به امری کلی مبدل شده است؟ جالب است رئیس کمیسیون سلامت شورای شهر تهران که احتمالاً شناختی از پرورش طیور در واحدهای صنعتی ندارند بدانند که اخیراً در استانهای مختلف کشور بحثی با عنوان تولید سبزی گوشت مرغ پا به پای کشورهای اروپایی شروع شده است، کما اینکه مدیر عامل اتحادیه مرغداران استان خوزستان با شنیدن این خبر به نگارنده این سطور گفت واقعا اظهار نظر این مسئولان جای شگفتی و تعجب دارد. مادر استان خوزستان در حال انتقال دانش فنی و علوم کاربردی پرورش

طیور سبزی یعنی بدون استفاده از آنتی‌بیوتیک هستیم و با چه دقت و وسواسی سعی در تهیه و تولید گوشت مرغ با استانداردهای جهانی برای مصرف داخل و صادرات داریم آنگاه معلوم نیست چرا مسئولانی اینگونه بدون مطالعه یک حکم کلی در مورد مرغ سرب‌بی منتشر می‌سازند و چند خانم جوان کم‌اطلاع

وجود سرب، آن هم ۴۷ برابر استاندارد جهانی در گوشت مرغ! خب چنین تولیدی که جایزه دارد، باید در رکوردهای گینس ثبت شود، مرغی که ذرت دانه ای و کنجاله سویای وارداتی برزیلی، کانادایی یا آمریکایی می‌خورد چگونه می‌تواند ۴۷ برابر استاندارد جهانی سرب در داخل ماهیچه‌ها و گوشت‌ران و سینه اش تولید کند؟ در این صورت در واقع می‌شود ۲۰ هزار واحد مرغداری را تبدیل به کارخانجات تولید سرب کرد، حتماً اقتصادی تر خواهد بود!

نیز اینگونه خبرهای مهجور بی‌اهمیت که هنوز صحت و سقم آن تأیید نشده است را در یک برنامه تلویزیونی در سطحی گسترده به اطلاع مردم در سراسر کشور می‌رسانند. "مهندس زمانی" مدیر عامل اتحادیه مرغداران گوشتی خوزستان با ابراز تاسف می‌گوید: انتشار این گونه اظهار نظرها نسنجیده در جهت منافع ملی و حمایت از مصرف‌کنندگان نیست. گفتنی است "سیدحسین هاشمی"، استاندار تهران نیز بلافاصله در مقابل این خبر با صراحت

می‌گویند "هیچ گزارشی در مورد بالا بودن سرب موجود در مرغ و آلودگی آن از طرف وزارت بهداشت به استانداری داده نشده است. بر همین اساس اخبار آلودگی گوشت مرغ را به هیچ عنوان تأیید نمی‌کنم."

و البته بلاخره دکتر رکنی معاونت امور دام وزارت جهاد کشاورزی نیز بعد از ده روز یعنی چهارشنبه ۸ بهمن ماه در گفتگو با ایسنا می‌گوید: در مراحل پرورش و تولید گوشت مرغ به هیچ عنوان از هورمون استفاده نمی‌شود، موضوع این پایش مربوط به دو سال پیش است که یک آزمایش موردی انجام گرفت در آزمایش‌های بعدی و تکمیلی، موضوع وجود سرب در گوشت مرغ رد شد. وی یادآور شد: نژادهای اصلاح شده مورد استفاده در واحدهای پرورشی طیور گوشتی دارای آنچنان سرعت رشدی هستند که هیچ نیازی به استفاده از هورمون رشد نیست، این یک اشتباه ناشی از کم‌اطلاعی و برداشت‌های نادرست است و بعضی‌ها به آن دامن می‌زنند که در اذهان عمومی تشویش ایجاد کرده است.

در ادامه این بحث باید گفت؛ طبعاً اگر شکل‌های مرغداری از جمله اتحادیه سراسری مرغداران گوشتی می‌توانست همانند هر شرکت تولیدی دیگر به دفاع از حقوق صنفی خود از مجریان و تهیه‌کنندگان برنامه صدا و سیما و همچنین رئیس کمیسیون سلامت شورای شهر تهران به دلیل این اتهام که به زیان مرغداران سراسر کشور است شکایت کنند، حتی اگر سمبلیک باشد مسلماً درس آموز خواهد بود، ولی متأسفانه گرفتاریهای عظیم تولیدکنندگان گوشت مرغ به حدی است که دیگر فرصتی برای این در دسرها ندارند.

منصور انصاری

گسترش مناسبات بین‌المللی، ضرورت توسعه کشاورزی پایدار

در تنظیم بازار داخل به شمار می‌آید، به این مناسبات نگاه کند و بیندیشد.

ممکن است عده‌ای اصرار داشته باشند که تحولات پیش آمده در ساختار دیپلماسی جهان و ضرورت‌های اجتناب‌ناپذیر حاصل از برآمد افکار عمومی در عملکرد سیاستمداران و دولت‌ها را نادیده بگیرند و با اتکا به بعضی از اقوال و اخبار شخصیت‌های سیاسی در صحنه جهانی، روابط و مناسبات میان کشورها را به گونه‌ای دیگر تفسیر و تعریف کنند و احتمال اعمال سلطه این یا آن قدرت جهانی را بهانه‌ای برای انزوای کشاورزی و یا عدم بهره‌گیری مقتضی از روابط بین‌المللی برای گسترش و توسعه کشاورزی قرار دهند و با استناد به این شیوه تفسیر، خود را از آنچه می‌بایست انجام بدهند و نداده‌اند در منظر افکار عمومی تبرئه کند. اما اینگونه نیست، کشاورزی و کلیه فعالیت‌های مرتبط با آن در حوزه زیرساخت‌ها که منجر به تولید و تامین غذا در هر جغرافیای سیاسی می‌شود لاجرم به تدریج از سیطره اعمال سیاست‌ورزی سلطه‌جویانه سیاستمداران و حتی دولت‌های زورگو با هر قصد و نیت خارج شده و می‌شود

دیربست موضوع ایجاد گرسنگی و اعمال سیاست برای اینکه ملتی در گرسنگی یا فقر شدید قرار گیرد در مقابل افکار عمومی جامعه جهانی، بر خلاف چند دهه اول قرن بیستم و حتی چهار دهه بعد از جنگ جهانی به شدت محکوم و مطرود است و این، نه دستاورد دولت‌ها بلکه برآمد افکار عمومی جامعه جهانی، رسانه‌ها و تشکل‌های مردم‌نهاد است، حتی اگر برخلاف میل و اراده قدرت‌های غالب جهانی باشد. در کشور ما و باروی کار آمدن دولت یازدهم، وزرا و سیاستمدارانی امور اجرایی را در دست گرفته‌اند که ضرورت اجتناب‌ناپذیر تعامل جهانی برای تحکیم اقتدار، استقلال و افزایش قدرت اقتصاد کلان کشور را به خوبی دریافته‌اند و در بخش کشاورزی شاهد گفتارها و عملکردهایی هستیم که نشان می‌دهد سمت سوی سیاست‌ها برای بهره‌گیری از مناسبات بین‌المللی تغییر کرده‌اند، نمونه‌های متعددی چون اختصاص اعتباری برای واردات ۵۰۰ دستگاه تراکتور سنگین با قدرت ۱۵۰ قوه اسب بخار و ۲۰۰ کمباین مجهز با کمترین میزان ریزش گندم و غلات، تسریع در

پیش از این و در سالهای متممادی گذشته در مقالات و سرمقاله‌های متعدد و جوه مختلفی از رابطه اجتناب‌ناپذیر توسعه کشاورزی و مناسبات بین‌المللی را مورد توجه قرار داده و در ابعاد گوناگون تجزیه و تحلیل کرده بودیم. عناوین این مقالات و مطالب آنقدر زیاد است که در این نگاه‌شسته نمی‌گنجد. پیش‌تر از آن نیز در سالهای میان ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ به کرات موضوع ضرورت استفاده از شرایط فراهم شده در قالب W.T.O (سازمان تجارت جهانی) برای گسترش صادرات محصولات کشاورزی را به اشکال گوناگون در قالب اخبار، گزارش یا مقاله به میان آوردیم، مطالبی چون توجه به «کشت فراسرزمینی» با تیرتی همانند «استعماری نشان اقتصاد سبز، فارغ از تنش‌ها و مناقشات سیاسی»، دی ماه ۱۳۸۸ و در ادامه همین بحث مقاله‌ای با عنوان «کشت فراسرزمینی رهیافتی عاجل به سوی امنیت غذایی با حفظ منابع پایه»، در شماره شهر یورماه ۱۳۹۲ یا «جای دیپلماسی کشاورزی در دیپلماسی عمومی کشور خالی است»، شماره تیرماه ۱۳۹۲، مقاله نظری «کشاورزی فعالیتی اقتصادی در میدان رقابت‌های جهانی»، مهرماه ۱۳۹۳ و غیره و غیره جملگی مباحثی تحلیلی بودند که بر بهره‌گیری از مناسبات بین‌المللی برای دگرگونی در ساختار کشاورزی کشورمان به عنوان الزامی گریزناپذیر تأکید داشتند. هدف تحریریه مجله دامپروان بیان این اصل کلی بود که در جهان امروز بدون وجود مناسبات و روابط بین‌المللی تعریف شده و مطمئن، گسترش فعالیت‌های اقتصادی و تولیدی، به ویژه توسعه پایدار در بخش کشاورزی که از دو سوی آغازین و پایانی خود نیاز به تعاملات جهانی دارد، امکان‌پذیر نیست. کشاورزی به طور عام از یک سو در مرحله بازرگانی پیش از تولید و در حوزه تامین تکنولوژی فراوری اعم از کود، سم، بذر، بانک‌های ژن، اصلاح نژاد، ذخایر ژنتیکی حاصل شده به صورت موجودات زنده دام و طیور و همچنین در حوزه مکانیزاسیون، یعنی ماشین‌های پر قدرت با قوه اسب بخار بالا و انواع ماشین‌های خاص کاشت، داشت، برداشت، الزام‌آباید به مناسبات و مصالح بین‌المللی پویا و پیشرونده برای واردات متکی باشد و از سوی دیگر، در انتهای فرایند تولید یعنی بازاریابی برای صدور مازاد تولید که یک ضرورت و شاخص تعیین‌کننده

واردات دام‌های حاصل از ژنومیک برای شتاب بخشیدن به روند به‌گزینی دامهای برتر پر تولید و در همین زمینه واردات گاو‌های نژاد سیمتال دو منظوره شیری و گوشتی با کمترین مصرف علوفه و بالاترین بازدهی شیر و گوشت، واردات ۴ هزار و ۷۵۰ کیلو بذر والد کلزا که از هر ۶ کیلو کاشت آن ۵۰۰ کیلو دانه روغنی کلزا حاصل می‌شود، گرایش به واردات انواع غده‌های بذری سیب زمینی برای مصارف مختلف صنعتی و خوراکی، نوسازی و بازسازی باغات با بهره‌گیری از درختچه‌های اصلاح نژاد شده انواع میوه و حتی بذر صیفی و سبزی، تلاش برای نظارت علمی دقیق و بیشتر بر واردات سموم خاص و بذر و کود از سوی بخش خصوصی، منع کاشت برنج در غیر استان‌های شمالی کشور، تأکید بسیار بر کاهش تقاضا برای آب و افزایش بهره‌وری در واحد سطح با استفاده از آخرین تکنولوژی‌های موجود در جهان، انعقاد قرارداد‌های تجاری ترجیحی با بعضی کشورهای همسایه، حضور در محافل کشاورزی کشورهای اروپایی و سفرهای وزیر

جهاد کشاورزی با هدف توسعه مناسبات و روابط همکاری‌های متقابل در عرصه زیربخش‌های مختلف کشاورزی، احیای مناسبات با سازمان‌ها و نهادهای مختلف بین‌المللی در زمینه تحقیقات کشاورزی و موارد متعدد دیگر، جملگی آشکار می‌سازد سیاست‌گذاران دولت و وزارت جهاد کشاورزی تصمیم خود را برای بهره‌گیری مناسب از روابط بین‌المللی در جهت آنچه افزایش بهره‌وری در واحد سطح و مزارع تولیدی می‌خوانند، در تمامی زیربخش‌ها اتخاذ کرده‌اند.

مجموعه این اقدامات و اصولاً این نوع نگرش، حکایت از درک واقعی نسبت به شرایط بحرانی آب کشاورزی و خشکسالی‌های پیش رو در دهه آینده دارد که در صورت تداوم آنها با دگرگونی و تحولات مثبت برای کشاورزان و کشاورزی کشور مواجه خواهیم شد.

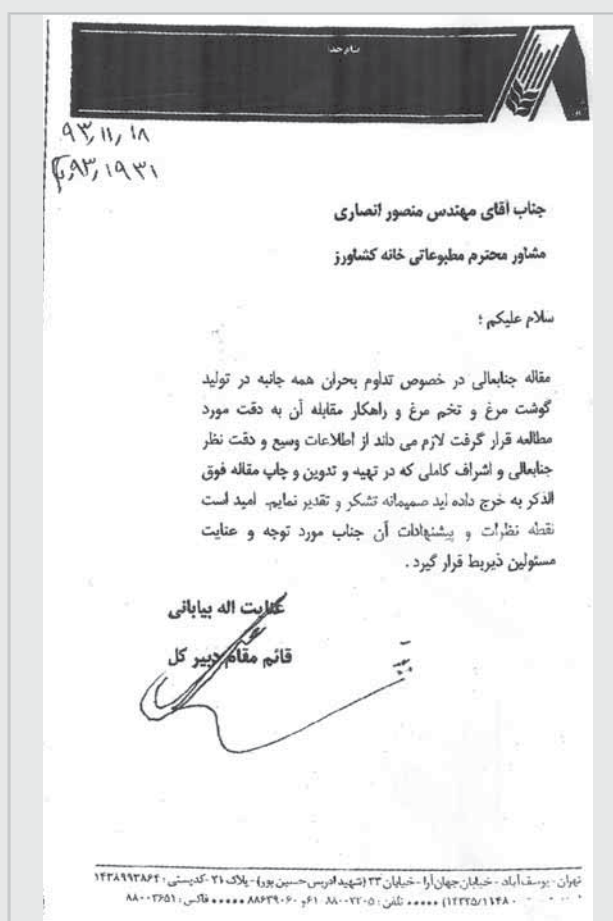
منصور انصاری

حمایت و توجه صاحب‌نظران نسبت به مطالب و مقالات مجله دامپروان

دکتر عنایت‌الله بیابانی قائم مقام دبیر کل خانه کشاورز که همیشه پشتیبان اندیشه‌های نو و مقالات نظری هوشمندانه در مجلات تخصصی بخش کشاورزی بوده است، اکنون نیز باتوجه به مقاله معنونه در شماره ۱۵۶ مجله دامپروان ما را مورد لطف خود قرار داده است.

وی که از فرهیختگان درد آشنای کشاورزی کشور است، همواره با صدایی رسا و شجاعانه و به نحوی تأثیرگذار موضوعات مبتلا به کشاورزی کشور را در دوره‌های مختلف و به دفاع از حقوق حقه کشاورزان به مسئولان گوشزد کرده است. لازم است در اینجا از حمایت معنوی ایشان قدردانی کنیم، ضمن این که پیر و مقاله مذکور در زمینه بحران صنعت مرغداری، از سوی مدیران تشکل‌ها و حتی مسئولان دولتی دلسوز نیز پیام‌های شفاهی امیدبخشی دریافت کردیم و این دلگرمی در میان تحریریه مجله به وجود آمد که بالاخره صدای کشاورزی و کشاورزان در میان انبوه صداها اینک بهتر از گذشته به گوش می‌رسد.

سردبیر

توجه به زیرساخت‌های کشاورزی، یک ضرورت!

الذکر قادر است تمامی ارکان تولید را تحت تاثیر قرار دهد چندان دور از ذهن نمی باشد، اما یافتن یک پاسخ هم برای آن، آنچنان سخت نیست. حسب عادت، کشاورزان ما با اندیشه اجرای شخم بیشتر و ورود ماشین آلات زیادتر در زمین، فرو کردن بذر بیشتر در خاک، پراکندن کود دو برابر معیار استاندارد، سم پاشی با چند برابر دوز توصیه شده، تصور باطلی از برداشت محصولی بیشتر و بهتر دارند اما با فرض اینکه تمامی فاکتورها به صورتی بهینه و مطلوب تنظیم شده باشد، یک عامل دچار اشکال در کاربری است که می تواند در این جامورد بحث و مذاقه قرار گیرد.

بخش کشاورزی نه تنها در ایران، بلکه در تمامی کشورهای جهان از پیشرفته ترین تا عقب مانده ترین آنها با واژه «مکانیزاسیون» عجین بوده و اساساً بدون حضور آن در صحنه کشاورزی دست یابی به نیازهای جوامع

کشاورزی پیشرفته جهت ارتقاء سطح تولید و بهره وری، درگیر برخی مسائل و معضلات اولیه و استمرار روند آنهاست.

اگرچه در حال حاضر تمامی جامعه ایرانی و از جمله بخش کشاورزی با معضلی به نام بحران آب درگیر شده است و این بحران ناشی از سوء مدیریت و فقدان حس آینده نگری در این زمینه بوده است، اما این تنها علت وجود کاستی های کنونی در این بخش نیست. بررسی جداگانه هر یک از عوامل لازم برای دستیابی به یک محصول نهایی مطلوب از قبیل زمین، آب، بذر، سم، کود، مکانیزاسیون، انرژی، رعایت شرایط تئوری و دانش مربوطه، همگی گویای آن هستند که می توان بهره مناسبی از زحمات و هزینه های مصرف شده کسب نمود، لکن دیده می شود که در پایان نتایج به گونه دیگری خودنمایی می کنند.

این که ناهنجاری در هر یک از موارد فوق

بدون شک عامل توفیق هر گونه طرح و برنامه در هر زمینه ای اعم از اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی، آموزشی و غیره وجود هماهنگی و رابطه منطقی میان تمامی عناصر زیرساختی و در تمامی طول اجرای برنامه است. آنچه موجب تفاوت آشکار میان جوامع پیشرفته و در حال پیشرفت، یا بهتر بگویم عقب مانده می شود، جدا از شرایط و موقعیت های جغرافیایی، پس زمینه تاریخی، میزان منابع طبیعی، سطح دانش علمی و بهره وری و عواملی از این دست، پراکندگی میان عوامل زیرساختی، حتی برای پیاده کردن یک برنامه کوچک است.

بخش کشاورزی در ایران علیرغم داشتن یک سابقه چندین هزار ساله از زمان فرارویی انسان بدوی به کشاورزی، هنوز با وجود در اختیار داشتن دانش تئوری و امکانات عملی و پرورش نیروهای متخصص و مهیا بودن زمینه های تعامل و تبادل اطلاعاتی با جوامع

کنونی امکان‌ناپذیر است. وجود یک میلیارد انسان گرسنه و رنجور از سوء تغذیه مداوم و نابرابری در توزیع ابزار تولید و در نتیجه کمبود مواد غذایی چاره‌ای به جز به کارگیری «ماشین» در بخش کشاورزی را پیش پای ما نمی‌گذارد. آنچه هم اکنون ما نیازمند واردات غذا از خارج از مرزهایمان کرده چیزی به غیر از رفع گرسنگی نیست. حال با فرض داشتن بهترین زمین، آب کافی، بذر مناسب و سایر نهاده‌های مورد نیاز در تولید، چرا به بهره‌وری مطلوب در برداشت محصولات کشاورزی دست نمی‌یابیم؟

بدون شک عامل این کاستی، کم‌رنگ بودن نقش مکانیزاسیون به منزله یک زیرساخت در عرصه تولید محصولات کشاورزی است. هم اکنون به علت محدود بودن اراضی قابل کشت و آب شیرین در تمامی کره زمین، نمی‌توان از همان ماشین‌ها، تراکتورها، کمباین‌ها و دنباله‌بندی‌های ۴۰ تا ۵۰ سال قبل استفاده نمود و توقع داشت برای ۷/۵ میلیارد انسان غذا به اندازه کافی تولید شود.

ماشین‌های مورد نیاز در بخش کشاورزی به دلیل تخصصی شدن دیگر از شکل کاربری عام مانند دو یا سه دهه گذشته خارج شده و تراکتورها از حداقل ۲۰، تا ۲۰۰ قوه اسب بخار رده‌بندی شده‌اند که هر یک زمینه کاری خود را دارند.

متأسفانه، در دو دهه اخیر بنابه دلایلی که ذکر آنها در این مقوله مناسب ندارد، عرصه مکانیزاسیون بخش کشاورزی کشور به فقری مزمن از جهت دست‌یابی به ماشین‌ها، تکنولوژی‌ها و فناوری‌های روز دچار گردیده که کماکان شاهد حرکت تراکتورهای ۳۰ تا ۴۰ سال گذشته در اراضی کشاورزی هستیم. فرسوده شدن تراکتورها و کمباین‌ها به دلیل کارکرد بیش از استاندارد آنها، بخش کشاورزی را مواجه با وضعیتی نموده که ماشین‌آلات موجود علاوه بر نداشتن قوه اسب بخار مورد نیاز برای اجرای عملیات کشاورزی، عاملی برای تحمیل هزینه‌های تعمیر و نگهداری به

مالک و از همه مهمتر به هدر دادن سوخت و انرژی و نهایتاً بالا بردن هزینه‌های تولید هستند.

یکی از کاستی‌هایی که نمی‌توان بر آن چشم بست در جازدن تولیدکنندگان دنباله‌بندهای داخلی بر همان سبک و سیاق سال‌های گذشته است. شاید به جرأت بتوان گفت که دلیل این عدم تحرک، عدم وجود تراکتورهای با قدرت بالاتر از ۱۰۰ قوه اسب بخار برای به حرکت درآوردن ساخته‌های سنگین تر است. عرض کار حدود ۳ یا ۴ متر برای یک بذرکار، ردیف کار و یاسمپاش موجب ترافیک اضافی در مزرعه، صرف وقت و انرژی بیشتر و در پایان هزینه زیادتر است، در حالی که یک تراکتور با ۱۵۰ قوه اسب بخار قادر است تا کارنده‌هایی را به عرض سه تا ۴ برابر دستگاه‌های گذشته در مزرعه به حرکت درآورده و ضمن صرفه‌جویی بسیار در انرژی و وقت، هزینه‌های نهایی را نیز کاهش دهد.

گرچه معدودی از تولیدکنندگان داخلی تراکتور بخشی از نیاز کشور به این ماشین‌ها را برطرف می‌کنند اما صنعت تراکتورسای ما امکان تولید تراکتورهای نیمه سنگین و سنگین را ندارد پس ناگزیر از واردات هستیم که البته واردات آنها نیز به نوبه خود الزاماتی از قبیل داشتن نمایندگی‌های ثابت، خدمات پس از فروش و توزیع قطعات یدکی در سرتاسر کشور، تربیت تکنسین‌های کارآموده و همچنین زمینه‌به‌کارگیری آن دسته از تراکتورها از طریق تاسیس مزارع اقتصادی با مساحت بالای یکصد هکتار را ایجاد می‌کند. فاصله طولانی کشاورزی کشورمان از بهره‌وری مطلوب، به دلیل محرومیت‌های تاریخی و درازمدت این بخش، هم مسئولان بخش کشاورزی و هم تولیدکنندگان داخلی ماشین‌آلات کشاورزی را در شرایطی قرار داده که موضوع تامین نیازهای مکانیزاسیون را در دستور کارهای پیوسته خود قرار دهند.

در کشاورزی پیشرفته، هر یک از نهاده‌ها یک زیرساخت و پایه به حساب می‌آیند که

نقص هر یک، مانند کارکرد بذر خوب در یک زمین نامناسب، مکانیزاسیون ناقص در خاک واجد شرایط، آب بی کیفیت در یک زمین خوب و با استفاده از مکانیزاسیون فراگیر و سایر موارد مشابه به بهره‌وری نامطلوب یا اصولاً عدم بهره‌وری می‌انجامد.

اگر قرار بر این باشد که مسئولان بخش کشاورزی برای تامین امنیت غذایی جامعه، در اندیشه برنامه‌ریزی‌های ولو میان مدت باشند، باید زیرساخت‌های تولید در این بخش با یکدیگر همسو بوده و ناقص عملکرد یکدیگر نباشند.

نکته، ایجاد ارتباط علمی و منطقی میان زیرساخت‌هاست. اگر قرار باشد که یک دستگاه تراکتور از خط تولید یک تراکتورسازی داخلی خارج شده و یا از یک کشور دیگر وارد شود، باید دنباله‌بندی‌های آن نیز همراه آن باشند یا دست کم تهیه کردن آنها در سطح کشور بدون مانع و مشکل باشد و الا یک تراکتور با ۱۲۰ قوه اسب بخار هیچ سنخیتی با یک دیسک فرسوده ویژه یک تراکتور ۸۰ قوه اسب ندارد و اگر قرار باشد اجزاء این زیرساخت در بخش مکانیزاسیون با یکدیگر همخوانی نداشته باشند، چگونه می‌توان مدعی افزایش ضریب مکانیزاسیون گردید؟

به هر حال، بخش کشاورزی نیازمند یک بازنگری سازنده در حیطه تهیه و تدارک زیرساخت‌هاست که در غیر این صورت باز هم در بر همان پاشنه خواهد چرخید. اگر در نظر است که تحولی در این بخش صورت گیرد باید در شرایط فعلی که نیمی از زمان سند چشم‌انداز از ۲۰ ساله سپری شده و برنامه پنجم توسعه نیز رو به پایان است و جدای از آنچه بر سر برنامه‌هایی که باید برای دست‌یابی به رشد مطلوب انجام می‌شد، آمده است. قبل از هر طرح و برنامه در بخش کشاورزی، در اندیشه تامین و هماهنگ‌سازی حلقه‌های زنجیره زیرساخت‌های آن بود.

حال کشاورزی کشور هیچ خوب نیست!

وی وضعیت بخش کشاورزی را از نظر بهره‌وری، تولید و رقابت نامناسب می‌داند و می‌افزاید: طی ۱۰ سال گذشته عملکرد محصولات کشاورزی به شدت افت پیدا کرده و به غیر از محصول چغندر قند در بسیاری از محصولات دیگر، کشاورزان ناگزیر از هزینه کرده‌اند.

کشاورزان غیر استان‌های شمالی برنج نکارند

معاون بهبود تولیدات زراعی وزارت جهاد کشاورزی خاطر نشان می‌کند: در دو ماه نخست سال زراعی جاری، از نظر میزان بارندگی در ۴۸ سال گذشته جزیره‌های دوم و سوم قرار داریم؛ یعنی بیشترین مقدار بارندگی اتفاق افتاده است و رکوردهای وزارت نیرو نیز نشان می‌دهد که میزان روان آب‌ها ۴۱ درصد کاهش یافته است. وی با اشاره به برداشت‌های بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی تصریح می‌کند: این برداشت‌ها باعث شده که خاک‌های کشور در وضعیت نامناسبی قرار گیرد و علاوه بر آن، شوری حادث شده اراضی را تحت تأثیر قرار داده که آثار آن در عملکرد محصولات کشاورزی مشهود است.

کشاورز یادآور می‌شود: به ازای هر متر مکعب آب در محصول برنج، در حال حاضر ۱۵۰ تا ۱۸۰ گرم محصول برداشت می‌شود که باید کشاورزان استان‌های فارس، اصفهان و جنوب راقانع کنیم مصرف این مقدار آب به صلاح کشور نیست.

وی تأکید می‌کند: از آنجا که دیگر زمین اضافه برای کشت نداریم، باید به اندازه توسعه در استان‌های مختلف توجه ویژه شود و زمین آبی جدیدی برای بخش کشاورزی در نظر گرفته نشود.

با وجود شرایط فعلی کم‌آبی در کشورمان، سالانه مقادیر هنگفتی آب با نازلترین قیمت صادر می‌کنیم

مهندس عباس کشاورز معاونت زراعت وزارت جهاد کشاورزی و از صاحب‌نظران راهبرد منافع و اقتدار ملی می‌گوید: با توجه به اینکه وزارت جهاد کشاورزی متعهد به ایجاد امنیت غذایی بیشتر برای کشور شده است، امیدواریم با تقویت بخش پژوهش و همکاری گسترده محققان و اندیشمندان بتوانیم این بخش را به بالاترین سطح تولید برسانیم. معاون امور زراعی وزارت جهاد کشاورزی می‌گوید: بخش پژوهش کشور به ویژه در عرصه کشاورزی کمتر مورد توجه قرار گرفته که در این زمینه به حمایت ویژه نیاز است. وی با یادآوری این نکته که در بخش کشاورزی به واردات وابستگی داریم، می‌گوید: اقتصاد مقاومتی راهکاری اساسی برای برون‌رفت از مشکلات است و بر این اساس طرح‌های خوبی را تهیه کرده ایم. معاون وزارت جهاد کشاورزی با اشاره به اینکه در برنامه سوم توسعه به سه درصد تولید ناخالص ملی دست یافتیم که چالشی جدی بود، می‌افزاید: توجه به دستگاه‌های اجرایی اثرگذار مانند وزارت جهاد کشاورزی و تولید دانش برای روان‌سازی اقتصاد دو عامل پیشبرد اقتصاد کشور محسوب می‌شود.

بهره‌وری غیر اصولی از آب

وی، مهم‌ترین چالش‌های کنونی اقتصاد کشور را بهره‌وری غیر اصولی از آب، نقدینگی، نیروی انسانی و زمین می‌داند و می‌گوید: کاستی در این بخش‌ها، فشار اقتصادی به جامعه وارد می‌کند. معاون امور زراعی وزارت جهاد کشاورزی تأکید می‌کند: تقویت بخش تحقیقات متضمن بهبودی آینده بخش کشاورزی اقتصاد کشور است. وی با اشاره به فعالیت ۱۰ موسسه بزرگ تحقیقات کشاورزی و دامی کشور در استان البرز می‌افزاید: با وجود این مراکز، البرز پایتخت کشاورزی ایران محسوب می‌شود.

معاون بهبود تولیدات زراعی وزارت جهاد کشاورزی خاطر نشان می‌کند: متأسفانه در حال حاضر هیچ نگاهی به خاک نمی‌شود، زیرا باید بدانیم که استفاده از روش‌های آبیاری نوین نیز اگر بدون بررسی نیاز خاک به رطوبت انجام

شود، هیچ اثری در کاهش مصرف آب نخواهد داشت. کشاورز ادامه می‌دهد: باید اقلیم و گیاه را به خوبی بشناسیم و با توجه به نیاز هر گیاهی، نسبت به آبیاری اقدام کنیم.

وی تصریح می‌کند: رویکرد به سمت روش آبیاری و تغییراتی در بخش انتخاب محصولات کشاورزی از جمله مواردی است که باید مدنظر قرار گیرد. معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور تولیدات زراعی یادآور می‌شود: استفاده از مالچ در باغ‌ها باید جدی گرفته شود، زیرا حدود ۶۵ تا ۷۰ درصد آب ناشی از آبیاری، تبخیر مستقیم می‌شود.

کشاورز تأکید می‌کند: در شرایط فعلی کشورمان که با کم‌آبی روبه‌رو هستیم، به رغم شرایط کم‌آبی در کشور سالانه مقدار قابل توجهی آب در قالب صادرات محصولات آبی‌بری چون هندوانه به نازل‌ترین قیمت ارزی صادر می‌کنیم. وی توصیه می‌کند که تجدیدنظری در الگوی کشت برخی محصولات و میزان کشت انجام شود تا تولید زیادی محصولات چون هندوانه، کشور را به صادرات وادار نکند. کشاورز اظهار می‌دارد: در رفتارهای اقتصادی باید توجه کنیم که تصمیم‌های جدید و سیاست‌های خاصی اتخاذ شود که طبق برنامه بتوانیم محصولات کشاورزی را در حد نیاز تولید کنیم. معاون زراعت و وزارت جهاد کشاورزی در جایی دیگر و موقعیتی متفاوت می‌گوید: مطابق گفته رئیس جمهوری، حال کشاورزی کشور هیچ‌وقت خوب نیست و با چالش‌های مختلفی همچون گران شدن هزینه‌های تولید و پس‌رفت فضاهای تولیدکنندگان روبه‌رو است. عباس کشاورز می‌افزاید: عملکرد محصولات کشاورزی نسبت به ۱۰ سال گذشته به شدت افت کرده است؛ به گونه‌ای که میزان افت آن بیش از ۱۸ تا ۲۵ درصد برآورد شده است، در حالی که وضعیت بهره‌وری آب هیچ تغییری نکرده است. وی خاطر نشان می‌کند: در برنامه چهارم توسعه در سال ۱۳۹۲ هدف گذاری‌ها با آنچه که در سال ۱۳۸۳ اتفاق افتاده، تفاوتی نداشته

است. کشاورز ادامه می‌دهد: غیراقتصادی شدن کشاورزی و کاهش فرصت‌های سرمایه‌ای مسئله‌ای بسیار نگران‌کننده است که اگر امکانات ایجاد توسعه برای این بخش فراهم نکنیم، منافع ملی به خطر می‌افتد. وی تصریح می‌کند: در دهه ۸۰، میزان امنیت تأمین انرژی و غذا ۷۰ تا ۷۵ درصد بود و در دهه ۹۰ به بیش از ۵۲ درصد رسیده است؛ یعنی نصف غذا و انرژی‌ای که جامعه مصرف می‌کند، از طریق واردات تأمین می‌شود.

کشاورز با اشاره به ناپایداری آب که بزرگ‌ترین عامل تهدیدکننده غذای کشور است، یادآور می‌شود: خواسته‌های بخش کشاورزی دوبرابر ظرفیت اکولوژی آب کشور است.

بخش خصوصی رقیب دولت نیست

معاون وزیر جهاد کشاورزی در امور زراعت تأکید کرد: بخش خصوصی رقیب دولت نیست و باید در این بخش کمک کنیم تا با همکاری یکدیگر در جهت رفع مشکلات موجود قدم برداریم. وی ادامه می‌دهد: باید بپذیریم که علاوه بر دریاچه ارومیه، ۳۰۰ دشت کشور با مشکل روبه‌رو است، به گونه‌ای که استان‌هایی چون نیشابور و اصفهان نیز با مشکلات کمبود آب روبه‌رو هستند. کشاورز همچنین گفت: در آینده با کاهش تقاضای آب روبه‌رو خواهیم بود و باید قبول کنیم که ۴۰ درصد از منابع آب موجود کاهش می‌یابد. وی در ادامه می‌افزاید: معرفی ارقامی که آب زیادی می‌برد را باید محدود کنیم و فضاهای تولید را به گونه‌ای هدایت کنیم که به غیر از گیلان و مازندران، کشت برنج مورد حمایت قرار نگیرد. کشاورز خاطر نشان می‌کند: سطح ۶۶۰ هزار هکتاری برنج باید به ۴۵۰ هزار هکتار برسد، زیرا دیگر نمی‌توانیم به ازای هر متر مکعب آب، ۱۲۰ گرم برنج تولید کنیم؛ بنابراین نباید اجازه دهیم که سرمایه‌از کشور خارج شود. معاون زراعت و وزارت جهاد کشاورزی به تولیدکنندگان و صادرکنندگان نهاده‌های کشاورزی توصیه می‌کند که صاحب

کالای خود باشند، یعنی خود به ترویج محصول تولیدی خود اقدام کنند.

رضایتی در کیفیت مواد شیمیایی تولیدی و وارداتی احساس نمی‌شود

کشاورز تصریح می‌کند: خواهش دوم از این بخش آن است که در کیفیت مواد شیمیایی تولیدی و وارداتی تجدیدنظر کنند، زیرا رضایتی در این بخش احساس نمی‌شود.

وی یادآور می‌شود: کمک کنیم تا با همت یکدیگر، برای افزایش کیفیت نهاده‌هایی چون سم و کود اقدام کنیم. معاون وزیر جهاد کشاورزی در بخش زراعت تأکید می‌کند: به عنوان خواهشی دیگر از تمامی دست‌اندرکاران می‌خواهم که سیستم‌های قدیمی حمل، توزیع و مصرف نهاده‌ها را اصلاح کنند. کشاورز اظهار می‌دارد: سیاست جدید دولت بر آن است که هیچ انحصاری برای دسترسی کشاورزان به تکنولوژی‌های جدید وجود نداشته باشد که در این راستا از بخش خصوصی می‌خواهیم که با سرعت بیشتری پیش روند.

سطح کشت ذرت موسوم به ۷۰۴ را به صفر برسانیم

وی به مسئله آب اشاره می‌کند و می‌گوید: تغییر در تقاضای آب مشکل را حل نمی‌کند، بلکه باید تلاش کنیم تغییراتی در روند آبیاری و ارقام مصرفی به وجود آوریم؛ به گونه‌ای که سطح کشت ذرت ۷۰۴ را به صفر برسانیم.

کشاورز همچنین می‌افزاید: اگر به جای بذر، اقدام به کشت نشاء کنیم، ۳۰ تا ۴۰ درصد توفیق در تولید به وجود خواهد آمد. وی خاطر نشان می‌کند: خسارت آفات در کشور هنوز بالا است، به گونه‌ای که برای آفت پسیل مجبور هستیم ۱۴ بار سم‌پاشی کنیم که امیدواریم با تقویت این بخش و افزایش تولیدات کشاورزی بتوانیم ضمن کاهش مصرف سموم شیمیایی و کاهش هزینه‌های مصرف آب، عملکرد را افزایش دهیم.

گردآوری و تنظیم:

حجت‌اله انصاری (جابری)

نان به قیمت جان!

عاملی جهت شدت بخشیدن به این درد بی درمان شدند.

اگرچه بعضاً از طریق اعلام نظرهای بانک مرکزی، مرکز آمار ایران و یا متصدیان اقتصادی شنیده می شود که در طول دو سه سال اخیر قدرت خرید مردم تا ۲۵ درصد کاهش یافته است لکن طبق معمول تمامی آمارها، واقعیت بسیار بیشتر و بالاتر است.

مشاهده افراد محترمی که از رفتار و کردارشان پیداست متکدی نیستند، در بازارهای فروش مواد غذایی و یا در قبرستانها، در حال جمع آوری مواد غذایی درجه سه و چهار از جعبه های مواد دور ریختنی و یا صدقات، در حالی که سعی می کنند دیده نشوند مصداقی بر این مدعاست.

بر اساس آمار ارایه شده، مصرف سرانه نان از ۵۵۱ کیلو در سال ۸۲ به ۳۵۰ کیلو در سال ۹۲ کاهش یافته که کاهشی ۳۶ درصدی را نشان می دهد و این کاهش مصرف در تناقض با افزایش جمعیت است. در همین بازه زمانی (۸۲ تا ۹۲) هزینه مصرف نان در سال ۸۲ به میزان ۴۴ هزار و ۸۴۶ تومان و در سال ۹۲ به مقدار ۳۹۱ هزار و ۵۷۱ تومان یا به کلامی دیگر افزایشی بیش از ۷ برابر داشته است.

این چنین به اجرا در آید چرا که سفره کوچک و حقیر کم درآمدها را باز هم کوچک تر خواهد کرد و افزایش قیمت ها با «شیب ملایم» را به زیر سوال خواهد برد.

به نظر می رسد علیرغم تمامی ادعاها و اظهارات مسئولان از شناخت شرایط اقتصادی و درک موقعیت اقشار تهیدستی که حق شان از سوی عده معدودی پایمال شده و به تاراج رفته است، آن چه در درجه اول اهمیت قرار دارد نه شرایط معیشت و زندگی اکثریت مردم که با فقر و نداری دست و پنجه نرم می کنند، بلکه مسایل و مشکلات دیگری است که مردم در ایجاد آنها دخالتی نداشته، اما آثار سوء آنها را به دوش می کشند.

بعد از حذف هدفمند یارانه ها از اولین روز دی ماه ۱۳۸۹، که هم اکنون چهار سالگی خود را پشت سر گذاشته است، هر ساله با تورمهای ۲۰ تا ۴۰ درصدی، سفره های اقشار کم درآمد، حقوق بگیران، کارگران، کشاورزان و افراد مشابه، همچون سفره آبهای زیرزمینی کشور کوچک تر شد و آنانی که باید برای این به «فقر راندن» اکثریت جامعه اندیشه ای می پروراندند پس از گذشتن «خرشان» از پل و کالت، وزارت و یا صادرات همه چیز را از یاد بردند و خود

اینکه یک دولت خود را مجاز بداند تا در هر زمان و به هر میزان کالاهایی را که در اختیار اوست افزایش قیمت داده اما در سوی دیگر افرادی که مصرف کننده آن کالاهای می باشند و با انرژی، دانش، تخصص و تجربه در خدمت آن دولت و جامعه هستند اجازه تعیین نرخ یا قیمتی برای خدمات ارائه شده خود نداشته باشند با عدالت اجتماعی، قوانین اقتصادی، منطق مملکت داری و مساوات و برابری مورد ادعا، همخوانی ندارد.

نان و یا اساساً گندم و آرد حاصل از آن که پایه و مایه بسیاری از مواد غذایی مورد مصرف در جامعه می باشد، قدمتی چند هزار ساله در سفره ایرانیان داشته و حتی از تقدس ویژه ای برخوردار است. این ماده غذایی بعضاً در سفره فقرا به عنوان تنها «غذ» به شمار می آید و اگر چه به تنهایی تامین کننده انرژی مورد نیاز انسان نیست، افزایش یکباره قیمت آن و تا ۳۰ درصد نیز می تواند تامین همین اندک را برای ایشان با مشکل مواجه نماید.

افزایش ۳۰ درصدی و حتی ۳۸ درصدی قیمت نان (در تهران)، نمی تواند به این بهانه که در ۲ سال گذشته (بنا به گفته مشاور معاون اجرایی رئیس جمهور) قیمت آن افزایش نیافته

قیمت جان خواهد شد.

به زبان ساده‌تر، ممکن است استدلال‌های مسئولان اقتصادی دولت در مورد افزایش قیمت نان از یک سوی معادله یعنی محاسبه هزینه و فایده قیمت آرد و قیمت تمام شده هر قرص انواع نان درست و در جهت تقویت بنیادهای اقتصادی و بهبود کیفیت و کاهش دورریز و پرت نان مصرفی باشد ولی مشکل در این است که پایه پای این محاسبه قیمت تمام شده نان، محاسبه قیمت تمام شده کار اقشار مختلف حقوق بگیر یا فعالان خرد اقتصادی کشور محاسبه نشده است و گر نه می‌توان چنین استدلال کرد که حتی با افزایش ۵۰ درصدی قیمت نان باز هم قیمت آن در ایران نسبت به بسیاری از کشورهای دیگر پایین است.

درواقع گرانی یا ارزانی الزاماً در اقتصاد معنی دقیقی ندارد، آنچه قابل ذکر است نسبت میان نرخ دستمزد و قیمت کالاهای مصرفی از جمله متوسط نرخ کرایه مسکن است.

به عبارتی اگر مثلاً حداقل دستمزد در کشور دو میلیون تومان، یعنی حدود ۶۰۰ دلار یا ساعتی ۳ تا ۳/۵ دلار بود باز هم می‌توانستیم بگوییم قیمت نان گران است، ولی چون این حداقل دستمزد فعلاً افسانه است پس باید گفت: نان به قیمت جان.

جمع بندی در تحریریه مجله دامپرووران

بعد از حذف هدفمند یارانه‌ها از اولین روز دی ماه ۱۳۸۹، که هم اکنون چهار سالگی خود را پشت سر گذاشته است، هر ساله با تورمهای ۲۰ تا ۴۰ درصدی، سفره‌های اقشار کم درآمد، حقوق بگیران، کارگران، کشاورزان و افراد مشابه، همچون سفره آبهای زیرزمینی کشور کوچک‌تر شد و آنانی که باید برای این به «فقر راندن»، اکثریت جامعه اندیشه‌ای می‌پروراندند پس از گذشتن «خرشان» از پل وکالت، وزارت و یاصدارت همه چیز را از یاد بردند و خود عاملی جهت شدت بخشیدن به این درد بی درمان شدند

و سایر موضوعات مرتبط رونیدی مایوس کننده داشته و همگی نشانگر شرایط نامطلوب وضعیت غذا در کشور بوده‌اند.

حال به نظر می‌رسد که بسیاری از آحاد جامعه از این پس قادر به پر کردن شکم خود بانان خالی نیز نخواهند بود و احتمالاً، نان به

چگونه است که در چند ماه مانده به پایان سال به یکباره تصمیم به افزایش قیمت نان گرفته می‌شود؟

این افزایش به اصطلاح ۳۰ درصدی یعنی تحمیل ۳۰ درصد هزینه اضافی تهیه نان به خانواده‌های کم درآمد، مگر آنکه درکی از خانواده‌های «کم درآمد» نداشته باشیم!

دکتر نوبخت در توجیه این افزایش گفت: افزایش مذکور به خاطر برآورده کردن برخی از هزینه‌های نانوایان مانند سوخت، دستمزد کارگر و غیره بوده است. به فرض پذیرفتن گفته ایشان، آیا کارگران، کارمندان، کشاورزان و اقشار کم درآمد هم اجازه درخواست افزایش مشابهی دارند یا چشمشان کور هر آنچه دولت مقرر می‌نماید باید اوامر مربوطه را اطاعت نمایند؟

به عبارتی، فقط بحث افزایش قیمت نان نیست، قصد آن است که بگوییم دو سوی معادله هم خوانی و تعادل ندارند.

اگرچه مداوماً و ماهیانه کاهش تورم نقطه به نقطه، اعلام می‌گردد، اما اگر تورم را ۲۰ درصد فرض کنیم مقدار باقیمانده نشان از کاهش قدرت خرید مردم به طور مستمر دارد. به عنوان مثال کارمندی که در آغاز شهریور ماه ۸۰۰ هزار تومان توانایی خرید داشته این مبلغ در آذرماه به ۴۰۰ هزار تومان کاهش یافته است.

حال با در نظر گرفتن تمایل روستائینان به مصرف نان بیشتر تاثیر این افزایش قیمت بر جمعیت روستائیان تا چه اندازه خواهد بود و از آنجایی که این قشر با جمعیتی در حدود ۲۰ میلیون نفر سهم بالایی در مصرف نان دارند، این امر می‌تواند موجبات تحمیل فشار بیشتری به آنها گردد.

معاون بهداشت و وزیر بهداشت و درمان طی یک مصاحبه (به نقل از شرق ۹/۱۵) اظهار داشته است که ۷۸ درصد از مردم ایران تغذیه نامناسب دارند.

تقریباً از آغاز سال ۱۳۹۳، اکثریت قریب به اتفاق آمارهای مرتبط با تغذیه، بهداشت غذایی

فروش مرغداری

مرغداری ۲۵۰۰۰ قطعه‌ای واقع در شهرستان
گچساران، نوساز، به مساحت هشت هزار متر
مربع، نوع سازه: سوله، دارای دو سالن پرورش
هریک به مساحت ۸۵۰ مترمربع، انبار سوله
به مساحت ۲۷۰ مترمربع، باسکول ۵۰ تنی،
آبخوری، دانخوری، نقاله دان، آسیاب میکسر،
ژنراتور ۸۵ کیلووات تمام اتوماتیک، جهت
فروش و یا مشارکت

تلفن تماس ۰۹۱۷۷۴۲۰۸۱۷ آذربو

تغییر اقلیم یا سوء مدیریت؟

موضوع جبر جغرافیایی وجود ایران در اقلیم خشک در سه دهه گذشته مستمسکی انحرافی در توجیه کاستی‌های به وجود آمده ناشی از سوء مدیریت‌ها در عرصه آب کشور شده است. در حال حاضر تقریباً هر فرد کم سواد و یا حتی بی سواد می‌داند که ایران در کجای کره زمین قرار دارد و این استقرار ازلی و ابدی در چنین طول و عرض جغرافیایی از میلیون‌ها سال قبل تا میلیون‌ها سال آینده همچنان ادامه خواهد داشت. آگاهی بر این امر یعنی پذیرفتن حداقل ۳۰۰ روز آفتاب گرم و تابان، حرارت‌های بالای ۴۰ درجه حتی در شب‌های تابستان، باران کم و رطوبت پایین، بادهایی که سطح تبخیر را تا ۳ برابر میانگین جهانی بالا می‌برد، افزایش بیابان‌زایی و از میان رفتن اراضی کشاورزی و مرتعی، خشکیدن چشمه‌ها و نهرها و کم شدن آب رودخانه‌ها و منابع آبی تحت الارضی و غیره، می‌تواند پایه و مایه سیاست‌گذاری‌های کلان برای حال و آینده بوده و تضمین‌کننده امنیت اقتصادی، اجتماعی و غذایی کشور باشد. اشراف بر این موضوعات، اندیشه‌ورزان و تصمیم‌گیرندگان را باید به سمت و سوی منافع ملی دراز مدت سوق داده و موجب امنیت خاطر آحاد جامعه گردد.

انسان در طول دوره حیات تاریخی خود به دلیل شعوری که در وجود او به ودیعه نهاده شده توانسته است گلیم زندگی خود را حتی در بدترین شرایط از آب بیرون بکشد و با مهار زدن بر طبیعت آن را در اختیار بگیرد. در این تاریخچه چند هزار ساله دیده می‌شود، آنگاه

شد که منتهی به تخلیه ساکنان همجوار این دریاچه، از بین رفتن اقتصاد وابسته به دریاچه و رودخانه‌های مذکور، نمکزار شدن اراضی کشاورزی و در یک کلام نابودی حیات در آن منطقه شد.

به هر حال، طبیعت به دلیل خودسازگاری در امور و عوامل تشکیل دهنده خود تا حد امکان در رفع این نواقص می‌کوشد، هر چند در بسیاری موارد زورش به این آدم‌هانمی‌رسد. در هر صورت، اقلیم و شرایط آب و هوایی خود اقدام به نابودی خود نمی‌کنند.

تا سال ۱۳۹۱، اگر نه تمامی مشکلاتی که در عرصه کشاورزی و یازیربخش‌های آن رخ می‌داد، بلکه بخش زیادی از آنها به پای شرایط اقلیمی نوشته می‌شد، چرا که این مظلوم بی‌وکیل ساکت تر از آن بود که بتواند در دفاع از خود فریاد برآورد؛ حتی آنگاه که دریاچه ارومیه، تالاب گاوخونی، دریاچه پریشان، دریاچه هامون و ده‌ها مورد مشابه دیگر خشکانده شدند این مسئولان و برنامه‌ریزان بودند که چنین فجایعی را به بار

که چاره‌جویی‌ها از دایره عقل و منطق خارج شده و شکلی غیر مستدل به خود گرفته‌اند حتی منجر به نابودی بعضی اقوام و طوایف در گوشه و کنار جهان شده و تنها آنهایی توانسته‌اند ادامه زندگی بدهند که قادر به مدیریت کردن عوارض و ناهنجاری‌ها شده‌اند.

متفاوت بودن اقلیم‌ها بخشی از ذات و طبیعت کره زمین است. از یک سو با گرما و باران‌های فصلی مناطق حاره و تمامی عواقب ویرانگر آنها مواجه هستیم و از سوی دیگر نبود شدن مناطق همجوار، شن‌های روان و ظهور میلیون‌ها هکتار اراضی لم یزرع رخ می‌دهد اما دخالت نابجای انسان در روند طبیعت در بسیاری از موارد، کفه ترازو را به ضرر او سنگین‌تر کرده و به نوعی او را در معرض انتقام‌گیری طبیعت قرار داده است که از قضا، بیشترین اتفاقات هم در حیطه آب به وقوع پیوسته‌اند.

منحرف نمودن رودخانه‌های سیحون و جیحون در شوروی سابق که تأمین‌کننده آب دریاچه آرال بودند به فاجعه‌ای منجر

آورده بودند. به هر حال تاکنون دیواری کوتاه‌تر از دیوار "اقلیم" در توجیه نابخردی‌ها و سوء مدیریت‌ها وجود نداشته است.

شلیک گلوله بر شقیقه "آب" در سال‌های اولیه بعد از پیروزی انقلاب توسط افراد غیرمسئول بدون کسب تکلیف از مراجع رسمی و سازمان‌های ذیربط با بهره‌گیری بی‌رویه از منابع ذخیره شده آب چند هزار ساله صورت گرفت و در شرایطی که کنترل بایسته و مسئولانه در این زمینه به حداقل ممکن رسید، عده‌ای نیز به بهانه‌های مختلف از شرایط به وجود آمده سوء استفاده کرده و برای برداشت بی‌رویه آب، مجوز حفر چاه صادر کردند. یکی از پسته‌کاران استان کرمان، مستأصل از بلایی که بر او نازل گردیده می‌گفت: در سه دهه گذشته در حوزه استقرار باغ‌های پسته، تنها ۶۲۰ حلقه چاه وجود داشت که تحت هیچ شرایطی به خاطر حفظ تراز آبی و منابع زیرزمینی به هیچ فردی اجازه حفر چاه داده نمی‌شد و در صورت هرگونه تخلف به شدت با فرد خاطی برخورد می‌گردید، اما بعدها به تدریج مجوز افزون بر حفر ۲۵۰۰ حلقه چاه توسط کسانی که دلسوز کشور نبودند و اطلاعی از شرایط آب در منطقه نداشتند صادر گردید که منجر به از بین رفتن ذخایر آبی یک هزار ساله و سقوط آب به اعماق بیش از ۲۵۰ متر شد.

نتیجه چنین عملکردی ممنوع شدن کشاورزی در استان کرمان است که می‌تواند عواقب ناگواری برای شاغلان بخش کشاورزی در آن سرزمین ایجاد کند. حال چه کسی پاسخگوی مشکلات پیش آمده از تصمیم‌گیری‌های مسئولان دو دهه گذشته است؟ از آنجائی که انگار جامعه ایرانی می‌باید دائماً در حال آزمون و خطا باشد، در دو دهه اخیر واژه‌ای به نام "توسعه پایدار" وارد فرهنگ تصمیم‌گیری مسئولان گردید که نه «توسعه‌ای» در آن دیده شد و نه «پایدار» بی. به دلیل نگرش تک بعدی به «توسعه» و ناپیوستگی بین اجزاء آن در حد کلان، ایرانیان، هر بار از استفاده‌ی نابخجای این

واژه و تعهدی که نسبت به انجام آن در خود احساس می‌کردند، متضرر شده‌اند.

طراحی و اجرای ساخت حدود ۲۰۰ سد کوچک و بزرگ در گوشه و کنار مملکت روی آب باریکه‌ای به بهانه "توسعه پایدار" مستمسکی به منظور به هدر دادن سرمایه‌های کشور و منابع آبی آن بود. در ساخت چنین سدهایی، تنها استدلال تولید نیروی برق بدون در نظر گرفتن عواقب آن بر بخش کشاورزی بود. طراحان و مجریان برنامه‌های سدسازی

در حالی که قاره پر آب اروپا برای تولید و در اختیار گرفتن انرژی الکتریکی تصمیم به صرف صدها میلیارد یورو سرمایه‌گذاری در صحاری آفریقا گرفته است چگونه است که ما از انرژی خورشیدی فقط برای خشک کردن لباس‌هایمان استفاده می‌کنیم؟ آیا زمان آن فرا نرسیده است تا نظرات و خواسته‌های فردی‌مان را به منافع ملی گره بزنیم؟

نیز می‌دانند در پاره‌ای موارد، حداقل آبی برای جمع‌آوری در پشت این سدها وجود ندارد و در واقع سرمایه‌های ملی برای برپا نمودن یک دیوار بتنی حیف و میل شده است، به مثابه کلام حاج میرزا آقاسی صدر اعظم دوره قاجار که می‌گفت: "اگر برای مردم آب ندارند اما برای عده قلیلی نان" دارند.

خداوند مواهبی را بر ساکنان ایران زمین هدیه نموده که در استفاده از آنها به نوعی "کفران نعمت" می‌شود. یکی از این مواهب لایزال و تمام نشدنی، انرژی است که افزون بر ۳۰۰ روز توسط خورشید بر این کشور می‌بارد و در برخی مناطق مانند حاشیه کویر، این ایام تا ۳۳۰ روز نیز می‌رسد. حال با در نظر گرفتن چنین برکتی

که بسیار ارزانه‌تر به انرژی الکتریسیته تبدیل و در اختیار مردم قرار می‌گیرد چرا همچنان بر ساخت سدهای عظیم برای تولید برق اصرار ورزیده می‌شود، جای پرسش است. نمی‌توان باور داشت که کارشناسان خردوم و نخبه کشور از این امر غافل‌اند. پس چرا روی هدر دادن منابع ملی پای فشاری می‌شود و بر این رفتارها چه نامی باید نهاد؟

در حالی که قاره پر آب اروپا برای تولید و در اختیار گرفتن انرژی الکتریکی تصمیم به صرف صدها میلیارد یورو سرمایه‌گذاری در صحاری آفریقا گرفته است چگونه است که ما از انرژی خورشیدی فقط برای خشک کردن لباس‌هایمان استفاده می‌کنیم؟ آیا زمان آن فرا نرسیده است تا نظرات و خواسته‌های فردی‌مان را به منافع ملی گره بزنیم؟

در سال ۱۳۸۳، به منظور حمایت از کشاورزان خسارت دیده از خشکسالی و سرما از سوی مجلس شورای اسلامی قانونی مصوب گردید که از ابتدای سال ۱۳۸۴ حق "آب‌بها" از کشاورزان اخذ نشود. همین قانون موجب شد تا نظارت دولت بر چاه‌ها و مقدار آب برداشت شده عملاً به بوته فراموشی سپرده شود و ۶۰ هزار حلقه چاه غیرمجاز و بدون پروانه نیز، افسار گسیخته ذخایر آب تحت‌الارضی را تخلیه نمایند، مضافاً آنکه اکثر این چاه‌های غیرمجاز در مناطق و دشت‌های ممنوعه کشور حفر شده بودند.

قانون دیگری که تیر خلاص را بر پیکر منابع آبی کشور زد، مصوبه‌ای به نام "تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه" در مجلس هشتم بود. این قانون به جای این که بستن و پر کردن چاه‌های غیرمجاز را تأیید نماید به حمایت از آنها برخاست و شکل قانونی به آنها داد. کشاورزان، شادمان از عدم پرداخت آب‌بها و نیز قانونی شدن چاه‌های غیرمجازشان هر آنچه خواستند کردند و مصداق شعر "یکی بر سر شاخ بن می‌برید" گردیدند.

نکته قابل توجه این که در اینجا تفاوتی میان تفکرات قانون‌مداران و مسئولانی که می‌بایست

تصمیماتشان متکی بر مصالح و منافع ملی و در نظر گرفتن آینده‌های دور مملکت باشد، با زارعانی که هدف آنها فقط تصاحب آب برای آبیاری مزارعشان بود، دیده نمی‌شود و هنوز هم در بر همان پاشنه می‌چرخد.

این که چرا مسئولان وزارت نیرو، نمایندگان مجلس و یا کارشناسان، بی‌توجه از کنار این مقوله گذشتند پرسشی است که باید به آن پاسخ دهند! در حالی که به طور قطع وزارت نیرو و بیلابنی ولو به طور تقریب از میزان ذخایر آب‌های تحت‌الارضی، نزولات آسمانی سالیانه و ذخایر موجود در حوضچه‌های سدها در اختیار داشته است، بنا بر کدام دلیل و منطق مجوز برداشت تادو برابر استاندارد جهانی (۲۰ تا ۴۰ درصد) از ذخایر تجدیدپذیر منابع تحت‌الارضی را صادر کرده یا نسبت به آن بی‌تفاوت بوده است؟

در هنگامه دولت دهم، به کرات شاهد رفتارها و گفتارهای غیرمسئولانه و عامه‌پسند

از سوی دست‌اندرکاران رده بالای دولتی و به ویژه بخش کشاورزی بودیم که نشان از عدم آینده‌نگری و سوء مدیریت در این بخش داشت. ادعای رسیدن تولید محصولات کشاورزی به ۱۱۸ میلیون تن با صرف نظر کردن از درستی یا نادرستی اعداد و آمار ارایه شده، پرسشی را در ذهن کارشناسان و دست‌اندرکاران بخش کشاورزی ایجاد کرد که دستیابی به این میزان محصول در ازاء چه مقدار مصرف آب، تهاجم به اراضی مرتعی و جنگلی، تخریب و فرسایش خاک، خشک کردن رودخانه‌ها و تالاب‌ها، از بین بردن ذخایر هزار ساله آب‌های تحت‌الارضی و غیره بوده است؟

حاصل چنین سوء مدیریتی ایجاد بحران آب در افزون بر ۲۹۰ دشت، نشست برخی از دشت‌ها مانند دشت قزوین و اطراف تهران و خوزستان و کاهش سطح آب چاه‌ها در برخی از استان‌های بحران‌زده (استان کرمان و ۱۲

استان دیگر) است.

اعطای یک هزار متر مربع زمین به مردم کشور برای برپا کردن خانه، باغ‌ها که هم مأمّن و مأوایی برای دارندگان آن باشد و هم سبزی و ترپچه همسایه‌ها را تامین نماید، آنگونه که گوینده آن در باغچه خانه‌اش در نارمک انجام می‌داد، نشان بارزی از تفکرات ساده‌انگارانه در موضوعات کلان مملکتی و به سخره گرفتن مدیریت اجرایی کشور است که خوشبختانه به جایی نرسید و اجرایی نشد.

گفتنی‌ها بسیار است، اما جامعه ایرانی تا سالیان دراز آینده، بارگران سوء مدیریت‌ها در بسیاری از بخش‌ها و به ویژه در بخش کشاورزی را بر دوش خواهد کشید، لذا انداختن توپ ندانم‌کاری در زمین «اقلیم و آب و هوا»، مستمسکی برای برائت مرتکبان به چنان عملکردهایی نخواهد بود.

مهدی رجول دزفولی

پیام رئیس‌جمهور به کشاورزی و کشاورزان کشور؛ انتقال صیفی و سبزی به گلخانه‌ها

بر مصرف روزانه ۲ لیوان شیر در پی ماجرای روغن پالم و استفاده از آن در محصولات پرچرب توسط بعضی از کارخانجات صنایع لبنی حکایت از این واقعیت دارد که موضوع کشاورزان و کشاورزی در مسیر یک برآمد تاریخی قرار گرفته و مهم‌تر از همه اینها موضوع صرفه‌جویی در آب کشاورزی و کاهش تقاضا برای مصرف آن است که به تدریج به یکی از شاخص‌های تعریف راهبرد تولید و بازرگانی محصولات کشاورزی تبدیل می‌شود.

کافی است به لایه‌های زیرین این سیاست‌گذاری پرداخته شود، در خواهیم یافت مباحثی چون تجارت آب مجازی، بازسازی، نوسازی و احیای روابط و مناسبات تجاری با کشورهای مختلف جهان، از جمله هم‌جوار و هم‌طراز، برای صدور مازاد تولیدات داخلی و واردات کالاهایی که میزان آب‌بری آنها به نسبت قیمت جهانی‌شان زیاد است در این راهبرد خواهد گنجید و مسیر کلی فعالیت تولیدی برای کشاورزان را مشخص خواهد کرد که چه بکارند و چه نکارند و از چه تکنولوژی و فضای تولیدی بهره بگیرند که سود بیشتری از سرمایه‌گذاری خود به دست آورند.

سیاوش انصاری

این مطلب را باید پیام روشن دکتر حسن روحانی به کشاورزی و کشاورزان مملکت تلقی کرد که از میان دهها و صدها پروژه صنعتی، غیر صنعتی، خدمات و پتروشیمی، ساعاتی از وقت محدود دوازده خود را به بازدید از یک گلخانه پرورش خیار و گوجه‌فرهنگی و احتمالاً چند قلم مهم از صیفی‌جات اختصاص داد.

کارشنان می‌گویند اگر بتوانیم بخش عمده‌ای از تولید دو قلم خیار و گوجه را به گلخانه‌ها منتقل کنیم حداقل سه میلیارد متر مکعب آب کشاورزی صرفه‌جویی و در صورت نیاز برای تولید سایر محصولات کشاورزی مصرف می‌شود.

در تاریخ کشاورزی کشور این همه توجه و ارسال پیام به بخش کشاورزی از سوی بالاترین مقام اجرایی کشور بی‌سابقه بوده است. بازدید رئیس‌جمهور به صورت سرزده از صنایع شیر ایران و نوشیدن شیر، حضور وزیر بهداشت در دامداری صفایی در ورامین و تأکید

نگاهی به تاریخچه ۳۰ ساله GMO (تراریخته‌ها)

در همان آغاز، در مورد حفظ و پاسداشت تمامیت و یکپارچگی «خلقت» و دست بردن در آن هشدار داده بود. آنهایی که علاقمند به موضوعاتی از این قبیل هستند، موضوعات اخلاقی را به دلیل نیاز به تامین امنیت غذایی برای جمعیت رو به رشد جهان تحت شعار «ما باید جهان را تغذیه کنیم» چندان جدی نگرفته و با واپس نگریانه دانستن آنها، به انحای مختلف از آن طفره می‌روند.

اما آنچه موجب بالا بردن سطح انتظارات از ۳۰ سال قبل تاکنون شده است، تا حد زیادی به خاطر کارهای انجام شده روی تنباکو در انستیتو ماکس پلانک بود. در آنجا، محققانی که با Jefscheil و Marc Montague کار می‌کردند برای اولین بار با انتقال یک ژن از یک باکتری خاکزی، موجب ایجاد نومور در گیاه تنباکو شدند. دو محقق فوق‌الذکر ریشه علمی مطالعات خود را در Gent کشور بلژیک، یک مرکز تحقیقاتی تولید گیاهان در سطح جهانی، کسب کرده بودند.

مدت زیادی از شناخت پدیده انتقال ژن نگذشته بود و بدین طریق این دو محقق به موازات محققان آمریکایی تصمیم گرفتند تا ایده تولید نومور (غده) را کناری گذاشته و آن را مبدل به انتقال ژن‌های «مفید» نمایند. به عنوان مثال، ژنهایی که بتوانند مقاومت در مقابل بیماریها را افزایش داده و یا موجب بالا بردن میزان محصول و محتویات غذایی

یکی از علل این مباحثات می‌تواند موضوع ذرت «۱۵۰۷»، یک ذرت BT باشد که در مقابل کرم ساقه‌خوار اروپایی و علف کش گلو فوسینات، مقاومت دارد. آیا چنین امری می‌تواند عامل ممنوعیت استفاده از گلو فوسینات که اخیراً وضع گردیده در آلمان باشد؟ هیچکس نمی‌داند! از سال ۲۰۰۵، دایره امنیت غذایی اروپا (EFSA)، شش بررسی روی این ذرت انجام داده است به گونه‌ای که در آخرین بررسی که توسط دانشگاه پروجا در ایتالیا به عمل آمده، از میان ۱۸۰۰ مطلب ارایه شده هیچ نشانه‌ای از رخدادهای ناگوار و جدی برای سلامت انسانها و محیط زیست ارایه نشده است. اما نکته‌ای که در این زمینه باید گفت آن است که هنگام شروع این برنامه، گفته‌های علاقمندان به این موضوع بیش از مقوله‌های علمی مربوطه بوده است.

تکنولوژی GM همیشه موضوع بحث برانگیزی بوده است به گونه‌ای که حتی کلیسا

این روزها کافی است نامی از تکنولوژی GM برده شود تا بلافاصله مورد عکس‌العمل اروپائیان قرار گیرد. کمیسیون اروپا سال‌ها در پی یافتن راهی برای مجاز نمودن تولید این محصولات بود، دایره امنیت غذایی اروپا (EFSA) نیز هنوز درگیر یافتن راه حلی برای این مشکل است، اگرچه کمیسیون اروپا تمایل دارد برخی اعضای آن برای کشت این دسته از محصولات مجوز صادر نمایند اما در اینجا نه فقط معیارهای علوم طبیعی، بلکه پارامترهای اجتماعی - اقتصادی از قبیل زیرساخت‌ها، برای رعایت دستورالعمل‌ها و یا آثار منفی بر چرخه زیستی نیز باید مدنظر قرار گیرند. کشورهای آلمان و فرانسه از جمله پیشگامان مخالفت با این مقوله هستند و اظهار می‌کنند که امکان دارد در آینده محصولات تراریخته (GM) مجوز تولید در برخی از کشورهای اروپایی را به دست بیاورند و لذا بر سر این موضوع مجادله و چانه زنی کنند.

تکنولوژی GM همیشه موضوع بحث برانگیزی بوده است به گونه‌ای که حتی کلیسا در همان آغاز، در مورد حفظ و پاسداشت تمامیت و یکپارچگی «خلقت» و دست بردن در آن هشدار داده بود. آنهایی که علاقمند به موضوعاتی از این قبیل هستند، موضوعات اخلاقی را چندان جدی نگرفته و با واپس نگرایانه دانستن آنها، به انحای مختلف از آن طفره می‌روند

Roundup Ready تقریباً در سرتاسر آمریکا به اجرا در آمده است.

اما در این زمینه، پیشرفت اقتصادی برای گندم و برنج اتفاق نیفتاده است که می‌توان آن را به سایر محصولات غذایی مورد نیاز نیز تسری داد. بنابراین باید مدت زمانی طولانی در انتظار ظهور گندم‌های تراریخته در بازارها بود که البته پرسش‌ها و توقعات مصرف‌کنندگان را نیز به دنبال خواهد داشت. در اینجا باید به برنج (golden rice) که دارای ویتامین A غنی‌سازی شده است نظری انداخت. سالهای درازی است که روی این برنج کار شده و در انتظار ورود به بازار است.

این در حالی است که حتی کشورهای جهان سوم مواد متشکله آن را تایید نمی‌کنند در حالی که این برنج می‌تواند جمع‌زادی از کودکان را از کور شدن نجات دهد.

اخیراً اخباری از استرالیا در مورد گندم تراریخته غنی شده با ترکیبات نشاسته و ازت به دست آمده است. با تجمیع و خلاصه‌تأمین این پیشرفت‌ها با این واقعیت روبرو می‌شویم که تکنولوژی سبب GMO اساساً به معنی کشت سویا و ذرت در آمریکا بوده است و همچنین چندان جای تعجب ندارد که GMO مزایای مقاومت به گلای فوسیت و نیز کشت مستقیم و توسعه مقرون به صرفه محصولات را در بخشی از اراضی آمریکای

در حال مطالعه روی موضوعاتی از قبیل غنی‌سازی با ویتامین‌ها و اسیدهای چرب، سلامتی مواد و حتی استفاده بهینه از ازت هستند، اما در مجموع، نسبت به محصولاتی که در این زمینه‌ها روی آنها کار شده توفیق‌چندانی به دست نیامده است.

اغلب، زمانی که یک واریته GM با ویژگی‌هایی تعریف شده و آماده معرفی به بازار است، به سرعت معلوم می‌شود که یکی از ویژگی‌های آن در حد رضایت‌بخش نیست.

حال آیا ما می‌توانیم ادعا نماییم که تکنولوژی GM سبب همراه با موفقیت بوده است؟ آیا نتایج آن ایده‌های بلند پروازانه اولیه به یک پاسخ منفی ختم شده‌اند؟ خیر، هنگامی که به توسعه محصولات GM (تراریخته) در جهان و مفید بودن تک‌تک آنها می‌پردازیم، درمی‌یابیم که این تکنولوژی موفقیت‌آمیز بوده است.

در سال ۲۰۱۳ اراضی زیر کشت محصولات GM در حدود ۱۷۰ میلیون هکتار بود که از این مساحت، ۱۳۱ میلیون هکتار به ذرت و سویا در کشورهای آمریکا، برزیل و آرژانتین اختصاص داشت. به مقادیر فوق می‌توان ۱۲ میلیون هکتار کلزا در کانادا، ۱۱ میلیون هکتار پنبه BT در هندوستان و ۵ میلیون هکتار سویا در اروگوئه و پاراگوئه را اضافه کرد. در مورد چغندر قند، تکنولوژی

محصولات گیاهی گردند. بی‌حد و مرز بودن این تکنولوژی در سالهای اول، موجب ایجاد پرسش‌های جدیدی گردید.

فقط چند سال طول کشید تا تکنولوژی GM (تراریخته) در گیاهان خانواده غلات (برنج و ذرت) و تعدادی از دوپه‌ای‌ها (تنباکو، گوجه‌فرنگی و سیب‌زمینی) به کار گرفته شود. اما در پایان، پیچیدگی اطلاعات ژنتیکی و شدت واکنش‌ها غیر قابل پیش‌بینی گردید. علیرغم این موضوع، اولین کاربرد مثبت انتقال ژن موجب به بازار آمدن سویای Roundup ready - پس از ۱۰ سال کار گردید و کوتاه زمانی پس از آن ذرت BT، ذرت Roundup ready - پنبه BT و کلزا متحمل به glufosinate وارد بازار گردید.

در مورد ذرت، بیش از دو سوم واریته‌های کشت شده در آمریکا به طور هم‌زمان حامل چند ژن آفت‌کش و علف‌کش بوده، در حالی که در اروپا، گیاهان ذرت مقاوم به کرم ساقه‌خوار و کرم سفیدریشه و نیز مقاوم به علف‌کش‌ها در حال کشت می‌باشند. یک گیاه مطلوب و خوشایند در این عرصه، ذرت مقاوم به خشکی است که خلق آن انقلابی در عرصه امنیت تولید محصول ذرت در بسیاری مناطق خواهد شد و این امکان را به وجود می‌آورد که در مناطقی که رطوبت پائینی وجود دارد مورد کشت قرار گیرد. چندسالی است که دانشمندان

جنوبی که پیش از این هرگز به زیر کشت نرفته‌اند امکان‌پذیر نموده است. به همین دلیل رونق تولید گوشت در جهان تا حد زیادی به تکنولوژی GMO گره خورده است و می‌توان آن را یک موفقیت به شمار آورد.

اما چنین موفقیتی یک بخش «سایه» نیز دارد و آن وابستگی قوی تکنولوژی GMO به ساختارهای کشاورزی صنعتی است که پذیرش آن را، نه فقط از سوی کشاورزی اروپایی با آن همه کشفیات ناشی از کشاورزی علمی، بلکه از طرف کشاورزان خرده پای کشورهای جهان سوم نیز سخت می‌کند.

مردم بسیار خوشحال خواهند شد تا تمام «بدی‌ها»ی مربوط به کشاورزی جهان را بر سر تکنولوژی GMO تلنبار کنند. مشاوران، کوشش‌های بسیاری به خرج دادند تا کشاورزان هندی را در مورد مزایای فراوان پنبه BT قانع نمایند، اما تحقیقات نشان می‌دهد ارایه این محصول سایه روشن‌های زیادی ایجاد نموده، هر چند مزایای مربوطه بر سایر امور غلبه دارد.

اما تصویر جهانی این تکنولوژی چگونه است؟ باید توجه داشت که تکنولوژی GM به میزان بسیار کمی در چین، افریقای جنوبی و سایر کشورهای آفریقایی با در نظر گرفتن زیرساخت‌های کشاورزی آن کشورها در حال انجام است. در اروپا، فقط ۱۱۰ هزار

هکتار در اسپانیا در زیر کشت ذرت BT قرار دارد. در این کشور ۵۰ درصد از کل مزارع ثبت شده در سال ۲۰۱۳ در اروپا رami توان یافت. بخش‌های تحقیقاتی بزرگترین سازمان‌های اروپایی به آمریکا نقل مکان کرده‌اند، در جایی که تعداد مزارع GM در آن بین ۶۵۰ تا ۹۵۰ واحد است.

هم اکنون چالش‌های جدیدی به ویژه در آمریکا ظاهر شده‌اند. یکی از این چالش‌ها استفاده از علف‌کش‌ها به دلیل به وجود آمدن مقاومت در علف‌های هرز است که اساساً در مقابل گلای فوسیت در مزارع پنبه و حوزه کشت سویا می‌باشد.

در سال ۲۰۱۲، این دسته از علف‌های هرز و مخصوصاً خانواده تاج خروس در ۲۵ میلیون هکتار از اراضی ظاهر شدند. علف‌های هرز که به اصطلاح «Superweeds» خوانده می‌شوند، و نه از طریق به کارگیری تکنولوژی GM بلکه به دلیل اعمال برنامه‌های کشت تناوبی بروز کرده بودند، حتی در برابر سموم هم تغییر نیافته و مقاومت پیدا کرده بودند.

آنچه امروز در مقابل ما وجود دارد گسترده شدن مقاومت به علف‌کش‌ها و فعال‌تر نمودن مواد آنها در مقایسه با گلای فوسیت است. دیده شده است که به عنوان یک راه حل کوتاه مدت از مواد علف‌کش قدیمی مانند «D-۴ و ۲» یا «دای کامبا» برای ترمیم معضلات به وجود آمده

استفاده نموده‌اند.

آمریکایی‌ها باید به عنوان یک راهکار، برنامه تناوب کشت محصولات را به اجرا در آورند. از سوی دیگر، در همین زمان، اروپائیان در حال کسب تجربه در مورد این تکنولوژی هستند که این ژن‌های خارجی چه نتایجی به بار خواهند آورد و در این صورت تعداد زیادی از انواع سبزیجات برای تولید ارگانیک مناسب نخواهند بود. از سال ۲۰۰۷ یک گروه کاری در اروپا در حال غور و بررسی حول این پرسش‌اند و حتی اگر راه حلی برای آن نیز ارایه شود به سرعت با موضوعات سیاسی پیوند می‌خورد. آنچه ما هم اکنون می‌توانیم بگوییم این است که این تکنولوژی در سال ۲۰۱۳ با آنچه در سال ۱۹۹۰ بوده تفاوت بسیار دارد.

اما در آینده چه اتفاقی خواهد افتاد؟ در صورتی که تناوب زراعی بیشتری در آمریکا انجام گیرد و یا بحث‌های بیشتری پیرامون تکنولوژی GM در اروپا صورت پذیرد امکان دارد امیدواری کوچکی به وجود آید و آنچه طی ۳۰ سال گذشته از دست رفته است، ظرف ۳۰ سال آینده حاصل گردد.

منبع: نشریه Agrifuture

حال آیا ما می‌توانیم ادعا نماییم که تکنولوژی GM سبز همراه با موفقیت بوده است؟ آیا نتایج آن ایده‌های بلند پروازانه اولیه به یک پاسخ منفی ختم شده‌اند؟ خیر، هنگامی که به توسعه محصولات GM (تراریخته) در جهان و مفید بودن تک تک آنها می‌پردازیم در می‌یابیم که این تکنولوژی موفقیت‌آمیز بوده است

مرغداران چگونه می‌توانند با انواع بیماری‌های کوکسیدیوز مبارزه کنند

آشنایی با راهکارهای عملی (مقاله ترویجی)

هضم قابل اطمینان

به منظور سلامتی سیستم روده‌ای، مواد غذایی باید قابلیت هضم خوبی داشته باشند که در این مسیر سه نکته کلیدی باید مدنظر قرار گیرد:

- در صورتی که در جیره غذایی کاملاً گیاهی از کنجاله سویا استفاده می‌شود باید کاملاً مراقب بود که این کنجاله کمتر از حد استاندارد و بالاتر از آن مقدار حرارت ندیده باشد. نکته مهم دیگر آن که درصد کنجاله مورد استفاده در جیره غذایی نباید از حد تعیین شده کمتر و یا بیشتر باشد.

اگر کنجاله سویا بیش از حد معمول حرارت دیده باشد، مقدار اسید آمینه لیزین آن کاهش یافته که می‌تواند رشد پرندگان را به تعویق بیندازد. اگر کنجاله سویا کمتر از حد معمول حرارت دیده باشد، امکان دارد هضم پروتئین آن با مشکل مواجه گردد. متخصصین مواد غذایی از طریق ثبت مقادیر اوره و هیدروکسید پتاسیم قابل حل، میزان و درجه «سرخ شدن» کنجاله سویا را مشخص می‌نمایند.

از جمله شکل پیش کلینکی آن، مانع از هضم و جذب مواد غذایی می‌گردد. هنگامی که این موضوع در جوجه‌هایی که قبلاً مشکلاتی در سیستم گوارشی داشته‌اند، یا به ویژه مرغ‌های سریع‌الرشد اتفاق می‌افتد، آنها مستعد عفونت با کلوستریدیوم یا التهاب روده‌ای می‌شوند.

جوجه‌هایی که تماماً از جیره غذایی گیاهی تغذیه می‌شوند، به ویژه آنهایی که از کنجاله سویا به منزله تنها منبع پروتئین بهره می‌گیرند، به میزان بیشتری نسبت به جوجه‌هایی که جیره غذایی آنها حاوی پروتئین گیاهی و جانوری است، دچار اختلال در دستگاه گوارش می‌شوند.

تأثیر متقابل یک جیره غذایی کاملاً گیاهی را می‌توان با افزودن آنزیم‌هایی که کربوهیدرات‌های کنجاله سویا را تحت تأثیر قرار می‌دهند بهبود بخشیده و یا کاملاً اثر آن را از بین برد. گزینه‌های دیگری به منظور کاهش احتمال مشکلات روده‌ای، از قبیل اضافه کردن افزودنی‌های غذایی که به یکنواختی میکروفلورای سیستم گوارشی کمک می‌کنند نیز وجود دارد که شامل پری بیوتیک‌ها و پروبیوتیک‌ها به منزله مواد ضد باکتری می‌باشند.

تمامی پرورش دهندگان مرغ در دنیا خسارات ناشی از کوکسیدیوز را می‌شناسند، یک بیماری انگلی که هنوز موجب خسارات عظیم در میزان رشد مرغ و بهره‌وری از مواد غذایی می‌گردد. اگرچه مواد ضد کوکسیدیوز خوراکی و نیز واکسن‌ها مواد اصلی برای مدیریت این بیماری می‌باشند، لکن به تنهایی قادر به معالجه کامل آن نیستند.

مراقبت و نگهداری مطلوب، به ویژه اعمالی که موجب سلامتی دستگاه گوارش پرندگان می‌شوند هم برای مدیریت بیماری و هم برای تأثیر گذاری بیشتر داروهای دارای اهمیت بسیار است. به عنوان مثال یک جیره غذایی قوی، کلید اصلی بسیاری از اعمال فیزیولوژیکی بوده و از سوی دیگر برخی جیره‌های غذایی نامناسب می‌تواند اثرات معکوسی بر میکروفلورای دستگاه گوارش داشته و به کوکسیدیوزها اجازه فعالیت بدهد. نمی‌توان ادعا کرد که نوع جیره غذایی، مرغ را در مقابل ایمریا (Eimeria) محافظت می‌کند، چرا که عملاً چنین چیزی امکان ندارد، اما تأثیر متقابل مشخص بین عوامل غذایی و تأثیر کوکسیدیوز وجود دارد. کوکسیدیوز و

مطمئن ترند. این موضوع احتمالاً به دلیل طی کردن یک دوره تولید حرارت و هوآگیری توسط بسترهای قبلی در سالن مرغداری نسبت به بسترهای جدید است.

به عنوان مثال یک مرغداری که سعی داشت با بالابردن کیفیت بستر از ورم کف پای مرغهای جلوگیری نماید با معضل شیوع کوکسیدیوز مواجه گردید اما هنگامی که نصف بستر قبلی به داخل سالن برگردانده شده و جایگزین بستر جدید گردید، از شدت شیوع کوکسیدیوز کاسته شد.

از عملیات مهم دیگر در مدیریت کوکسیدیوز، رعایت تراکم مناسب مرغها با در نظر گرفتن نوع و اندازه آنهاست. همچنین مراقبت از خطوط آبرسانی و نیز تهویه سالن که می توانند در کاهش رطوبت نقش مهمی داشته باشند، باید رعایت شود.

تناوب ضد کوکسیدیوز

از آنجا که نباید انتظار داشت مواد ضد کوکسیدیوز خوراکی به سرعت وارد بازار شوند، لذا باید هر مرغداری از تمامی امکاناتی که در اختیار دارد برای مقابله با این بیماری استفاده کند. برای انجام چنین کاری، بهترین اقدام «تناوب ضد کوکسیدیوز» است.

یک نمونه برای طرح ریزی این تناوب برنامه ریزی Shuttle یا سریع است که در این برنامه از ماده ضد کوکسیدیوز در غذای

جوجه‌هایی که تماماً از جیره غذایی گیاهی تغذیه می‌شوند، به ویژه آنهایی که از کنجاله سویا به منزله تنها منبع پروتئینی بهره می‌گیرند، به میزان بیشتری نسبت به جوجه‌هایی که جیره غذایی آنها حاوی پروتئین گیاهی و جانوری است، دچار اختلال در دستگاه گوارش می‌شوند

مدیریت کوکسیدیوز اغلب و در صورت استفاده مجدد از بستر قبلی به جای ایجاد بستر جدید، بهتر است. بستر استفاده شده به دلیل آنکه پرندگان به تدریج روی آن مراحل ایمنی را طی کرده و یک دوره از چالش به ابتلا به کوکسیدیوز را پشت سر گذاشته‌اند،

- چنانچه از پودر گوشت و استخوان در جیره غذایی مرغ‌ها استفاده می‌شود، مقادیر آنها باید به منظور اطمینان از فرآوری مناسب و چربی موجود در مواد ثبت گردد. این امر موجب محافظت پرنده در مقابل تخریب مخاط، ناشی از گندیدگی چربی‌های مواد ضایعاتی دامی می‌گردد.

- جیره‌های غذایی حاوی گندم و یا جو خشک به دلیل غیر قابل هضم بودن می‌توانند موجب رشد کلوستریدیوم و نهایتاً التهابات روده‌ای شوند. چنین تاثیر معکوسی را می‌توان با افزودن برخی آنزیمها کاهش داد. در واقع اضافه کردن چنین آنزیم‌هایی، امری اساسی است. برای گندم از آنزیم کزیلاناز (Xyl-nase) و برای جواز آنزیم گلوکاناز (-Gl canase) باید استفاده کرد.

مجددا یادآور می‌شود که استفاده از آنتی بیوتیک خوراکی در جایی که مورد دسترس باشد، کمک زیادی به کنترل کلوستریدیوم برای مرغ‌های تحت پرورش می‌نماید.

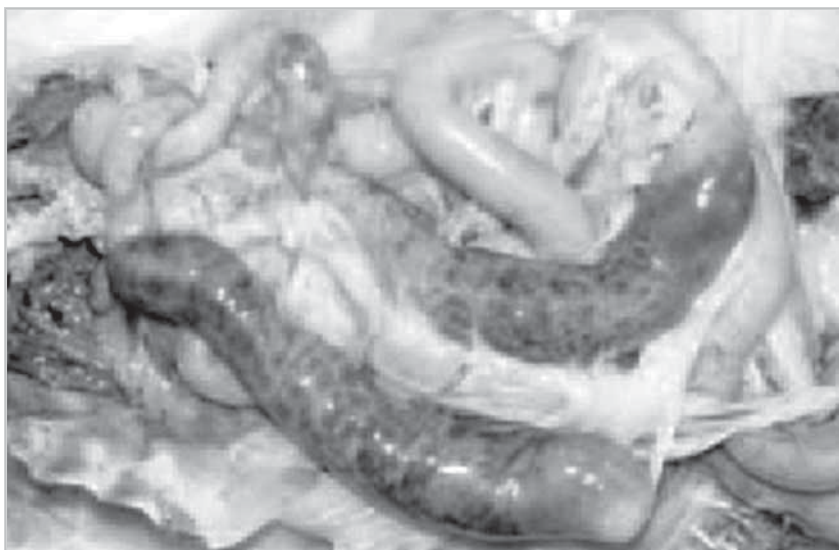
رطوبت بستر

رطوبت مناسب بستری یکی دیگر از مراقبت‌های لازم به منظور مدیریت و کنترل کوکسیدیوز می‌باشد. عامل کوکسیدیوز برای تکثیر خود نیاز به رطوبت دارد که در صورت بالا بودن رطوبت بستر، این تکثیر به سرعت شتاب یافته و مبدل به یک چالش می‌گردد.

برنامه تناوب افزوده شود. واکسیناسیون موجب ایجاد فاصله زمانی میان مصرف مواد «یونوفورز» و ضد کوکسیدیوزهای سنتتیک می شود و لذا مقاومت به چنین موادی را کاهش می دهد. چنین برنامه ای به افزایش بهره وری مواد ضد کوکسیدیوز خوراکی در سالن هایی که نسبت به آنها مقاومت به وجود آمده کمک می نماید. در برخی مواقع، گله های واکسینه شده شاهد یک کاهش عملکرد در اولین دوره تولید می گردند، اما این افت عملکرد را می توان با استفاده از یک ضد کوکسیدیوز خوراکی و ایجاد ایمنی در پرندگان جبران کرد. علاوه بر آن، به طور کلی، عملکرد با نتایج به دست آمده در چند دوره از واکسیناسیون جبران می شود. اما همانطور که تمام تولیدکنندگان مرغ می دانند، کوکسیدیا همیشه به عنوان یک مشکل عظیم وجود دارد. جلوگیری از بیماری به طور سالیانه بیش از سه هزار میلیارد دلار به این صنعت در جهان هزینه تحمیل می نماید. علاوه بر این، کوکسیدیا بسیار محکم و پایر جا بوده و حذف آن از مرغداری ها تقریباً غیر ممکن است.

هدف آن است که تا حد ممکن از تحمیل خسارت به این صنعت اجتناب شود و لذا می توان با ترکیبی از مراقبت و مواظبت و نیز استفاده از روش های دارویی به همراه یک برنامه تناوبی به این امر مهم دست یافت.

در صورتی که در جیره غذایی کاملاً گیاهی از کنجاله سویا استفاده می شود باید کاملاً مراقب بود که این کنجاله کمتر از حد استاندارد و بالاتر از آن مقدار حرارت ندیده باشد. نکته مهم دیگر آن که درصد کنجاله مورد استفاده در جیره غذایی نباید از حد تعیین شده کمتر و یا بیشتر باشد

بوده است.

واکسیناسیون

هنگامی که مدیریت به شکل مناسبی انجام گیرد یک واکسن می تواند به شکل موثری به

استارتر استفاده شود. یک برنامه دیگر قرار دادن این دارو هادر غذای رشد است که تا هنگام آمادگی مرغ برای عرضه به بازار ادامه دارد. از دیگر مراحل برنامه تناوب، برنامه «Full» یا کامل است که گله پرندگان از اولین روز تا آخرین روز از داروی ضد کوکسیدیوز خوراکی استفاده می کنند و این دارو هر ۶ تا ۸ ماه تعویض می گردد. بهترین نتایج زمانی به دست می آید که یک دوره تناوبی دراز مدت که ۱۸ تا ۲۴ ماه طول می کشد طراحی شود، دلیل چنین اقدامی آن است که به مواد مختلف زمان کافی برای تاثیر گذاری داده شود. به عنوان مثال از موادی که اثر مشابه دارند در دراز مدت نباید استفاده کرد، چرا که اگر نسبت به یکی از داروها مقاومت ایجاد شود، این حالت برای داروی مشابه آن نیز به وجود می آید. بهتر است تا به صورت تناوبی از دارویی مانند Las-locid، مواد ضد کوکسیدیوز سنتتیک و یا واکسن ها استفاده نمود. مواد ضد کوکسیدیوز سنتتیک بسیار موثر بوده و برای برنامه های پاک سازی کامل به کار برده می شوند، اما باید به مقدار کم مصرف شوند، چرا که به سرعت نسبت به آنها مقاومت ایجاد می شود. به طور کلی چنین موادی باید فقط سالی یک بار یا هر دو سال یک بار مصرف شوند. برنامه ریزی باید ویژه هر سالن و بنا بر توفیق یا عدم توفیق در کاربری مواد ضد کوکسیدیوز به اجراء آید تا مشخص نماید موثرترین برنامه کدامیک

تأثیر ضد میکروبی پروبیوتیک‌ها و اسانس‌های گیاهی بر عملکرد گاوهای شیری

مهندس مینا جعفر پور (دانشجوی کارشناسی ارشد تغذیه نشخوارکنندگان دانشگاه فردوسی مشهد)

برابر فعالیت ضد باکتریایی اسانس‌ها از خود مقاومت نشان می‌دهند. بسیاری از باکتری‌های مفید روده از نوع گرم مثبت هستند، از قبیل: *Lactobacillus spp.* و *Bifidobacterium spp.*. بنابراین حالت عمل غیر اختصاصی اسانس‌های گیاهی می‌تواند به یک کاهش نامطلوب در تعداد آنها منجر شود. بسیاری از تحقیقات مقاومت نسبی *Lactobacillus* را علیه برخی از اسانس‌های گیاهی نشان دادند. تأثیر اجزاء فعال گیاهان تا حد زیادی به دوز مصرفی آنها بستگی دارد. زیرا هیچ تأثیری در دوزهای کوچک مشاهده نشده است، از طرفی افزایش میزان مصرف می‌تواند ایجاد سمیت کند. بنابراین تعیین دقیق دوز مصرفی اسانس‌ها بسیار اهمیت دارد. باکتری‌های روده نقش مهمی در سلامت روده بزرگ ایفا می‌کنند و میانجی بسیاری از تأثیرات اجزای تغذیه‌ای در سلامت روده بزرگ و عملکردهای روده‌ای هستند. با افزایش بروز مقاومت آنتی‌بیوتیکی در باکتری‌های روده، درمان‌های مکملی برای پیشگیری و درمان عفونت‌های روده ضروری می‌شود. Yan و همکاران (۲۰۱۰) گزارش کردند، تأثیرات ترکیبات اسانس هادر توانایی سیستم ایمنی حیوانات عمدتاً بواسطه فعالیت ضد میکروبی آنهاست، زیرا رشد و توسعه سیستم ایمنی وابسته به توسعه و ترکیب فلور میکروبی طبیعی است. مطالعات نشان دادند که فنول‌های مونوترپن از قبیل تیمول و کارواکرول، در تعامل با غشای سلولی توسط باند شدن با هیدروژن موجود در غشا، باعث نفوذپذیری بیشتر غشای سلولی و میتوکندری و همچنین از هم پاشیده شدن غشای خارجی

استفاده گسترده از آنتی‌بیوتیک‌ها در طب انسانی و دام‌ها سبب افزایش مقاومت به آنتی‌بیوتیک‌ها شده است. بنابراین به منظور کاهش مقاومت به آنتی‌بیوتیک، استفاده از محرک‌های رشد آنتی‌بیوتیکی در سال ۲۰۰۶ در اتحادیه اروپا ممنوع شد. به همین دلیل علاقه به یافتن جایگزینی برای کنترل پاتوژن‌ها در دستگاه گوارش دام افزایش یافت و از این رو برخی مواد مانند پروبیوتیک‌ها و اسانس‌های گیاهی برای این کار پیشنهاد شدند.

پروبیوتیک‌ها، به عنوان میکروارگانیسم‌های زنده، چالشی مهم برای تولیدکنندگان خوراک به شمار می‌آیند، زیرا قابلیت دوام آنها در طی پروسه‌های تولید خوراک تحت تأثیر قرار می‌گیرد. اسانس‌های گیاهی از سوی دیگر می‌توانند به طور مشابه با سایر اجزای خوراک وارد جیره شوند، اگرچه ماندگاری آنها ممکن است به عنوان یک چالش بزرگ مطرح شود. فعالیت ضد باکتریایی اسانس‌های گیاهی به مدت طولانی به رسمیت شناخته شده و آنها به طور گسترده در شرایط آزمایشگاهی علیه دامنه وسیعی از باکتری‌های بیماری‌زا و قارچ‌ها مورد آزمایش قرار گرفتند. آزمایشات انجام شده بر روی دام‌ها همچنین تأثیرات رضایت بخشی از اسانس‌های گیاهی را علیه باکتری‌های پاتوژن نشان داد. مکانیسم عمل ضد باکتریایی اسانس‌های گیاهی به طور دقیق مشخص نشده است اما احتمالاً نقطه هدف اصلی غشای سلولی سلول‌های باکتریایی است. به همین دلیل، باکتری‌های گرم منفی به واسطه داشتن یک غشای خارجی در

سلول و مهار رشد باکتری‌ها خصوصاً باکتری‌های گرم منفی از قبیل *E. Coli*، *Staphylococcus*، *Salmonella*، *Pseudomonas fluorescens* و *Brochothrix thermosphacta* می‌شود (Di Pasqua و همکاران، ۲۰۰۷). برخی پژوهشگران گزارش کردند، از آنجایی که اسانس پونه کوهی در شرایط آزمایشگاهی رشد باکتری *E. Coli* را مهار می‌کند، ممکن است اسانس پونه کوهی مانع رشد باکتری *E. Coli* در روده حیوان شود. بسیاری از اسانس‌های گیاهی تأثیرات ضد میکروبی قوی را در شرایط آزمایشگاهی نشان دادند. باکتری‌های *Clostridium perfringenes* و *Streptococcus epidermis* به اسانس‌های کارواکرول، سینامالدئید، سیترال، لیمونن، تیمول در غلظت‌های بالا (۵۰۰ mg/L) و همچنین

این باکتری‌ها به عصاره‌های پونه کوهی، رزماری و آویشن نیز حساسیت نشان می‌دهند. باکتری *S. serovar* تنها به غلظت‌های بالای اسانس‌ها (۵۰۰ mg/L) حساس است، در حالی که باکتری *E. Coli* حتی در غلظت‌های پائین (۵۰ mg/L) نیز واکنش نشان می‌دهد. اسانس‌های کارواکرول، سینامالدئید، سیترال، تیمول عصاره‌های گیاهان پونه کوهی و آویشن باعث کاهش رشد باکتری *S. entrica* می‌شود. اسانس‌های کارواکرول، سینامالدئید، اوژنول، تیمول و عصاره‌های گیاهان مرزنجوش، آویشن و رزماری از رشد باکتری *E. Coli* به خصوص در گونه *O147* می‌کاهد. *Bifidobacteria* و *Lactobacilli*.

۲ نژاد از باکتری‌های *Lactobacillus* و همچنین از باکتری‌های مفید روده می‌باشند (Ouweland و همکاران، ۲۰۱۰). نتایج تحقیقات Ouweland و همکارانش (۲۰۱۰) نشان داد که باکتری *B. breve* تنها به اسانس‌های سینامالدئید، سیترال و عصاره‌های گیاهان آویشن و رزماری حساسیت نشان می‌دهد. باکتری‌های *B. breve* و *B. longum* و *L. plantum* نسبت به اسانس‌های تیمول، اوژنول و کارواکرول در دوز ۳۰۰ mg/L از خود مقاومت نشان می‌دهند. باکتری‌های *L. reuteri* نسبت به اسانس‌های کارواکرول و تیمول در غلظت‌های بالا و *L. acidophilus* در دوز ۳۰۰ mg/L این اسانس‌ها حساسیت نشان می‌دهد (Si و همکاران، ۲۰۰۶) و باکتری *L. fermentum* به بسیاری از اسانس‌های گیاهی، حتی در غلظت‌های بسیار پائین حساس می‌باشد. جالب توجه است که اسانس‌های کارواکرول، سینامالدئید، تیمول، لیمونن و اسانس گیاهان پونه کوهی و آویشن محرک رشد باکتری *L. fermentum* است. در میان اسانس‌ها، اسانس‌های کارواکرول، سینامالدئید و تیمول نسبت به اسانس‌های سیترال، اوژنول و لیمونن فعال‌تر

هستند و اسانس تیمول یکی از اجزای اصلی عصاره آویشن و پونه کوهی است. Castillo و همکارانش (۲۰۰۶) گزارش کردند که مخلوطی از سینامالدئید، اوژنول، فلفل و کارواکرول باعث افزایش رشد در باکتری‌های *Lactobacillus* و همچنین افزایش نسبت باکتری‌های *Lactobacillus* به *Enterobacter* می‌شود. بنابراین گیاهان و عصاره‌های آنها علاوه بر نقش ضد میکروبی به واسطه فعالیت پری بیوتیکی، ترکیب جمعیت باکتریایی را تنظیم می‌کنند. در میان گیاهان مختلف، عصاره گیاهان آویشن، مرزنجوش، نعنا، دارچین، مریم گلی و میخک، بیشترین خاصیت ضد میکروبی را دارند. عصاره‌های زردچوبه، فلفل قرمز، فلفل سیاه، زیره سبز، میخک، دارچین، نعنا و زنجبیل در مطالعات انجام شده بر روی موش‌ها

خاصیت ضد التهابی نشان دادند. مولکول‌های فعالی که باعث عمل ضد التهابی عصاره‌های گیاهان می‌شود، ترپنوئیدها و فلاونوئیدها هستند، این مولکول‌ها مانع متابولیسم پروستوگلانندین‌های التهابی می‌شوند. اسانس‌های نرولیدول، تیمول، اوژنول و ژرانیول باعث مهار رشد دسته‌ای از باکتری‌های گرم‌دد. چندین مطالعه نشان داد که بیشتر باکتری‌های پاتوژن روده از جمله: *S. typhimurium*، *Hv: E. Coli O157*، *Camphylobacter*، *C. perfringenes*، *Helicobacter pylori*، *jejuni*، توسط اسانس‌ها در شرایط آزمایشگاهی مهار شدند. بسیاری از اسانس‌ها تأثیر ۸۰ مهار را بر باکتری‌های *S. typhimurium* و *Hv: E. Coli O157* و

کمترین تأثیر مهار را بر باکتری‌های *Lactobacilli* و *Bifidoba-teria* داشتند. اسانس‌ها همچنین دارای پتانسیل بالا در اثر بخشی، تحمل pH پائین و انتخاب نسبت به باکتری‌های پاتوژن در جهت کاهش آنها در ناحیه روده انسان و خوک هستند. Ouweland و همکاران (۲۰۱۰) نتیجه گرفتند که ترکیبی از تیمول و سینامالدئید، دارای بالاترین و قوی‌ترین پتانسیل برای کنترل تکثیر باکتری‌های پاتوژن و همچنین دارای بیشترین تأثیرات در سلامت روده هستند. Sads و Bikei (۲۰۰۳) و Molnar و Bikei (۲۰۰۵) تأثیرات مثبت را از تغذیه سطوح بالای اسانس‌ها (۱۸۰-۶۰ mg) کارواکرول و ۱۶۵-۵۵ mg تیمول در کیلوگرم جیره) در جیره خوک مشاهده کردند در حالی که دیگران از تغذیه سطوح پائین اسانس‌ها در جیره خوک هیچ تأثیری مشاهده نکردند.

منابع این تحقیق در دفتر مجله دامپروان موجود است

گیاهان و عصاره‌های آنها علاوه بر نقش ضد میکروبی به واسطه فعالیت پری بیوتیکی، ترکیب جمعیت باکتریایی را تنظیم می‌کنند. در میان گیاهان مختلف، عصاره گیاهان آویشن، مرزنجوش، نعنا، دارچین، مریم گلی و میخک، بیشترین خاصیت ضد میکروبی را دارند و عصاره‌های زردچوبه، فلفل قرمز، فلفل سیاه، زیره سبز، میخک، دارچین، نعنا و زنجبیل در مطالعات انجام شده بر روی موش‌ها خاصیت ضد التهابی نشان دادند

تخلیه روستاها:

زنگ‌هایی که صدایشان شنیده نمی‌شود

هر یک از این روستاها فقط ۳۰۰ هکتار زمین در اختیار داشته باشند تخلیه ۴۰ هزار روستا می‌تواند فاجعه بار باشد. نکته حائز توجه آن که هر هکتار زمین کشاورزی می‌تواند آذوقه ۲۰ نفر را تامین نماید. این پاره شدن حلقه اتصال کشاورز به زمین عواقبی چون نیاز به واردات هر چه بیشتر و خروج سرمایه از کشور دارد و خسارات چندجانبه‌ای را به کشور تحمیل می‌کند. به دلیل تداوم حرکت خالی شدن روستاها با چند پرسش مواجه می‌شویم:

۱- آیا این روند در سکوت و بی خبری همچنان ادامه داشته و آن زمان که می‌خواهیم از جمعیت گاوها و بزهای کشور سرشماری کنیم متوجه می‌شویم که دیگر هیچ فرد روستایی در آن محل سکنا ندارد؟ پس دهیار، بخشدار و فرماندار شهر بر چه اموری نظارت می‌کنند و مگر نه آنکه رصد کردن چگونگی زندگی مردم حوزه جغرافیایی تحت مدیریتشان از جمله وظایف آنها نیز می‌باشد؟

۲- تا به حال در کجا و چگونه تمهیداتی برای خالی نشدن روستاهای در خطر تخلیه اندیشیده شده و آیا مسئولی بنابر مسئولیت خود در پی یافتن راهکاری عملی و نه فقط «حرف و وعده»، به منظور بر طرف نمودن عوامل مهاجرت روستائیان بوده است؟

۳- پی بردن به عوامل و انگیزه‌های

جمعیتی کشور در حال حاضر حدود ۴۰ هزار روستا خالی از سکنه گردیده و تا سال ۱۴۰۱ جمعیت روستایی به ۲۲/۵ درصد تقلیل خواهد یافت. روند تخلیه روستاها با سرعت هر چه بیشتر ادامه دارد به گونه‌ای که ۳۱/۴ درصدی سال ۸۵ تقریباً به صورت سالانه با حدود یک درصد همچنان در حال کاهش است. بنابر آمارهای مستند، از جمعیت ۱۹ میلیونی ایران در سال ۱۳۳۵، ۱۳ میلیون نفر روستائین بودند که در حال حاضر این روند به صورت معکوس خودنمایی می‌کند.

مقوله تخلیه شدن روستاها به ویژه در مناطق کم آب و محروم روند سریع تری دارد، به گونه‌ای که در استانهای مرکزی کشور از قبیل یزد، کرمان، اصفهان و همچنین سیستان و بلوچستان، هر مزگان و سایر استانهای مشابه روستاها به سرعت تخلیه و روستائینان به جوامعی حاشیه نشین و غیر مولد که نیازهای خود را باید از بازارهای شهرها تامین نمایند تبدیل می‌شوند. در استان کردستان از ۱۸۸۹ روستا تعداد ۱۸۷ روستا خالی از سکنه شده است که می‌توان آن را «مشت نمونه خروار» تلقی کرد. با خالی شدن روستاها، اراضی قابل کشت آنها اعم از آبی و دیم رها شده و یا در صورت مجاور بودن با شهرها، مبدل به اراضی مسکونی می‌شوند. اگر به طور متوسط

روستاها یکی پس از دیگری تخلیه می‌شوند و روستائینی که روی اندک اثاثیه خود در عقب یک وانت بار نشسته و با حسرت، دور شدن خود از سرزمین آباء و اجدادی و زمین‌هایی که روزگاری بر پهنه آنها کشت و درو می‌کردند را با اشکی در چشم و بغضی در گلو در گرد و خاکی که از پشت وانت بار به هوا می‌رود به نظاره می‌نشینند.

هنوز مابه آن درجه از پیشرفت در تکنولوژی و دانش کشاورزی نرسیده‌ایم که مانند آمریکا که جمعیتی ۳ برابر کشور ما دارد تنها ۲ درصد از مردم آن از طریق کشاورزی بتوانند نیازهای غذایی ۹۸ درصد دیگر را تامین و بخش عظیمی از بازارهای تجاری محصولات کشاورزی جهان را نیز در اختیار بگیرند.

روستائیان کشور مازمانی ۷۰ درصد از جمعیت را در اختیار داشتند ولی در حال حاضر به کمتر از ۳۰ درصد رسیده‌اند. این کاهش جمعیت به معنی تخلیه روستاها، رها شدن اراضی قابل کشت، متروک ماندن و از بین رفتن ابنیه و ساختمان‌هایی است که برای احداث آنها پول و انرژی مصرف گردیده و مهم‌تر از همه کاهش تولید محصولات کشاورزی و فشار برای تامین تقاضاهای جدید است.

بر اساس اعلام موسسه ملی مطالعات

مهاجرت روستائیان کار چندان مشکلی نبوده و حتی با یک مراجعه یک ساعته به هر روستایی می‌توان این علل را از زبان روستانشینان با ساده‌ترین جملات و واژه‌ها شنید. حال چرا یافتن عوامل در دستور کار مسئولان نبوده و یا اگر از آنها آگاهی دارند اقدامی عملی در رفع آنها صورت نمی‌دهند، پرسشی است که نیاز به پاسخگویی دارد. در اعلام نتایج حاصل از سرشماری کشاورزی اخیر (مهر - آبان ۹۳)، اطلاعات اولیه حاکی از کاهش بهره‌برداران و شاغلان بخش کشاورزی است که می‌توان آن را به منزله یک زنگ خطر تلقی نمود. تاثیر کاهش جمعیت روستائیان را می‌توان در یک بررسی آماری نمونه کوتاه نشان داد:

در سال ۱۳۸۱ خالص واردات محصولات کشاورزی معادل ۸/۱ میلیون تن بوده که این رقم در سال ۱۳۹۱ به ۱۷/۶ میلیون تن افزایش یافته است (مرکز پژوهش‌های مجلس).

اگر چه در این بازه زمانی با افزایش جمعیت کشور مواجه بوده‌ایم لکن سرانه خالص واردات در همین مدت از ۱۲۲/۱ کیلوگرم به ۲۲۷/۵ کیلوگرم ارتقا یافته است. سوال این است؛ در حالی که مصرف مواد غذایی سرانه کشور در سال‌های اخیر کاهش و سفره مردم کوچکتر شده است این ما به التفاوت ۱۰۵/۴ کیلوگرم سرانه واردات از کجا ناشی می‌شود؟

ضرورت دارد برخی علل تخلیه روستاها به صورت اجمال مورد بررسی قرار گیرند:

۱- عدم وجود متولی مشخص برای روستاها و روستانشینان: تا قبل از ادغام وزارت جهاد سازندگی و وزارت کشاورزی در سال ۱۳۷۹، تقریباً تمامی امور روستاها و نیازهای آنها اعم از احداث جاده‌ها، برق رسانی، آب رسانی، ساخت و ساز، امور کلی کشاورزی و حتی برخی امور بهداشتی توسط اعضای وزارت جهاد سازندگی با حداقل امکانات و به منظور فقرزدایی و مهیامنودن امکانات اولیه زندگی برای ساکنان روستاها، انجام می‌شد ولی پس از ادغام تمامی آن فعالیت‌ها منقطع و

به بیانی دیگر، روستاها به حال خود رها شدند. نکته قابل ذکر این که هیچ بدیلی جایگزین آن وزارتخانه نگردید و در واقع تفکیک وظایف آن به سایر وزارت‌خانه‌ها نیز نتایجی نوین کننده در پی داشت.

۲- نقص در قوانین تبدیل روستا به شهر: بر اساس مصوبه مجلس در سال ۱۳۷۲ به روستاهای بالای ۱۰ هزار نفر اجازه تبدیل به «شهر» داده می‌شد که با تغییر در آن در ۲۶ دی ماه ۱۳۹۱، به روستاهای بالای ۳۵۰۰ نفر مجوز تبدیل به شهر داده شد. چنین مصوبه‌ای

هنوز ما به آن درجه از پیشرفت در تکنولوژی و دانش کشاورزی نرسیده‌ایم که مانند آمریکا که جمعیتی ۳ برابر کشور ما دارد تنها ۲ درصد از مردم آن از طریق کشاورزی بتوانند نیازهای غذایی ۹۸ درصد دیگر را تامین و بخش عظیمی از بازارهای تجاری محصولات کشاورزی جهان را نیز در اختیار بگیرند

موجب شد تا اولاً چنین روستاهایی بدون مهیا بودن زیر ساخت‌های لازم برای «شهر» شدن، از برخی امتیازات روستا بودن نظیر نگهداری دام و طیور در محل سکونت و کشاورزی در اراضی مجاور خود محروم شده و این اراضی تدریجاً به سمت تغییر کاربری سوق داده شوند.

ثانیاً، اطلاق نام «شهر» به چنین روستاهایی زمینه ساز تغییرات فرهنگی و گرایش به مهاجرت در افراد جوان و جویای کار و برجاماندن کهنسالان فاقد انرژی لازم برای کشاورزی در آن روستاها گردید، ضمن آنکه موجب ایجاد توقعاتی برای «شهری» نشان دادن روستائیان شد.

۳- فقر مزمن در جوامع روستایی: به جرأت می‌توان فقر کهنه و تاریخی حاکم بر

جوامع روستایی را عاملی برای انگیزه ترک روستاها توسط ساکنان آن دانست، عاملی که در کمتر دوره‌ای از تاریخ این مملکت مورد توجه حاکمان و مسئولان بوده است.

در فقر نگهداشتن کشاورزان و نسل اندر نسل رعیت بودن آنها در هیچ زمانی شرایط استقلال مالی را برای آنها فراهم ننموده و با یک روند «بخور و نمیر» آنها را در روستاها ساکن کرده است. تداوم غفلت مسئولان و مجریان از تقویت مالی، ارایه تسهیلات، ایجاد زمینه و برپایی صنایع تولیدی کوچک در هنگام تعطیل شدن عملیات کشاورزی به دلیل تغییرات فصلی، تورم‌های دورقمی، گرانی نهاده‌ها و بالا رفتن دستمزدها موجب یأس و ناتوانی روستائیان در ادامه کار شده و به تدریج انگیزه‌های لازم برای مهاجرت آنها را فراهم آورده است. حاصل چنین کاستی‌هایی تغییر جایگاه کشاورزان به کارگران ساختمانی، دستفروش‌های فقیر و یا حداکثر رفتگر و آبدارچی است.

۴- عدم علاقه جوانان روستایی به ادامه شغل پدران: فقر و زیر و بم‌های مالی و اقتصادی امری نیست که از چشم روستازادگان پنهان بماند. از آنجایی که جمع کثیری از این جوانان دارای تحصیلات دانشگاهی می‌باشند و چند سالی را در فضای اجتماعی شهرها سپری کرده‌اند، و اداری نمودن آنها به ادامه راه پدرانشان بسیار سخت و بعضاً ناممکن است مگر آنکه چنین حرکتی دارای جذابیت فوق العاده‌ای باشد. لزوماً باید توسعه متوازی در روستاها به اجرا درآمده و امکانات رفاهی در آنها به صورت حداقل شهرها باشد.

۵- نکته آخر آنکه روستاها و روستائیان میراث‌داران فرهنگ و آداب کهن این سرزمین اند و حل شدن آنها در هیاهوی شهرها و تخلیه چنین مکان‌هایی می‌تواند آثار سوء فرهنگی - اجتماعی در پی داشته باشد که تا به حال شاهد برخی موارد آن نیز بوده‌ایم.

بخش پژوهش

تحریریه مجله دامپروان

کاهش سهم بخش کشاورزی از اعتبارات بانکی

اعطایی بانک‌های کشور را به بخش آب و کشاورزی اختصاص دهد.

از سوی دیگر به منظور کاهش فشار بر منابع اعتباری بانک‌ها، زمینه‌سازی برای آزادسازی منابع بانکی و ایجاد رقابت بین بانک‌ها از ابتدای اجرای قانون برنامه سوم توسعه سالیانه به ترتیب ۲۰، ۲۵، ۲۵، ۳۵ و حداکثر ۴۵ درصد از منابع بانک‌ها خارج از سهم‌های مصوب شورای پول و اعتبار در اختیار بانک‌ها قرار گرفت تا در بخش‌های مولد و پر بازده بر مبنای تصمیم مدیریت بانک‌ها به کار گرفته شود. بر پایه آخرین گزارش منتشره بانک مرکزی، عملکرد تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش غیردولتی طی سال‌های برنامه سوم توسعه در جدول آورده شده است.

به گزارش تابناک، بررسی عملکرد بانک‌ها نشان می‌دهد سهم بخش کشاورزی در مقایسه با دیگر بخش‌های واقعی اقتصاد همواره پایین‌تر از ۱۵ درصد بوده است و به طور کلی در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۹ سهم بخش کشاورزی و آب از اعتبارات بانکی تخصیص یافته، کاهش ۵۶،۳ درصدی داشته است. در ایران تا قبل از اجرای قانون برنامه چهارم توسعه، شورای پول و اعتبار در ابتدای هر سال با هدف حمایت از بخش‌های مختلف اقتصادی، سهم هر یک از بخش‌های اقتصادی از کل افزایش در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌های دولتی به بخش غیردولتی را تعیین می‌کرد و به تصویب هیات وزیران می‌رساند. در قالب این طرح در برنامه سوم به دولت اجازه داده شد تا در طول سال‌های برنامه سوم توسعه، حداقل ۲۵ درصد از تسهیلات

سهم بخش‌های مختلف اقتصادی از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال‌های برنامه سوم

بخش	۱۳۷۹		۱۳۸۰		۱۳۸۱		۱۳۸۲		۱۳۸۳	
	مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد
کشاورزی	۲۰	۱۸،۳	۱۸،۸	۱۹	۱۸،۸	۲۱،۸	۲۵	۱۶،۳	۲۵	۱۶،۷
صنعت و معدن	۲۶،۸	۲۸،۹	۲۵،۱	۳۸،۹	۳۸	۲۴،۷	۱۷،۶	۳۹،۶	۱۷،۶	۳۷
ساخت‌وساز مسکن	۲۳،۲	۲۸،۲	۲۱،۸	۲۶،۳	۲۹،۲	۲۱،۴	۱۵،۲	۲۰	۱۵،۴	۱۶،۷
صادرات	۶،۴	۷،۹	۶	۱،۸	-۳،۷	۷،۱	۵،۱	۲،۲	۶،۱	۳
بازرگانی، خدمات و متفرقه	۳،۶	۱۶،۷	۳،۴	۱۴	۳	۱۴،۷	۲،۱	۲۱،۹	۲،۲	۲۶،۶
مصارف آزاد	۲۰	-	۲۵	-	-	۲۵	۳۵	-	۳۳،۷	-
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

رویکرد توزیع تسهیلات در برنامه چهارم توسعه تغییر یافت به طوری که به گفته «حجت ورمزیاری» کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس بند «الف» ماده ۱۰ قانون برنامه چهارم توسعه مقرر کرده بود هر گونه سهمیه بندی تسهیلات بانکی و اولویت‌های مربوط به بخش‌ها و مناطق، با تصویب هیات وزیران از طریق تشویق سیستم بانکی و با استفاده از یارانه نقدی و وجوه اداره شده صورت گیرد. همچنین به منظور حمایت از بخش کشاورزی در جزء دوم بند «ج» همین ماده نسبت به اختصاص حداقل ۲۵ درصد از تسهیلات بانک‌های کشور به بخش آب و کشاورزی و هماهنگی دستگاه‌های

ذیربط در این زمینه، تأکید شده بود. بنابراین از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۸۹ سهم بخش کشاورزی بادیگر بخش‌های واقعی پایین‌تر و کمتر از ۱۵ درصد شده است. به ویژه اینکه اعتبارات آب نیز با این بخش محاسبه شده و سهم خود بخش کشاورزی به تنهایی پایین‌تر از این ارقام است. به طور کلی در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۹ سهم بخش کشاورزی و آب از اعتبارات بانکی تخصیص یافته کاهش ۵۶,۳ درصدی داشته است. در این دوره بیشترین سهم بخش کشاورزی و آب از اعتبارات بانکی، مربوط به ۱۳۸۱ با حدود ۲۲ درصد و کمترین آن مربوط به سال ۱۳۸۹ با هشت درصد بوده است.

سهم تخصیص یافته بخش‌های مختلف اقتصادی از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش غیر دولتی در برنامه چهارم

بخش	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹
کشاورزی و آب	۱۴,۳	۱۳	۱۴,۱	۱۰,۹	۱۲,۲	۸
صنعت و معدن	۲۷	۲۱,۵	۲۲,۴	۲۱,۹	۲۳,۷	۲۲,۵
ساخت‌وساز و مسکن	۲۳,۱	۲۳,۴	۱۶,۱	۳۷,۸	۳۳,۵	۴۵,۵
بازرگانی و خدمات	۳۴,۲	۴۱,۹	۴۵,۹	۲۴,۷	۳۰,۶	۲۳,۷
صادرات	۱,۴	۰,۲	۱,۵	۴,۷	۰,۰	۰,۳
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

«محسن صمدی» کارشناس دفتر مطالعات زیربنایی مرکز پژوهش‌های ملی می‌گوید: سیر هفت ساله سیاست‌های پولی - بانکی بانک مرکزی طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ پیشنهادت سالیانه‌ای را برای سقف سهم بخش کشاورزی در بر داشته است. این سیر نشان می‌دهد سهم مانده تسهیلات بخش کشاورزی از کل مانده تسهیلات بین ۹,۸ و ۱۴,۱ درصد بوده که میانگین آن ۱۱,۷۹ و کمتر از ۵۰ درصد میانگین سهم مصوب پیشنهادی یعنی ۲۴,۲ درصد است. همچنین ۴۴ تا ۵۷ درصد از سقف پیشنهادی اعطای اعتبارات بانکی به بخش کشاورزی در دوره ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۰ محقق نشده است.

بر این اساس گذشت زمان تأثیری در استفاده و تخصیص بیشتر این سهم نداشته است. طبق گزارش خلاصه تحولات اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۰، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به متقاضیان دولتی و غیردولتی بخش کشاورزی به ۳۳۸ هزار میلیارد ریال رسید که بر این اساس در پایان اسفند ماه ۱۳۹۰ سهم این بخش از کل مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش‌های اقتصادی معادل ۹,۸ درصد بود.

سقف سهم مصوب و میزان تحقق و عدم تحقق تسهیلات بخش کشاورزی

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰
سقف سهم پیشنهادی (درصد از کل)	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۰
مانده تسهیلات بخش کشاورزی (درصد از کل)	۱۰,۷	۱۰,۷	۱۴,۱	۱۳,۵	۱۲,۹	۱۰,۸	۹,۸
میزان عدم تحقق سهم بخش کشاورزی	۱۴,۳	۱۴,۳	۱۰,۹	۱۱,۵	۱۲,۱	۱۴,۲	۱۰,۲
درصد عدم تحقق سهم پیشنهادی (درصد)	۵۷	۵۷	۴۴	۴۶	۴۸	۵۷	۵۱

مقاله آموزشی ترویجی برای بهبود اقتصاد گاو داری ها

چگونه با رعایت اصول، تلفات بیماری تنفسی (BRD) را کاهش دهیم

تقریباً از هنگامی که انسان شروع به پرورش گاو کرده با گروهی از بیماری‌هایی که در حال حاضر آنها را بیماری‌های تنفسی دام (BRD) می‌نامیم درگیر بوده است. صنعت مدرن گاو داری، راهی طولانی در شناخت سلسله‌ای از پاتوژن‌ها در این مقوله طی کرده که همراه با فهرستی از عوامل زیست محیطی و ژنتیکی مرتبط با این بیماری‌ها است. واکسیناسیون،

معالجه و کارهای مدیریتی برای مبارزه با آن که در سمپوزیوم BRD - ۲۰۱۴ ارائه شد به این نتیجه رسید که باید بتوان با این بیماری‌ها مبارزه کرد.

در این سمپوزیوم دو روزه، نکات بسیاری روشن شد. نکته اول این که، علیرغم تمامی پیشرفت‌های علمی در این زمینه، کاهش چندانی در شدت این بیماری مشاهده نشده است. دلایل این امر خیلی آشکار نیست، چرا که امکان دارد تولید به صورت فشرده، آمادگی ژنتیکی و سیستم بازاریابی از جمله عوامل تشدید و یا عدم کاهش در این بیماری باشند. در طول کنفرانس، سخنرانان به تحقیقات و تکنولوژی‌های جدید و سیستم‌های مدیریتی

برای مقابله با بیماری اشاره کردند که شامل ارتقای انتخاب ژنومیک برای ایجاد مقاومت به بیماری، فارماکوژنومیک‌هایی برای توسعه واکسیناسیون‌های هدفمند و معالجات و همچنین ابزار جدید تشخیص بیماری بود. در حالی که چنین اقداماتی نوید بسیاری در مبارزه با این بیماری می‌دهند، مشخص شده است که این صنعت قادر است تلفات ناشی از BRD را تا حد قابل توجهی از طریق رجعت به اصول اولیه و عملیات آزمایش‌های زمانبندی شده، کاهش دهد.

مواد غذایی خوب برای گاوها و آغوز فراوان و با کیفیت مناسب برای گوساله‌های تازه متولد شده موجب تضمین ایمنی دراز مدت آنها می‌شود. دامپروری با فشار و استرس پایین و از شیر گرفتن گوساله‌ها حداقل پس از ۳۰ روز، به واکسیناسیون و آماده نمودن گوساله‌ها برای مراحل بعدی پرورش کمک بسیاری می‌نماید.

شیوع بیماری

مارک هیلتون از دانشگاه پوردو (Pu -

افزایش وزن روزانه گاوهای دارای علائم پیش کلینیکی BRD، میان ۰/۰۷ تا ۰/۳۳ درصد پائینتر از گاوهای مشابه در پایان روز است.

محدودیت‌های متافیلاکسیز (Metaphylaxis)

در اثنا کنفرانس، عده‌ای از دامپزشکان بیان کردند هنگامی که یک گاو با داشتن ریسک بالا وارد محل پروراندی و یا عملیات جانبی می‌شود، متافیلاکسیز (Metaphylaxis) و یاسدرمان انبوه و فشرده می‌تواند بالاترین و موثرترین کنترل را در این زمینه داشته باشد. در این استراتژی به منظور جلوگیری از طغیان بیماری، عملیات جابجایی و یا مبارزه با آنتی بیوتیک‌ها در آغل‌ها، طبق دستورالعمل‌های دامپزشک‌ها باید به‌اجرا درآید. چنین پروسه‌ای هزینه زیادی داشته و علاوه بر آن رشد فشار عمومی به منظور کاهش استفاده از مواد ضد میکروبی می‌تواند به معنای محدودیت در دسترسی به Metaphylaxis به‌عنوان یک ابزار در آینده باشد.

تکنولوژی‌های جدید

پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیکی می‌تواند به جلوگیری و یا کاهش BRD در آینده بینجامد. سیستم «whisper» شامل نرم افزاری است که صداهای شش‌ها را در ۵ سطح

مواد غذایی خوب برای گاوها و آغوز فراوان و با کیفیت مناسب برای گوساله‌های تازه متولد شده موجب تضمین ایمنی درازمدت آنها می‌شود. دامپروری با فشار و استرس پایین و از شیر گرفتن گوساله‌ها حداقل پس از ۳۰ روز، به واکسیناسیون و آماده نمودن گوساله‌ها برای مراحل بعدی پرورش کمک بسیاری می‌نماید.

گاوهای مبتلا به BRD شدید، شش‌ها ۱۰ تا ۱۵ درصد سبک‌تر نسبت به گاوهای مشابه و بدون عارضه BRD هستند.

گوساله‌ها و شرایط زیست محیطی از قبیل استرس گرمایی و گرد و خاک در محوطه پروراندی بوده‌اند. آمار ارایه شده از سال ۲۰۱۲ تا ماه مه ۲۰۱۴ نشان می‌دهد که افزایش یک درصدی در مرگ و میر گوساله‌ها موجب ۲۰ دلار ضرر و زیان به ازای هر راس گاو در بازار گردیده است.

هزینه‌های پنهان

هزینه‌های معالجه و مرگ و میر گوساله‌ها بخشی از اثرات منفی اقتصادی BRD است. دامهای مبتلا به BRD که به صورت حفاظت نشده و معالجه نشده باقی مانده‌اند درگیر بالا رفتن ضایعات و کاهش وزن لاشه می‌شوند. چهار علامت کلیدی در تشخیص بیماری عبارتند از: حالت افسردگی، بی‌اشتهایی، چگونگی تنفس و درجه حرارت بدن که با نام اختصاری «DART» برای آموزش گیرندگان نشان داده می‌شود.

تحقیقات نشان داده است که درجه حرارت‌های مقعدی کمتر از ۱۰۴ درجه فارنهایت به ندرت به مرگ‌های ناشی از BRD مرتبط است، اما درجه حرارت‌های مقعدی بالاتر از ۱۰۵ درجه فارنهایت، راه میان بری برای معالجه گاوهایی است که از بیماری آنها می‌توان اطمینان داشت و بدین طریق هزینه‌های درمان را کاهش داد. همچنین، محققان دریافته‌اند که در

دهد. بسیاری از بررسی‌ها نشان داده که برنامه‌های پیش‌یابی از جمله چگونگی غذا، واکسیناسیون موثر و شیردهی به گوساله‌ها بیش از ۳۰ روز، به نحو بارزی می‌تواند از بیمار شدن و مرگ و میر گاوها در مراحل بعدی زندگی بکاهد.

دکتر هیلتون بر آموزش گاوداران برای شناخت فواید اقدامات اولیه پیشگیری تأکید می‌نماید.

او پیشنهاد می‌نماید که به جای وابستگی گاو داران به خریداران، این صنعت باید مزایای وزن اضافی هر دام را به عنوان فروشنده مد نظر داشته باشد. در بازارهای کنونی یک وزن ۵۰ پوندی اضافه در هر گوساله به معنی ۱۰۰ دلار اضافی به ازای هر رأس می‌باشد.

باید برای سلکسیون دامهای مقاوم به بیماری به ابزار ژنتیکی نیز دسترسی داشته باشد. اولین هدف طرح‌های تحقیقاتی به کار بردن ابزار مدرن ژنومیکسی جهت شناسایی گاوهایی است که استعداد کمتری به ابتلا به BRD داشته باشند. در برخی از مطالعات در زمینه BRD، محققان تخمین می‌زنند که ۲۹ درصد از گاوها از نظر ژنتیکی مستعد ابتلا به BRD هستند. محققین امیدوارند که با پرورش ژنومیکسی بتوانند استعداد مقابله با بیماری را که اهمیت بسیاری دارد توسعه دهند.

تمرکز بر پیشگیری

در حالی که اقدامات جدید نوید پیشرفت‌های بزرگی را می‌دهند، معلوم شده است که این صنعت می‌تواند تلفات مرتبط با BRD را با رجعت به اصول گذشته کاهش

مختلف دسته بندی می‌کند. این استوتسکوپ نشان دهنده شدت، طول دوره بیماری و پیشرفت آن است. مراقبین دامها می‌توانند این اطلاعات را به منظور معالجه هدفمند و کاهش تلفات مرتبط با BRD مورد استفاده قرار دهند.

در مطالعه‌ای که روی بیش از ۳ هزار گاو انجام شد، استفاده از این دستگاه موجب کاهش خطاها و وقوع موارد منفی تا ۶۵ درصد در مقایسه با ثبت درجه حرارت مقعدی به تنهایی گردید و استفاده توأم از Whisper و ثبت حرارت مقعدی موجب کاهش ۸۵ درصدی موارد منفی در مقایسه با اخذ درجه حرارت مقعدی به تنهایی شد.

سلکسیون برای مقاومت به بیماری

علاوه بر تشخیص بهتر، صنعت گاو داری

شرکت تعاونی پیشگامان اصلاح نژاد و خدمات تلقیح مصنوعی کارآموزی پذیرد

با افزون بر ۳۰ سال سابقه آموزش‌های فنی و تخصصی و تشکیل دوره‌های متعدد آموزشی طبق استانداردهای جهانی و برنامه آموزشی ابلاغی از اداره کل اصلاح نژاد و وزارت جهاد کشاورزی توسط کارشناسان اداره کل اصلاح نژاد و اساتید با سابقه

۲- آموزش انتخاب ماده گاو جهت تلقیح، ناهنجاری‌ها، قد و وزن تلیسه‌ها و ساعات دقیق شروع فعلی و زمان مناسب و نیز آموزش فصل‌یابی چرخه فعلی-فعالیت تخمدانها، بهداشت، آبستنی و بیماری‌های تولید مثل.

۳- چگونگی انتخاب اسپرم مناسب جهت انجام تلقیح مصنوعی در گله‌های متفاوت از نظر رعایت خط خونی و تیپ مناسب و تولید مطلوب با استفاده از کاتالوگ.

۴- یادآوری چگونگی تاثیر هورمون‌های مختلف در سیستم تولید مثل و کاربرد آنها در اندام‌های مختلف و ترشح غدد.

موضوعات:

۱- آموزش علمی و تشریحی روی میز با استفاده از ارگانهای تولید مثلی از نظر فیزیولوژی و آناتومی و آموزش عملی روی گاو زنده در مزرعه اختصاصی.

امکانات و تسهیلات: خوابگاه شبانه روزی با صبحانه و نهار و صدور گواهی نامه رسمی توسط اداره کل اصلاح نژاد و وزارت جهاد کشاورزی

جهت کسب اطلاع بیشتر و شرایط ثبت نام با شماره تلفن‌های ذیل تماس بگیرید.

۰۲۶-۳۶۷۷۴۹۹۹ و ۰۲۶-۳۶۷۷۱۳۸۴ و ۰۲۶-۶۶۲۴۷۲۲-۰۹۱۲

گذر از رخدادهای کشاورزی

تهیه و تنظیم: سیاوش انصاری

وزیر جهاد کشاورزی:

بهترین راه برای حفظ آب در کشور، اجرای روش های آبخیزداری است

محمود حجتی در همایش سیاست گذاری منابع آب که در وزارت نیرو برگزار شد، گفت: در حالی سرانه مصرف آب در شهرهای بزرگ خارج از استاندارد بوده و روز به روز هم بیشتر می شود آب تحویل شده به بخش کشاورزی افزایش نداشته و در نقطه مقابل تولید محصولات این بخش رشد داشته است. وی، تجارب و اندوخته پیشینیان در زمینه استفاده از منابع آب را بزرگ ترین سرمایه کشور اعلام کرد و ادامه داد: متأسفانه در دهه های اخیر با ورود تکنولوژی های جدید، نحوه برداشت از منابع آبی در کشور تغییر کرده و منجر به نابسامانی هایی شده است که ما مسئول ایجاد آن هستیم.

وزیر جهاد کشاورزی با بیان اینکه عدم تعادل در سفره آب های زیرزمینی ۵۰ سال قبل در کشور وجود نداشت، خاطر نشان کرد: بروز نابسامانی و برخی تجاوزها به حقوق دیگران، باعث شده حس احترام به منافع مشترک در جامعه کاهش یابد.

حجتی وضعیت سفره آب های زیرزمینی و وضعیت بیلان منفی آن را بسیار نگران کننده توصیف کرد و یادآور شد: بخشی

وی از تدوین برنامه ۱۰ ساله آب و خاک برای چهار میلیون و ۴۰۰ هزار هکتار از اراضی کشاورزی و ارائه طرح‌های آبخیزداری برای سطحی معادل ۱۱ میلیون هکتار از دشت‌های بحرانی کشور خبر داد و یادآور شد: این طرح‌ها به دولت ارائه شده و امیدواریم با همکاری دولت و مجلس، هر چه زودتر به مرحله اجرا برسد.

در پرداخت بهای طرح تضمین خرید شیر خام؛ در صورت تمایل دامداران، به جای پول نقد، علوفه به آنها فروخته می‌شود

رئیس سازمان تعاون روستایی استان تهران با اعلام این خبر گفت: طرح تضمین خرید شیر خام از دامداران چندی است آغاز شده و با استقبال روبه‌روست؛ به گونه‌ای که تا ۱۰ دی ماه سال جاری دو هزار و ۷۲۲ تن شیر تحویل مراکز خرید شده است.

محمد رضا حیدرقلی زاده افزود: از این مقدار شیر خام تحویلی، ۲۵۷ تن خامه استحصال شده و تبدیل به شیر خشک نیز انجام شده، به گونه‌ای که ۲۰۸ تن تولید شیر خشک را شاهد بودیم.

وی خاطر نشان کرد: شیر تحویل شده به مراکز خرید در روز ۱۱ دی ماه ۱۵۵ تن گزارش شده است.

رئیس سازمان تعاون روستایی استان تهران ادامه داد: در ازای هر ۱۲ کیلوگرم شیر خام، حدود یک کیلوگرم شیر خشک استحصال می‌شود که بدین ترتیب مشکل مازاد شیر حل می‌شود.

حیدرقلی زاده تصریح کرد: برای پرداخت بهای

از این موضوع را ما ایجاد کرده‌ایم، زیرا این رفتارها جزء فرهنگ مردم نبوده است.

حجتی با بیان اینکه در بخش کشاورزی اغلب موضوعات با بحث بهره‌وری آب ارتباط پیدا می‌کند و به طور نمونه تسطیح اراضی و اجرای عملیات آب و خاک سبب افزایش راندمان آبیاری تا سقف ۲۰ تا ۳۰ درصد و افزایش تولید محصول می‌شود، گفت: در این رابطه گام‌های بسیار مثبتی در استان خوزستان برداشته شده است.

وی تغییر کشت چغندر قند از بهار به پاییز، نشاء کاری به جای استفاده از بذر، کشت مکانیزه، تغییر روش‌های کشت و استفاده از روش کشت دو پشته همچنین استفاده از بذرهای متحمل به خشکی را اقدامات وزارت جهاد کشاورزی برای بهبود بهره‌وری آب اعلام کرد.

وزیر جهاد کشاورزی اظهار امیدواری کرد که در راستای افزایش بهره‌وری آب، بخش عمده تولید سبزی و صیفی کشور به گلخانه‌ها منتقل می‌شود.

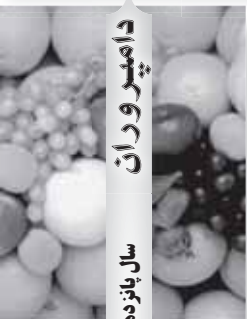
حجتی افزود: بر اساس برخی برآوردها اگر ۱۱ هزار هکتار گوجه فرنگی کاشته شده در استان بوشهر را به جای کشت در فضای آزاد به گرمخانه‌های با پوشش پلاستیکی با اسکلت ساده منتقل کنیم، علاوه بر اینکه در مصرف آب صرفه‌جویی می‌شود، سطح اختصاص یافته برای تولید همین میزان گوجه فرنگی به دو هزار هکتار می‌رسد.

وی خاطر نشان کرد: با کشت خیار در گلخانه‌ها می‌توان حدود ۷۰۰ میلیون متر مکعب در مصرف آب صرفه‌جویی کرد.

وزیر جهاد کشاورزی همچنین ادامه داد: در بودجه سال آینده به بخش آب کشاورزی یک هزار میلیارد تومان اعتبار اختصاص یافته است که این رقم در سال گذشته حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیارد تومان بوده که این امر به مفهوم افزایش سه تا چهار برابری بودجه این بخش است.

حجتی تصریح کرد: ارقامی که اعلام شد مربوط به ردیف‌های عمومی بودجه است و مربوط به اعتبارات اختصاصی نمی‌شود.

داد: در شهرستان هانیز از ۱۵ کرسی موجود در هیئت نمایندگان، سه کرسی به بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی اختصاص یافت.

کاوهر زرگران تصریح کرد: از این پس، کلیه فعالیت‌هایی و تسهیلاتی که برای اعضای بازرگانی و صنعت و معدن اتاق انجام می‌شود، برای بخش کشاورزی نیز لازم‌الاجرا است.

وی یادآور شد: بر این اساس، یکی از اولویت‌های مورد پیگیری در حوزه کشاورزی، آب و صنایع غذایی تأکید بر موضوع آب است که در این زمینه «مرکز مطالعات راهبردی کشاورزی و آب» برای مشاوره به قوای مختلف ایجاد و هیئت امنای آن مشخص شد.

کاوهر زرگران با بیان اینکه ایجاد کرسی بخش کشاورزی در اتاق بازرگانی، دستاوردی بزرگ برای بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی مرتبط آن به حساب می‌آید، گفت: کرسی‌های بخش کشاورزی در هیئت نمایندگان، اهمیت بالایی برای پیگیری امور بخش کشاورزی و صنایع غذایی خواهد داشت.

از سوی فائو اعلام شد: سال ۲۰۱۵، «سال جهانی خاک»

اواخر سال ۲۰۱۴، در روز جهانی خاک بود که سازمان جهانی خوار و بار و کشاورزی همایشی برگزار کرد. در این همایش، خوزه گرازیانو داسیلوا، مدیر کل فائو گفت: خاک سالم برای تولید جهانی مواد غذایی بسیار مهم است، اما ما در حال حاضر توجه کافی به آن نداریم.

به گفته گرازیانو داسیلوا، خاک سالم نه تنها پایه و اساس برای مواد غذایی، سوخت و فیبر و محصولات دارویی است، بلکه برای اکوسیستم بشر هم ضروری به حساب می‌آید و نقش کلیدی در چرخه کربن، ذخیره سازی و فیلتر کردن آب، افزایش انعطاف پذیری نسبت

شیر خام خریداری شده از دامداران، سامانه‌ای نصب شده که دامداران با مراجعه به صورت انفرادی و یا از طریق اتحادیه سراسری می‌توانند در سامانه فوق ثبت نام کرده و با اعلام شماره حساب بانک کشاورزی شاهد دریافت بهای محصول فروخته شده خود باشند.

وی یادآور شد: برای پرداخت بهای طرح تضمین خرید شیر خام، مشکلی از لحاظ اعتباری وجود ندارد و در صورت تمایل دامداران، به جای پول نقد، علوفه به آنها فروخته می‌شود.

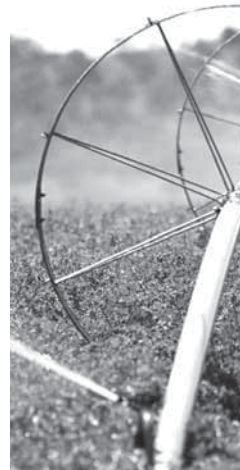
حیدرقلی زاده از پایان خرید تضمینی کلزا در استان تهران خبر داد و تأکید کرد: تاکنون ۲۵۰ تن کلزا از کشاورزان خریداری شده است که تمامی بهای آن به صورت نقد به حساب کلزاران واریز شده است.

کرسی‌های بخش کشاورزی در اتاق بازرگانی ایجاد شدند

دبیر کل کانون انجمن‌های صنایع غذایی ایران خبر داد: در جلسه شورای عالی نظارت بر اتاق ایران، در راستای اجرای ماده یک قانون بهبود فضای کسب و کار از ۶۰ کرسی هیئت نمایندگان اتاق ایران، شش کرسی انتخابی هیئت نمایندگان و پنج کرسی از کرسی‌های انتصابی دولت (به انتخاب وزیر جهاد کشاورزی) اتاق تهران به بخش کشاورزی و صنایع تبدیلی آن اختصاص یافت.

دبیر کل کانون انجمن‌های صنایع غذایی ایران ادامه

مواد غذایی، نمی تواند برای کره زمین به صرفه باشد؛ چرا که در حال حاضر، منابع طبیعی کاهش یافته، اکوسیستم ها به خطر افتاده اند و تنوع زیستی از دست رفته و شرایط آب و هوایی هم در حال تغییر است.

البته فائو همراه با یونسکو ۱۲۰ پروژه مربوط به خاک را در سراسر جهان اجرا کرده است. اما طبق گزارش فائو، در حال حاضر، داده ها بر روی خاک اغلب منسوخ، محدود و در پوشش یک منطقه و تکه تکه است. به همین دلیل هم یکی از اولویت های فائو، ایجاد یک سیستم اطلاعات یکپارچه خاک جهانی است که بتواند قابل اعتماد باشد و در تصمیم گیری ها برای مدیریت خاک کمک کند.

اهداف مشخص فائو در سال جاری، شامل افزایش آگاهی در میان جامعه مدنی و تصمیم گیرندگان، آموزش عمومی، پشتیبانی از سیاست ها و اقدامات موثر برای حفاظت از منابع خاک، ارتقای سرمایه گذاری در فعالیت های مدیریت خاک پایدار، تقویت ابتکارات در ارتباط با اهداف توسعه پایدار (SDG)، حمایت از افزایش ظرفیت برای جمع آوری اطلاعات خاک و نظارت در تمام سطوح می شود.

مدیرعامل مؤسسه جهاد استقلال:

چهار هزار و ۷۵۰ کیلو بذر والد کلزا به کشور وارد شد
به گزارش مجله دامپروران، مدیرعامل مؤسسه جهاد استقلال در نشست خبری به مناسبت ایام دهه فجر در مورد تشریح اهم فعالیت ها و اقدامات در دست اجرایی سال جاری و اعلام برنامه های آینده این مؤسسه گفت: بر اساس آمار رسمی کشور ۳۸ درصد اقتصاد خانوار به غذا بستگی دارد، بنابراین یکی از اهداف مادر تولید فراهم کردن خدمات برای افزایش بهره وری در تولید، کاهش و تثبیت قیمت های تمام شده است.

محمدرضا شافعی نیا با بیان اینکه این کار به دانش نیاز دارد که بخشی از آن را در داخل داریم و بخشی را باید از خارج وارد کنیم، افزود: هم اکنون خشکسالی از بحث های

به سیل و خشکسالی، بازی می کند.

مدیر کل فائو همین طور ادامه داد: امروز، بیش از ۸۰۵ میلیون نفر در جهان دچار گرسنگی و سوء تغذیه هستند. از طرف دیگر هم بارش جمعیتی دنیا، رشد ۶۰ درصدی در تولید مواد غذایی نیاز است. این مواد غذایی هم به خاک بستگی دارد. اما متأسفانه ۳۳ درصد از منابع خاک جهان در حال تخریب است و فشار انسان ها روی خاک باعث رسیدن به نقطه بحرانی، کاهش و گاهی از بین رفتن خاک شده است.

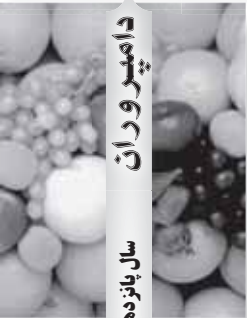
از آن جا که سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد (فائو) سال ۲۰۱۵ میلادی را "سال جهانی خاک" نامگذاری کرده است، در همین راستا تلاش هایی از سوی آن سازمان برای افزایش آگاهی و ترویج استفاده پایدار از این منبع حیاتی آغاز شده که به نظر می رسد با آغاز سال جدید میلادی شتاب روز افزونی پیدا کند.

بر پایه این گزارش، فائو تخمین زده است که یک سوم از خاک های دنیا، به دلیل فرسایش، تراکم، سدهای خاکی، املاح، کاهش مواد آلی و مواد مغذی خاک، اسیدی شدن، آلودگی و دیگر فرآیندهای ناشی از شیوه های مدیریت ناپایدار زمین در حال تخریب است؛ به این ترتیب، سرانه زمین های زراعی و مولد در سال ۲۰۵۰ به مقدار یک چهارم از این سطح در سال ۱۹۶۰ خواهد رسید.

بر اساس این گزارش، برای غذا دادن به ۲ میلیارد نفر دیگر در سال ۲۰۵۰، باید تولید مواد غذایی تا ۶۰ درصد افزایش پیدا کند. این در حالی است که روش کنونی تولید

قیمت تمام شده و اقتصادی شدن تولید می شود. شافعی نیا خبر داد: در صورت تأمین اعتبار لازم در سال جاری میلادی و البته در صورت تأمین اعتبار ۵۰۰ تراکتور (۱۵۰ قوه اسب بخار) و ۱۰۰ دستگاه کمباین با تکنولوژی جدید وارد خواهیم کرد. وی از واردات چهار هزار و ۷۵۰ کیلو بذر والد کلزا (ریشه اولیه بذر) به کشور خبر داد و تأکید کرد: این مقدار واردات بذر والد کلزا، کل بذر مورد نیاز داخل را تأمین کرد که در صورت استفاده کشاورزان و با احتساب این که با کاشت شش کیلو گرم بذر والد بیش از ۵۰۰ کیلو گرم کلزا برداشت می شود، می توان به اهمیت این اقدام پی برد.

وزیر بهداشت در مرکز دامپرووری و رامین: حمایت از دامپرووری حمایت از استقلال کشور است

دکتر سیدحسین هاشمی ضمن بازدید از مرکز دامپرووری صفاری در پیشوای و رامین، به همراهی حسن رکنی معاون امور دام و در جمع دامداران و خبرنگاران حاضر گفت: حمایت از دامپرووری بی تردید حمایت از استقلال کشور و در نهایت فراهم آوردن سلامت برای جامعه و پیشگیری از بروز بسیاری بیماری های خطرناک مانند پوکی استخوان است.

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تصریح کرد: ۳۶ سال از خودرو ملی گفتیم و امروز این وضعیت خودرو ملی شده و در بخش کشاورزی و دامپرووری که

اساسی کشور است و قطعاً در بهره وری آب باید پروژه ها در راستای حل این مشکل باشد و روش های مختلفی را برای افزایش بهره وری در نظر بگیریم.

وی با اشاره به اینکه با توسعه مکانیزاسیون و به کارگیری روش های نوین آبیاری، قدم های مثبتی در این راستا برداشته شده است، خاطر نشان کرد: برای

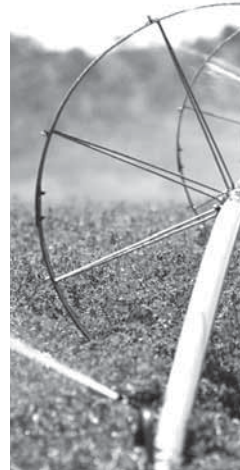

افزایش بهره وری مواد پروتئینی یکی از راهکارها بهره گیری از علم ژنتیک است که بر اساس آن مؤسسه جهاد استقلال با استفاده از برخی مواد ژنتیکی توانسته در هر روز از هر رأس دام سه تا پنج لیتر شیر خام بیشتری به دست آورد و یا در گوشت گوساله با همان علوفه ای مصرفی، ضریب تبدیل را به ۴۰ درصد افزایش دهد.

شافعی نیا ادامه داد: خوراک دام و طیور حدود ۷۰ درصد تولید مواد پروتئینی را در بر دارد، بنابراین اگر بتوانیم قیمت نهاده های دام و طیور را تثبیت یا کاهش دهیم، قطعاً در تولید اثر گذار است.

وی بایان اینکه بذر یکی از مواد اصلی و اثر گذار در تولیدات کشاورزی است، تصریح کرد: با وارد کردن بذرها مناسب به ویژه در تولید ذرت نتایج خوبی حاصل کرده ایم.

مدیرعامل مؤسسه جهاد استقلال به برنامه های انجام شده و در دست اقدام مؤسسه در زمینه تأمین ماشین آلات تخصصی بخش کشاورزی اشاره کرد و یاد آور شد: در سه سال گذشته امکانات خوبی در ماشین آلات برداشت برنج داشته ایم که این باعث کاهش

اعلام امیدواری کرد تا با کمک دولت و استقبال مردم از شیر واحدهای صنعتی که هم‌اکنون ۳۰ درصد دامداری‌های کشور را در بر می‌گیرد تعداد این واحدها به حداکثر ممکن ارتقا یابد.

همچنین در این بازدید، معاون امور دام وزارت جهاد کشاورزی بر لزوم افزایش سرانه مصرف شیر و لبنیات در کشور تأکید کرد و گفت: دامپروران کمر همت را بسته‌اند تا افزایش مصرف لبنیات در سبد خانوار را عملیاتی کنند.

رکنی در جریان بازدید وزیر بهداشت از مرکز دامپروزی نمونه در ورامین ضمن تأکید بر لزوم افزایش سرانه مصرف شیر در ایران گفت: میانگین سرانه تولید شیر در کشور حدود ۱۰۴ تا ۱۰۵ کیلوگرم است که این ارقام با میانگین جهانی مطابقت دارد. اما عددی که ما به آن قائل هستیم حداقل توصیه وزارت بهداشت مبنی بر ۱۶۰ کیلوگرم لبنیات در سبد غذایی هر خانوار ایرانی است.

وی افزود: ما این موضوع را با دامداران در میان گذاشته و اقدامات بسیار خوبی نیز در این راستا در عرصه تولید انجام شده است.

رکنی گفت: سرانه مصرف شیر و لبنیات در اروپا بیش از ۳۰۰ لیتر است و ایران نیز از امکانات و توانایی‌های خوبی برای تولید شیر برخوردار است. وی افزود: سه تا چهار استان کشور در تولید شیر شاخص هستند، استان‌هایی نظیر اصفهان و تهران هم در سرانه تولید و هم در جمع تولید موقعیت خوبی دارند.

تفاهم نامه همکاری سازمان‌های دامپزشکی و شهرداری ها و دهیاری‌های کشور امضاء شد

به گزارش روابط عمومی سازمان دامپزشکی کشور، این تفاهم نامه با هدف اهتمام در اجرای قوانین و آئین نامه‌های جاری و ضوابط و مقررات بهداشتی دامپزشکی در خصوص نگهداری، حمل و نقل و کشتار دام‌های کشتاری، همکاری در تامین گوشت سالم و بهداشتی برای عموم مردم از طریق ایجاد شرایط مناسب بهداشتی برای کشتار دام در سراسر

علاوه بر تامین سلامت مردم بخش مهمی از ارزش‌آوری رانیز بر عهده دارد، کمترین سرمایه‌گذاری صورت گرفت.

وی افزود: به اعتقاد من مردم از ارزش‌های غذایی شیر اطلاع ندارند، اما در این زمینه مشکل فرهنگی وجود دارد زیرا در مقایسه با میزان مصرف لوازم آرایش در ایران یا حساسیت زیاد به استفاده از لباس و پوشش‌های گران قیمت و تزئینی، جایگاه دفاع از استحکام اسکلت بدنی یعنی استخوان که شیر و لبنیات منشأ اصلی آن است، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد.

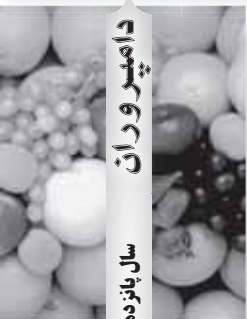
وی به عنوان مقام اجرایی متولی بهداشت و سلامت مردم در ادامه اظهاراتش روند کنونی مصرف لبنیات در کشور را برای آینده ایرانی‌ها به ویژه خطر کوتاه‌مدتی مورد تأکید قرار داد و دلیل آن را هم فقط و فقط در عدم مصرف شیر و لبنیات یا کاهش کلسیم در تراکم و توده استخوانی عنوان کرد.

هاشمی بر لزوم مصرف روزانه حداقل دو لیوان شیر توسط هر ایرانی تأکید کرد و یادآور شد: برنامه دولت آن بوده که جهت افزایش مصرف سرانه و فرهنگ مصرف در مدارس شیر رایگان توزیع کند، اما قبول دارم که این کار اکنون به صورت ناقص انجام می‌شود.

وزیر بهداشت، در مان و آموزش پزشکی درباره وضعیت تولیدکنندگان شیر و لبنیات نیز تأکید کرد: دولت همواره حامی تولیدکنندگان بوده است و شخصاً شاهد هستم که آقای حجتی وزیر جهاد کشاورزی نیز تا چه حد پیگیر و مدافع حقوق اقتصادی دامداران به عنوان تولیدکنندگان شیر است، اما یک‌جانبه عمل کردن در قیمت‌گذاری رانیز نمی‌پسندیم و باید واقعیت‌ها در نظر گرفته شود و شیر نیز به عنوان هزینه در سبد خانوار تلقی نشود، چرا که پرداختن وجه خرید شیر و فرآورده‌های آن هزینه نیست، بلکه یک سرمایه‌گذاری اصولی در دفاع از سلامت و پیشگیری از بروز بیماری‌ها است.

وی با شادباش به دامدارانی که شیر را به بهترین شکل ممکن و با رعایت استانداردهای بهداشتی انجام می‌دهند،

خام دامی نیز مورد تأکید این تفاهم نامه است. جلب همکاری های شهرداری ها در جمع آوری و بازیافت پسماند مراکز آماده سازی و عرضه فرآورده های خام دامی بر اساس قانون مدیریت پسماند و آیین نامه اجرایی آن، حمایت از شهرداری ها جهت تعطیلی آن

دسته از کشتار گاه هایی که بر اساس برنامه جامع ساماندهی بهداشتی کشتار گاه های دام کشور قابلیت بهسازی ندارند از طریق کمک به تجهیز به خودرو سردخانه دار ویژه حمل گوشت و آرایش به پیشنهاد کمیته استانی دو تایید مشترک سازمان دامپزشکی و

سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور، تعیین محل احداث مراکز نگهداری حیوانات مزاحم شهری و راه اندازی واحد کنترل جمعیت حیوانات ناقل بیماری به انسان و واحدهای زنده گیری توسط شهرداری ها با الویت بهره گیری از مشارکت بخش خصوصی بر اساس دستورالعمل مربوطه از جمله تعهدات سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور در این تفاهم نامه است.

ایران در رده هفتمین کشور تولیدکننده گوشت مرغ جهان

حسن رکنی، در نشست با تولیدکنندگان دام و طیور استان اردبیل گفت: باید با راهکار منطقی سعی کنیم تا مرغ به قیمت منطقی وارد بازار شده و مردم از آن استفاده کنند.

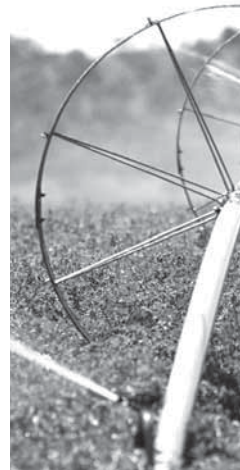
وی با بیان اینکه در حال حاضر بیش از دو میلیون تن ظرفیت تولید مرغ وجود دارد که در مقیاس جهانی ایران را در رده هفتمین کشور تولیدکننده گوشت مرغ جهان قرار داده است، افزود: اما آنچه امروز مرغداری ها باید مدنظر قرار دهند، قرار دادن واحدهای تولیدی در زنجیره تولید است که تنها در این حالت نتیجه کار به صورت

کشور هدایت کشتار پراکنده و غیرمجاز دام به کشتار گاه های صنعتی، تدارک امکانات لازم جهت بهره گیری بهینه از تمامی فرآورده های جانبی حاصل از کشتار دام در جهت اقتصادی شدن فعالیت کشتار گاه های صنعتی دام به امضا رسید.

مهدی خلیج رئیس سازمان دامپزشکی کشور و هوشنگ خندان دل معاون عمران و توسعه امور شهری و روستایی وزارت کشور و رئیس سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور این تفاهم نامه همکاری را امضا کردند. فراهم آوردن زمینه لازم برای اجرای دستورالعمل های بهداشتی و قرنطینه ای سازمان دامپزشکی کشور از جمله ضوابط (GMP) و اصول (HACCP) در کشتار گاه های دام، فراهم آوردن زمینه لازم برای زنجیره سرد در حمل و نقل گوشت و آرایش از طریق ساماندهی ناوگان خودروهای سردخانه دار، کنترل بیماری های قابل انتقال بین انسان و حیوان از طریق شناسایی کانون تجمع سگ های بلاصاحب و کنترل جمعیت آنها با انتخاب روش مناسب، ارتقای سطح آگاهی های عمومی در خصوص رعایت اصول بهداشتی در مواجهه با حیوانات مزاحم (با اولویت سگ های بلاصاحب)، کاهش میزان آمار حیوان گزیدگی، کاهش هزینه برنامه های کنترلی، ارتقای سطح آگاهی صاحبان سگ در زمینه نگهداری سگ ها از دیگر اهداف امضای این تفاهم نامه همکاری است.

همکاری در ساماندهی فرایند جمع آوری و بازیافت پسماند مراکز آماده سازی، فرآوری و عرضه فرآورده های

برد - برد خواهد بود.

این سازمان با سازمان جنگل ها و مراتع و آبخیزداری کشور منعقد شد.

رجبی، مدیرکل دفتر توسعه و آموزش تعاون این سازمان بیان کرد: در پی برگزاری نشست های مستمر با سازمانها و معاونت های تخصصی وزارت جهاد کشاورزی و نیز سایر وزارتخانه ها در خصوص همکاری های فی مابین، بنابه ضرورت همکاری سازمان مرکزی تعاون روستایی و سازمان جنگل ها و مراتع کشور در خصوص ساماندهی و توسعه تعاونی های تخصصی و توانمندسازی تعاونی ها با استفاده از ظرفیت ها و پتانسیل های متقابل دو سازمان، نشست در محل سازمان جنگل ها و مراتع و با حضور نمایندگان دو سازمان برگزار گردید.

رجبی ادامه داد: در این نشست ضمن تأکید بر اهمیت برگزاری این نشست ها با هدف تحقق اهداف تفاهم نامه، در خصوص نحوه و چگونگی همکاری ها نیز بحث و تبادل نظر صورت گرفت.

وی افزود: دبیرخانه تفاهم نامه از این پس از سازمان مرکزی تعاون روستایی به سازمان جنگل ها و مراتع و آبخیزداری کشور انتقال یافته و کارگروه مشترک با حضور نمایندگان این دو سازمان، تدوین برنامه عملیاتی مشترک در حوزه توسعه تعاونی ها و برنامه آموزش راعهده دار شدند.

این نشست ها هر سه ماه یک بار به منظور بررسی عملکردهای مشترک برگزار می گردد.

وزیر جهاد کشاورزی عضو شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی شد

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دولت، براساس بند (۱) تصویب نامه شماره ۱۱۳۲۰۰/ت/۴۹۵۱۶-هـ مورخ ۱۳۹۲/۶/۵ برای ایجاد هماهنگی بین سازمان های مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی، شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی، متشکل از رئیس جمهور (رئیس شورا)، وزیران امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، امور خارجه، کشور،

معاون تولیدات دامی وزارت جهاد کشاورزی با بیان اینکه هر جازنجیره تولید فعال باشد، همان جاقطه عطف تولید و صادرات خواهیم داشت، گفت: ما نمی توانیم ۲۴ هزار مرغداری کشور را به صورت مستمر تحت نظارت قرار دهیم و به هیچ وجه اقدام جزیره ای در حوزه تأمین گوشت مرغ و عرضه آن قابل قبول و پذیرش نیست و باید سعی کنیم تا مشکلات و نارسایی ها را در این حوزه برطرف کنیم.

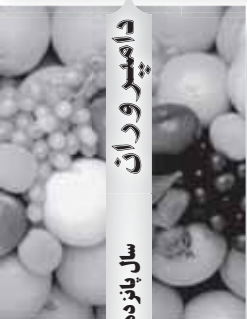
رکنی ادامه داد: در عرصه صادرات، کشور هادرخواست خرید مرغ به وزن یک کیلوگرم را دارند در حالی که یک رقابت منفی در تولید مرغ بالا در کشور به وجود آمده است. وی شکل گیری تولید زنجیره ای را در این عرصه یاد آور شد و تصریح کرد: از اتحادیه مرغداری انتظار داریم در تأمین منافع تولید کنندگان اقدامات اساسی را در این حوزه انجام دهند.

رکنی از محدود شدن صدور مجوز برای صادرات جوچه یک روزه خبر داد و یاد آور شد: ماجلوی صادرات را گرفته ایم و بر این باوریم نارسایی ها و اختلالات به وجود آمده در این زمینه باید برطرف شده سپس صادرات انجام شود.

وی با مثال زدن از ترکیه به عنوان کشوری که به رغم آغاز به کار صنعت مرغداری اش ۱۵ سال پس از تولید، به دلیل رعایت پارامتر زنجیره تولید از صنعت مرغداری ایران پیش افتاده است، تأکید کرد: این در حالی است که در صورت تولید اصولی و با توجه به این که در حال حاضر نیز در موقعیت خوبی قرار داریم، می توانیم اتفاق های بهتری را در بازار منطقه رقم بزنیم.

تفاهم نامه همکاری سازمان تعاون روستایی با سازمان جنگل ها

به گزارش روابط عمومی و امور بین الملل سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران تفاهم نامه همکاری میان

روحانی با اشاره به اینکه با بهینه سازی آبیاری در سراسر کشور و به ویژه اصفهان، باید زاینده رود زنده و زاینده بماند، تصریح کرد: زاینده رود فقط مظهر تمدن اصفهانی‌ها نیست بلکه مظهر تمدن تمام ایرانی‌هاست. رئیس جمهوری در ادامه صحبت‌های خود با بیان اینکه ما به حول و قوه الهی در راستای تامین منابع آبی تلاش می‌کنیم، اظهار کرد: در این راستا به وزارت نیرو و استاندار اصفهان دستور می‌دهم اگر آب زاینده رود به اندازه کافی هم نباشد، نباید خشک شود.

رضا ترکشوند، مدیرعامل اتحادیه سراسری تولیدکنندگان مرغ تخم‌گذار میهن شد

به گزارش خبرنگار مجله دامپروران، پیش از این هدایت... اصغری عهده‌دار سمت فوق بود و در حال حاضر ترکشوند در این اتحادیه مشغول به کار شده است.

لازم به ذکر است، پیش از این رضا ترکشوند، عهده‌دار سمت مدیرکل دفتر امور طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم بود که از این سمت بازنشسته شد تا از این پس به عنوان مدیرعامل یکی از تشکل‌های مهم صنعت مرغداری مشغول به کار شود. ایشان شناخت کافی از فرآیند زنجیره‌وار صنعت مرغداری دارد و امید بسیار می‌رود منشأ تحولات فراوانی در صنعت مرغ تخم‌گذار گردد.

نفت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، فرهنگ و ارشاد اسلامی، راه و شهرسازی، دادگستری، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و دبیر شورا تشکیل شد.

با توجه به صلاحیت وزارت جهاد کشاورزی در مدیریت بر امور زمین، منابع طبیعی و کشاورزی از جمله مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی و نظر به اینکه بخش عمده مناطق آزاد، جزء اراضی کشاورزی، ملی، دولتی و منابع طبیعی بوده و با توجه به اینکه تعیین تکلیف، فروش و واگذاری اراضی و اجرای قوانین موجود و تطبیق با مقررات اجرایی در این مناطق حائز اهمیت است، هیئت وزیران در جلسه ۹۳/۱۱/۵ مقرر کرد، وزیر جهاد کشاورزی به ترکیب اعضای شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی اضافه شود. اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهور این مصوبه را در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۱ برای اجرا به وزارت جهاد کشاورزی، دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد تجاری، صنعتی و ویژه اقتصادی ابلاغ کرد.

رئیس جمهوری در جمع مردم اصفهان:

باید دست به دست هم دهیم تا الگوی آبیاری تغییر کند

حسن روحانی رئیس جمهوری کشورمان در جریان سفر به اصفهان در اجتماع بزرگ مردم استان اصفهان گفت: برای حل مشکل آب در سراسر کشور باید دست به دست هم دهیم و الگوی آبیاری تغییر کند، چرا که ما دچار یک خشکسالی پیوسته هستیم و سالیان دراز امکان دارد خشکسالی منابع آبی موجود کشور ادامه یابد. وی با بیان اینکه باید الگوی کشت در سراسر کشور از جمله اصفهان تغییر کند، گفت: باید استفاده از مخازن آب نیز تغییر کند و تلاش دولت نیز بر این مبناست که به تدریج از پساب فاضلاب هم استفاده کنیم.

cussed.

Generally, agriculture needs to many things like new technologies, fertilizers, chemicals, seeds, genetics, machineries and implements before cultivation, and we have to supply some of them from other countries. On the otherhand, the marketing for crops surpluses has high importance. 11th cabinet has understood the international interactions to enhance the economy. Such actions show the comprehension of water crisis in agriculture and droughts that can be continued in future years.

Climate Change or Dismangement?!

Climate differences are a part of nature's essence. But, human interference in the nature caused to damage the level of the balance between the details of the nature. Till 1391 (2012), all of the problems that happened in agriculture sector debited to global climate changes. But, abusing from water resources and dismanagements in last three decades, caused, magnificent problems that we see now. To issue illegal permission for digging the wells and oversight to unpermitted wells, are few parts of dismanagements. Plannig and establishing of 200 dams on every river or stream on the pretext of sustainable improvement, caused to evaporate billions cubic of water from the pools in the back of these dams.

On the other hand, the sun shines more than 300 days regardly on this country yearly and we can produce all of the electrical needs by this way.

Just now, the results of these dismanagements are water crisis in the country and sagging many of the plains. However, Iran socity must suffer the results of those dismanagement till unclear future.

Unbelivable Rate of lead in Iranian Poultry

In a T.V. program the executer announced that the percentage of the lead metal in Iranian broilers is 47 times more than global standards.

To say such a subject seems to be scoffing and shows that T.V.Programers have no any information about poultry industry in the country . It is clear that the poultry industry imports soy and maize from Canada, Brazil or USA. In addition, it produces about 2/000/000 tons of broiler and consumes more than 14/000/000 tons of food yearly. According to this speech, every one of 20/000 poultry farm can do as a lead factory.

Such words are nonsense and show that the announcer has not competence.

We suggest to Iran T.V. responsables to consult to experts and specialists before showing such a program or have a report from related unions.

Seven Basic Indicators to Compile Strategies In Agriculture Sector

It Seems that basic strategic indicators in agriculture sector are distinguished gradually. Many years ago, we had to produce agricultural crops domestically without any attention to costs, basic resources like soil and water, environment, and trade relations, or with / without help from government. In that same years, many thought that the best ministries are who present the most statistics without any attention to the quality and final net prices. In that procedure, consumer`s healthy and their purchasing power were not considered.

Any way, according to editorial opinion nine strategic indicators in agriculture sector must be taken into consideration as follow:

- 1- Investment to save under ground water resources.
- 2- Investment to optimise water usage and its productivity
- 3- Investment to increase dry material in lieu of one liter of water
- 4- Consider to preference of agriculture products
- 5- Trade of unreal water by importing the crops
- 6- Plan to cultivate in other regions and countries
- 7- Improve international relations to cheapen imports and increase export benefits.
- 8- Support private sector for export the products
- 9- Extend international interactions to exploit technology and innovations

Utilizing above indicators can make a space with previous trends and plan new programs.

Editorial: Villages evacuation; the bells that not heard

According to national Institute on population study, about 40/000 villages are evacuated and the rural population percentage has decreased From 70% to less than 30% This trend can be seen in poor districts more quickly. But, Why the responsables can`t hear the sound of these bells?

Read more in Damparvaran mag.

Improving International Relations, necessary to Sustainable Agriculture

In last years, many essays about agriculture improvement and international relations were issued and analyzed by Damparvaran magazine. In those essays some subjects like the necessity to join W.T.o and cultivation in other regions were dis-

In the name of GOD

Damparvaran

The Iranian Economic Agricultural
Animal Husbandry & Poultry Magazine

Vol. 15   No.157   84 pp.
Feb 2015

ISSN 1680-1350

Founder and responsible executive:
M. Bijanpour - mnbijanpoor@yahoo.com

Under the auspices of:
Editorial council

Manager and Editor in chief:
M. Ansari
ansari@damparvaran.com

Reports Liabe & proof: Faranak Masoudi

International Editor and Overseas Advertisement Executive
M. Ansari

Reporter :
Siavash Ansari

Lithography: Noghreh Aby
Print: Noghreh Aby

Address: no.37, Nader St. Tohid Ave.
tehran, Iran - Postal code:
1457884871

www.damparvaran.com

Fax: (+98 21) 66913163

Tel: +98 21 66913162

+98 21 66946250/52

damparvaran@damparvaran.com

1) Seven Basic Indicators to Compile Strategies In Agriculture Sector

2) Editorial:

Villages evacuation; the bells that not heard

3) Improving International Relations, necessary to Sustainable Agriculture

4) Climate Change or Dismanagement?!

5) Unbelievable Rate of lead in Iranian Poultry